Cumhuriyet

19 uncu yıl sayı: 6619

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul . Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı 24299-24290

Perşembe 21 İkincikânun 1943

İKTISAD YÜRÜYÜŞ

Başvekilin Mühim Beyanatı

"Türk milletinin tek bir arzusu vardır: Barış içinde kalmak. Türk toprağı taarruza uğrarsa millet bir tek insan gibi ayaklanacaktır,,

Varlık vergisi kanunu bütün şartlarile tatbik edilecektir

Türk milleti ve köylüsü, ezici yükleri asırlarca tek başına çekmiş, fedakârlık taleblerine merdce mukabele etmiştir

Yalnız bir takım kimseler

Hükûmetin müracaatlerine kulak tıkamış ve geçen yıl gösterilen serbestliği ve güveni suiistimal etmiştir

Bu memleket tarafından gösterilen misafirperverlikten faydalanarak zengin oldukları halde ona karşı bu nazik anda vazifelerini yapmaktan kaçacak kimseler hakkında bu kanun bütün şiddetile tatbik edilecektir.

Londra 20 (a.a.) — 16 sonkânun tarihli Times gazetesinden Saracoğlunun bu gazete muhabirine yaptığı beyanat çıkmıştır. Muhabir, yazısında şöyle demektedir:

«— Saracoğlu, Büyük Millet Meclisindeki bürosunda bursol olarak ve nazik bir surette beni kabul etmiş ve uzun bir görüşme esnasında Türk dış ve iç siyaset meselelerini gözden geçirmiştir. Bu görüşmeden edindiğim intibaı aşağıda bildiriyorum:

Başvekil, mutad yumuşaklığı ile konuştu. Başvekil bu yumuşak tavrından yalnız iki defa ayrıldı. Biri, her türlü taarruza karşı koyacağını kaydederken, öteki de varlık vergisinden sıyrılmak istiyenlerden bahsederken.

Başvekil, şöyle demiştir:

«— Türkiyenin tatbik ettiği siyaset en iyi şu iki kelime ile vasıflandırılabilir: Açık ve dürüst terakkilerine engel olan manevî oğlan ilmiklerinden son 20 yıl içinde kendilerini kurtardıktan sonra Türkler, memleketlerini maddeten düzeltmek işine koyulmuşlardır. Bu iş tamamlanmak için en az 50 yıl devamlı çalışma ister.

Bundan dolayı Türk milletinin bir tek arzusu vardır: Millî gençleşme işine devam için barış içinde kalmak, bunu yapabilmek için Türk hükûmeti, Türk tarafsızlığını koruyabilmelidir. Bu ise ancak muharib taraflara karşı tamamile açık ve dürüst bir siyaset takibi ile gerçekleşebilir.

Büyük Britanya ve Almanya ile dostluk münasebetlerimiz

Türkiye, Büyük Britanya ile olan ittifakına sadıktır ve bu memlekete karşı olan vazifelerini fiilî tarafdarlığı ile telif edebilir bir dürüstlükle yapmaktadır.

Türkiyenin Almanya ile münasebetleri, Türk - Alman dostluk muahedesile ve bunun neticesi olarak yapılmış olan iktisadî anlaşmalarla tanzim edilmiş bulunuyor.

(Arkası Sa. 3, sütun 4 te)

Başvekilimiz Şükrü Saracoğlu

Rus taarruzları etrafında düşünceler

Şark cephesine dair muhtelif kaynaklardan gelen haberler, iki aydır birbirini takib eden Rus taarruzlarının hâlâ durdurulamadığını, hatta son günlerde oldukça başarılı neticeler de verdiğini bildiriyor. Leningrad'dan Karadeniz şark sahillerine kadar uzanan girintili çıkıntılı muazzam cephede, harb inisyatifinin Ruslara geçmiş olması, sebebleri üzerinde durulacak mühim bir hâdisedir.

Rusya seferi başlıyalı iki yaz ve bir kış geçti. Şimdi ikinci kışın ortalarında bulunuyoruz. Geride kalan bu harb mevsimlerini birbirile karşılaştırırsak iki muharib taraftan birinin yazları, ötekinin de kışları taarruz hareketlerine uygun mevsim olarak seçtiklerini görürüz.

1941 yazında Ruslar büyük kayıblara uğradıkları halde, geçen kış, birçok kimseleri şaşırtan bir gayretle taarruza kalkmışlar ve dört beş ay müddetle Almanları yormıya çalışmışlardı. 1942 yazında Ruslar gene büyük kayıblara uğradılar. Geniş arazi ve ham madde kaynaklarını ellerinden kaçırdılar, mühim stratejik noktalar Almanlara geçti. O kadar ki Demokrasi matbuatı aylarca, (ikinci cephe) teması üzerinde patırdı koparmış ve nihayet Churchill, ne olursa olsun diyerek, Dieppe denemesine girişmek zorunda kalmıştı. İmdi, geçen yaz Rusların ısrarla üzerinde durduğu ve Alman taarruzları karşısında yıkılmamak için (sine qua non) bir şart olarak ileri sürdüğü ikinci cephe hâlâ açılamadığı halde, Sovyet orduları, iki aydır gene teşebbüsü ele aldılar. Bu defaki taarruzların ise geçen kışın yapılanlardan daha tesirli olduğunu görüyoruz. Aceb sebebi ne ola?

Bu sorguyu kendi kendimize çevirirken, hafızamızda takılı duran bir çizgi, [illegible] kazıyarak, bizi tâ Fin-Rus harbine kadar sürüklüyor. Hep hatırlarız ki, Leningrad'ın emniyetini tehlikede [illegible] için Rusya Sosyalist Sovyetler Cumhuriyeti 1939 kışında Finlandiyaya harb açmıştı. İki komşu devlet arasında, kuvvet ve kudret bakımından herhangi bir mukayeseye imkân vermiyecek kadar büyük farklar vardı. Buna rağmen Finlandiya, Rus ordularına karşı aylarca dayanmış, birçok başarılı muharebeler vermişti. Sovyet başkomutanlığı taarruz üstüne taarruz tertib ediyor, bir türlü Mannerheim hattını yarıp Finleri yenemiyordu. Uzadıkça uzayan bu harb, mizah gazetelerine karikatür mevzuu olmağa başlarken, dünya efkârı umumiyesinde de, Rus harb gücünün tahmin edildiğinden daha zayıf bulunduğuna dair bir kanaat uyanmasına sebeb oluyordu.

Alman - Rus harbinin ilk aylarında dünya bu kanaatin tesiri altında idi. Aradan birkaç ay geçtikten sonra, Rus ordusunun öyle zannedildiği gibi zayıf olmadığı, kış mevsimi gelip çatınca da bu ordunun Alman ordusuna hemen de denk bulunduğu anlaşıldı. Fakat bir yıl önce, Finler karşısındaki o yarı âciz vaziyeti nasıl izah etmeliydi? O zaman şöyle bir nazariye çıkarıldı:

«— Ruslar, yıllardanberi dövüşe hazırlanıyorlar ama düşmanlarını şaşırtmak için kuvvetlerini belli etmek istemiyorlar. Fin harbinde gösterdikleri acemilik bir kamuflajdan ibaretti. Eğer o harbde bütün kuvvetlerile Kareli berzahına atılsalardı, Almanya ona göre tedbir alır ve hesablarını başka türlü tutardı!»

İşte hafızamızda kavrılı duran o çizgiyi gerilere doğru açarsak yukarıya kaydettiğimiz hâdiselere eriştiyor ve elimizde olmıyarak dünle bugün arasında bir mukayese yapmak istiyoruz.

Geçen yaz ikinci cephe meselesini hayatî bir mevzu olarak ısrarla müdafaa eden Sovyet Rusya, düşmanına karşı yeni bir kamuflaj politikası denemiş değil midir? Maksad ne olursa olsun, bu ikinci cephe meselesinin Demokrasi matbuatı tahrik ettiği, Londra hükûmetini bu bahse ilgi göstermeye zorladığı ve Almanyayı da garba (belki [illegible] mundan [illegible] kuvvet [illegible] ilgi [illegible] 1942 [illegible] Rusların, asıl kuvvetleri hakkında Almanlara yanlış bir fikir vermiş olmaları mümkündür. Bu fikre göre hareket eden Almanların, gelecek yaz taarruzuna hazırlanmak için şark cephesinde bıraktığı kuvvetler Rusları belki güçlükle karşılıyacak kadar azdır.

Her ne olursa olsun, şark cephesinin mukadderatı 1943 yılı içinde artık kesin olarak anlaşılacağa benziyor. Rusların Almanları bozguna uğratacağı beklenemez. Onlar herhalde Alman taarruz gücünü kırmağa çalışacaklardır. Almanlar ise, önümüzdeki yaz ayları içinde Rus harb makinesini bütün bütün ezmek istiyeceklerdir. Bu hususta her iki tarafın insan kudreti üstünde bir gayret sarfettiğinden şüphe edilemez.

Ş.R.B.

Vergi müddeti bitti

Varlık vergisinin yüzde iki fazlasile cezalı olarak ödenme müddeti dün akşam sona ermiştir. Dünkü tediye yekûnu 1,709,914 liradır. Bu suretle umumî tediye 87 milyonu bulmuştur.

Bugünden itibaren bedenen çalıştırma talimatnamesi mucibince bir taraftan sevk işlerine, diğer taraftan da Tahsili Emval kanunu mucibince haciz işlerine başlanacaktır. Gerek sevk ve gerek haciz için ilk plânda hiç vergi ödemiyenlerle, vergi borçları miktarına mukabil pek az bir para yatırmış olanlar ve bilhassa büyük mikyasta vergi ödemek mecburiyetinde bulunanlar gelmektedir. Bu sabahtan itibaren borçlarını ödemiyenlerin listeleri Vilâyete bildirilecektir. Bir taraftan Defterdarlık hazırlamış bulunduğu 45 haciz ekipini faaliyete geçirmiş bulunacaktır.

Zabıta vasıtasile yapılan tebligatı müteakib mükellefler yedi günlük yiyecekleri ve yataklarile beraber hemen kazalarındaki biriktirme mahallerinde hazır bulunacaklardır. Biriktirme mahallerinde toplananlar, gruplar halinde Kadıköy ve Üsküdar semtlerinde hazırlanan iş kamplarına gönderileceklerdir. Bu kamplar arasında Kadıköyünde eski

(Arkası Sa. 3, sütun 5 te)

Borcunu vermiyenlerin malları bugünden itibaren haczedilecektir

Bedenen çalıştırılacak olanlar, şehrimizdeki kamplarda toplandıktan sonra Erzurumdaki Aşkaleye sevkedilecektir

Şark cephesinden resimler: Bir tarassud mevkiinde Alman nöbetçileri

Alman uçakları

Dün sabah Londra bölgesine hücum ettiler

Londra 20 (Radyo - Saat 19,45) — İngiliz avcı uçakları dün gece şimali Fransa, Belçika ve Holandadaki demiryolu hedeflerine hücum etmişlerdir. Bütün uçaklarımız üslerine dönmüşlerdir.

Bu sabah düşman uçakları Berlinin bombardımanlarına bir mukabele olmak maksadile Douvres ve Londra çevresine bir akın yapmışlarsa da ancak 6 uçak Londra çevresine girebilmiştir. Uçaksavar topları şiddetli baraj ateşi açmışlardır.

Düşmanın attığı bombalardan hasar ve zayiat pek mühim olmamış, yalnız bir tam isabet alan bir okulda 20 çocuk ölmüştür. 11 Alman uçağı düşürülmüştür.

Berlinde alındığı bildirilen tedbirler

Stockholm 20 (a.a.) — Öğrenildiğine

(Arkası Sa. 3, sütun 5 te)

Sovyet harp tebliği

Rus ordusu Rostov'u arkadan çevirmek istiyor

Harkof - Rostov, Moskova - Rostov demiryollarının birleştiği mühim bir demiryolu kavşağı tehdid altında bulunmaktadır

Moskova 20 (a.a.) — Sovyet geceyarısı tebliği:

Stalingrad çevresinde kuvvetlerimiz, kuşatılan düşman kıt'alarını yoketmeğe devam etmişlerdir. Şehrin batısında Sovyet kıt'aları bir ileri hareketile 800 Alman askeri öldürmüşler ve 320 esir almışlardır. Düşmandan, 9 uçak, 12 tank

(Arkası Sa. 3, sütun 3 te)

Merkez cephesindeki muvaffakıyetlerinden dolayı Mareşallığa terfi eden Rus kumandanı Zükof

Parlak bir jübile

Prof. M. Ali Aynî'nin 74 üncü yıldönümü dün Eminönü Halkevinde kutlandı

Kıymetli felsefe profesörlerimizden Mehmed Ali Aynî'nin, hayatının yetmiş dördüncü yıldönümü münasebetile Eminönü Halkevi Dil ve Edebiyat şubesine mensub felsefeci gençlerin tertib ettiği jübile çok parlak olmuş, üstadın ilim ve irfan hayatımıza yaptığı hizmetler meslektaşları ve talebeleri tarafından övülmüştür. Jübilede, başta Üniversite Rektörü olduğu halde, Üniversite profesörleri, Mehmed Ali Aynî'nin talebeleri ve dostları, felsefe muallimleri ve yüzlerce yüksek tahsil talebesi bulunmuştur.

Profesör Mehmed Ali Aynî, salona girerken hazır bulunanlar tarafından te-

(Arkası Sa. 3, sütun 6 da)

Üstad Mehmed Ali Aynî jübilesinde bulunan güzide kütleden bir kısmı [illegible]

Şili hükûmeti de

Nihayet Mihverle siyasî münasebetlerini kesti

Santiyago 20 (a.a.) — Parlamento, Mihver devletlerile münasebetlerin kesilmesine aid kanun lâyihasını kabul etmiştir. Halk sokaklarda gösteriler yapmış, «yaşasın Şili, yaşasın Demokrasi» diye bağırmıştır. Alman büyük elçisinin gidiş hazırlıkları yaptığı söyleniyor.

Halen Mihverle münasebetlerde devam eden Lâtin Amerikanın yegâne devleti olarak yalnız Arjantin kalmaktadır.

Ankara 20 (Radyo Gazetesi) — Şili parlamentosu 10 muhalif, 2 müstenkif reye mukabil 30 reyle Şilinin Mihverle siyasî münasebetlerini kesmesine karar vermiştir.

Karar ilân edildi

Santiago de Şili 20 (a.a.) — Şili Mihverle siyasî münasebetlerini kestiğini, diğer Amerikan hükûmetlerine bildirmiştir.

8 inci ordu Homs bölgesine girdi

Trablus şehrine 50 Km. kaldı, Mihverin askerlerini gemilere bindirmeğe başladığı söyleniyor

Londra 20 (a.a.) — Fas radyosunun [illegible] Homs [illegible] Kahireden gelen başka bir haberde ayni radyo bir takım alıntılara göre, Mihver Trablustan kıt'alarını gemilere bindirmekte olduğunu söylemektedir.

Trablusa 50 kilometre kaldı

8 inci ordu şimdi Trablus şehrine 50 kilometre mesafede ekilmiş bölgelerde ilerlemektedir. Su kıtlığı, artık tarihe karışmıştır.

Bu esnada General Giraud'nun kuvvetleri, merkezî Tunusta Mihvere ağır zayiat verdirmişler ve Bousaraba ve Goubelat bölgesindeki tepelerde düşmanın bir hücumunu püskürtmüşlerdir.

General Leclerc'in kuvvetleri, şimdi Trablus şehrine 141 kilometre mesafede bulunmaktadır.

Ortaşark tebliğine göre

Kahire 20 (a.a.) — Bu günkü Ortaşark İngiliz tebliği:

Dün, kuvvetlerimiz şimal batı istikametinde düşman üzerinde baskılarına devam etmişler ve akşama doğru Homs

(Arkası sahife 3, sütun 2 de)

Cezayirde Amerikan bayrağı çekilen kalelerden birisi

Alman harp tebliği

Stalingrad bölgesinin müdafileri

Büyük yoksuzluklara rağmen düşman hücumlarını püskürttü

İlmen gölü civarında çevrilen bir Rus grupu tamamen imha edildi

Berlin 20 (a.a.) — Alman Orduları Başkumandanlığının tebliği:

Kafkasyanın şimal batı bölgesinde Alman, Rumen ve Slovak kıt'aları Sovyetlerin mevzii hücumlarını püskürtmüşlerdir. Kafkasya ile Don arasındaki [illegible] her iki tarafın hareketlerini [illegible] Hafif düşman kuvvetleri karşı bir hücumla [illegible]

(Arkası sahife 3, sütun 2 de)

Toros Çocuğu

Yazan: M. Şevki Yazman

Bu cazib ve bütün karakterlerile millî olan romanı yarınki sayımızda neşre başlıyoruz.

Cumhuriyet
19 uncu yıl sayı: 6620
İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti. 24298. İdare ve Matbaa kısmı 24299-24290
Cuma 22 İkincikânun 1943

Varlık vergisini vermiyenler

On yedi kişiden mürekkeb ilk kafile dün gece toplama kampına sevkedildi

Haciz muamelelerine de dün başlandı

Varlık vergisi vermeyenlerin evlerinde ve mağazalarında haciz muameleleri yapılıyor

Varlık vergisinin son defa yapılan tediye miktarı 1,7[illegible] liradır. Bu suretle umumî yekûn 46,[illegible] lirayı bulmuştur.

Mükelleflerden henüz borçlarını vermiyenlerin sevkedilmesi işine dün başlanmıştır. Defterdarlıktan verilen liste mucibince dün 50 den fazla mükellefe Emniyet müdürlüğü vasıtasile sevkedilecekleri tebliğ edilmiştir. Bunların bir kısmı borçlarını vereceklerini söylemişlerdir. Tebligat yapılan mükelleflerden mütebaki kısmı da biriktirme mahallerine gönderilerek buralardan Aşkaleye sevkedilmek üzere Kadıköy ve Üsküdarda hazırlanan kamplara tevzi edileceklerdir.

İlk sevkedilecekleri 100 bin liradan yukarı bulunan varlık vergisi borcunu ödemiyen mükelleflerle bu miktarda borçlarına mukabil pek az bir miktar vererek tediye hususunda iyi niyet göstermiyecekler teşkil etmektedir. Defterdarlık listeleri tetkik ederek her gün sevki icab eden kimseleri Emniyet müdürlüğüne bildirecek ve Emniyet müdürlüğü de bu mükelleflere sevkleri hakkında derhal tebligat yaparak kendilerini biriktirme mahallerine gönderecektir.

Dün, borcunu ödemiyen veya ödemekte iyi niyet göstermiyen 47 mükellefe haciz tatbik edilmiştir. [illegible] Haciz yapılan malların satışına da bugünden itibaren başlanması muhtemeldir.

Defterdarlık, mallarının haczedilmesi icab eden mükelleflerin listelerini ekiplere vermiştir. Ekipler, bu mükelleflerin borç miktarlarını gözönünde tutarak haciz işlerine devam ederek miktar ve tahmin edilen kıymetleri günü gününe Defterdarlığa bildirecektir. Dün malları haczedilen mükelleflerden hiç biri borc-

(Arkası sahife 2, sütun 1 de)

Saracoğlunun bir demeci

— 1 —

Başvekilimiz Şükrü Saracoğlunun Times gazetesine verdiği demeç, içinde yaşadığımız son derece karışık ve değişken harb günlerinde, Türk politikasını anahatlarile bir daha dünya önüne serməsi bakımından önemlidir.

Üç buçuk yıllık harb kasırgası insanlara ve milletlere çok tecrübeler yaşattı, çok şeyler öğretti. Yeter derecede sağlam bir yapısı olmıyan nice devletlerin çöktüğünü, soğukkanlılığını koruyamıyarak ne yapacağını şaşıran nicelerinin zikzaklı yollarda kendilerini kaybettiklerini gördük. Bütün bu dünya kargaşalığı arasında sinir bozukluğuna kapılmadan, dimdik tuttuğu başını eğmeğe lüzum duymaksızın yürüyebilen devletler arasında Türkiye Cumhuriyeti en başta gelenlerden biridir. Buna son bir misal, işte birkaç gün önce Başvekil Saracoğlunun İngiliz gazetelerinde basılan demecidir.

Bu harb çıktı çıkalı Saracoğlu dünya karşısında ilk defa konuşmuyor. O, 1939 yıllarında devletimizin dış politikasını idare ettiği günlerden başlıyarak, harbin hemen her safhasında çeşidli vesilelerle dünyaya hitab etmekten çekinmemişti. Geçen günkü demecini daha önceki demeçleri veya söylevlerile karşılaştırırken, devletçe yürüttüğümüz politikanın ilk günü ne ise bugün de aynı olduğu açık olarak görülecektir.

Özünü, Millî Şef İnönünün örnek iradesi etrafında yarattığımız birlik kaynağından alan bu politika, her milletin başarabileceği kadar kolay bir iş değildi. Üç buçuk yıldanberi herkesin gıpta ile seyrettiği bir kudret harcıyarak yolumuzdaki dikenleri, çakılları ve bataklıkları temizliyebiliyorsak, bunu, İnönlerinde, Sakaryalarda, Lausanne'larda geçirdiğimiz imtihanlara borçlu olduğumuzu unutmıyalım.

Her işte olduğu gibi, politikada da başarı elde etmek için, ilkönce güven ve inanç şarttır. Kendimize güveneceğiz, tuttuğumuz yolun sağlamlığına inanacağız. Bu da yetmiyecek, güvenimizin ve inancımızın sarsılmaması, bilâkis günden güne çoğalması uğrunda hergün bıkmadan, usanmadan didineceğiz, uğraşacağız.

Dünya durumunun çok başka olduğu 1939 mayısında, Demokrasilerle birlik [illegible]

[illegible]

(Arkası Sa. 3, sütun 4 te)

Millî Şef İnönü

Dün 16 da Mühendisler Birliğinin bir konferansında hazır bulundular

Başvekilin Dil Kurumunda tetkikleri

Ankara 21 (a.a.) — Reisicumhurumuz Millî Şef İsmet İnönü bugün saat 16 da Yüksek Mühendisler Birliğini şereflendirerek birliğin tertib etmekte olduğu konferanslardan mühendis Muhiddin Kulin'in hazırladığı «Türkiye ve kuvvetleri kadastrosu» mevzulu konferansı dinlemişlerdir. Bu konferansı alâka ile takib buyuran Millî Şefimiz birliğin mesaisi hakkındaki takdirlerini bildirmişlerdir.

Bu toplantıda Başvekil Şükrü Saracoğlu, Nafia Vekili Ali Fuad Cebesoy, İktısad Vekili Sırrı Day da hazır bulunmuştur.

Millî Şefimiz Meclisteki dairelerinde

Ankara 21 (Telefonla) — Cumhur Reisimiz İsmet İnönü bugün öğleden evvel Büyük Millet Meclisini şereflendirerek Meclisteki dairelerinde bir müddet meşgul olmuşlardır.

Başvekilimiz Dil kurumunun çalışmalarını takdire değer buldu

Ankara 21 (a.a.) — Başvekil Şükrü Saracoğlu bugün saat 11 de Türk Dil Kurumunu ziyaret etmiş, Kurum merkezinde Kurum başkanı ve Maarif Vekili Hasan Âli Yücel ile Genel Merkez kurulu üyeleri hazır olarak [illegible] lar beğendiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

«— Arkadaşlar, geldim, sizinle görüştüm. Çalışmalarınızı gördüm. Türk dilinin zenginliğine ve ilerliğine imanım bir kat daha artmıştır. Böyle hep birlikte elele vererek birbirimize inanmak ve dayanmak yolu ile çalışmak daha ileri gideceğimize şüphem yoktur. Hepinize teşekkürlerimi ve tebriklerimi sunarak ayrılıyorum.»

Sovyet harp tebliği

Voroşilovsk, Armavir şehirleri zeptedildi

Rus ordusu diğer cephelerde de ilerlemektedir. Bir çok kasabalar geri alınmıştır

Londra 21 (Radyo, saat 22.00) — Bu [illegible]

Resmî tebliğ

Moskova 21 (a.a.) — Geceyarısı Sovyet tebliği:

20 sonkânunda, Voronej cephesindeki Sovyet kuvvetleri düşman garnizonunun mukavemetini kırarak Aşınginsk şehrini zaptetmişlerdir.

(Arkası sahife 2, sütun 3 de)

Alman harp tebliği

Rus ordularının kanlı taarruzları devam ediyor

Düşman her tarafta ağır kayıblarla püskürtülmüş, bir günde 52 tank kaybetmiştir

Berlin 21 (a.a.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Doğu cephesinin cenubunda Sovyetler kanlı taarruzlarına devam etmişlerdir. Düşman her tarafta ağır kayıblarla püs- [illegible] yetler 52 tank kaybetmişlerdir. [illegible]

(Arkası sahife 2, sütun 5 te)

Avrupa sahillerinde bombalanan bir liman

ALMANLAR

Londraya bir gündüz akını yaptılar

Bomba düşen bir mektebde 44 çocuk öldü. 50si yaralandı

Londra 21 (a.a.) — Bugün öğle vakti [illegible]

(Arkası Sa. 5, sütun 5 te)

Şimali Afrika harekâtından resimler: H areket emri alan bir İngiliz motörlü birliği

8 inci ordu dün Homs ve Tarhunayı zaptetti

Rommel ordusu Tunus hududuna doğru çekiliyor - Tunustaki Mihver ordusu da Rommel'in ric'at yolunu açmağa çalışıyor

İngilizlerin sol kanadı

Tunustaki Fransız kuvvetlerile irtibat temin etti

Kahire 21 (a.a.) — Ortaşark İngiliz tebliği:

Dün kuvvetlerimiz batıya doğru çekilmekte olan düşmanla sıkı temas halinde Homs ve Tarhuna'yı işgal etmişlerdir.

Müttefik uçakları Trablus çevresinde bir çok noktalarda düşman kıt'alarını ve taşıtlarını bombalamağa devam etmişlerdir.

(Arkası Sa. 2, sütun 5 te)

Bir Alman denizaltısının tayyareden alınmış resmi

Şimal Afrika muamması

Amerikalılarla anlaşarak Amiral Darlanı tevkif ettiren, bir Fransızmış!

Berne 21 (a.a.) — [illegible]

(Arkası sahife 2, sütun 2 de)

Akdenizde şiddetli denizaltı harbi

İngilizler iki gecede 13, Alman ve İtalyanlar da 8 gemi batırdılar

Londra 21 (a.a.) — Amirallık Dairesi [illegible]

(Arkası Sa. 2, sütun 4 te)

Mareşal Wavel

Hindistandaki Türk gazetecileri heyetine bir ziyafet verdi

Yeni Delhi 21 (a.a.) — [illegible]

Askerî vaziyet

6 Rus taarruzunun vardığı merhaleler

Yazan: Emekli General
H. Emir Erkilet

(Yazısı 3 üncü sahifemizde)

Rus piyadeleri bir şehirde sokak muharebeleri yapıyorlar

Yeni tefrikamız

TOROS ÇOCUĞU

Yazan:
M. Şevki Yazman

Bu güzel memleket romanını bugün üçüncü sayfada bulacaksınız

(Bu sabah gelen haberler 3 üncü sayfamızdadır)

HALKIN GÖZÜ
HALKIN KULAĞI
HALKIN DİLİ

Son Posta

Sene 13 — No. 4479 | Yazı işleri telefonu: 20203 | PERŞEMBE 28 İKİNCİKÂNUN 1943 | İdare işleri telefonu: 20203 | Fiatı 5 kuruş

[Ruzvelt - Çörçil mülâkatı]

M. Ruzvelt konferansı "şartsız teslim toplantısı„ olarak isimlendirdi

M. Çörçil diyor ki: "Konferansın neticeleri müttefik kıt'aları zafere doğru koşturacaktır„

Taymise göre Kazablânkada yapılan görüşmelerin belli başlı mevzuunu işgal altındaki Avrupaya yapılacak taarruz teşkil etmiştir

Berlinde akisler

Vaşington 27 (A.A.) — Aşağıdaki tebliğ, 27 Sonkânun Çarşamba günü «Greenvich saatile» saat 2 de, Fransız Fasında Kazablankada müttefikler umumî karargâhı tarafından neşredilmiştir:

Birleşik Amerika cümhurreisi ile İngiltere başvekili 14 Sonkânundanberi Kazablankada müzakerede bulunmuşlardır. Bu müzakerelerde her iki memleket kara, deniz ve hava ve kurmay şeflerile her iki memleket kurmay subayları da bulunmuşlardır.

Kurmay şefleri on gün zarfında günde iki veyahud üç defa

(Devamı 3 üncü sayfada)

Ruzvelt ve Çörçil son defa Vaşingtonda toplanan Müttefik milletler konferansında

Varlık vergisini ödemiyenler

İlk kafile dün akşam Aşkaleye yollandı

Kafile azalarından ikisi son dakikada 497,000 lira tediye ederek serbest bırakıldılar

Aşkale yolcuları tıbkı Uludağ seyahatine çıkar gibi giyinmişlerdi. Ayaklarında golf pantalonları gözlerinde kar gözlükleri vardı

Vagon penceresinden duyulan ses: "Kuzum, mösyö Alber, para meselesini çabuk bitir, belki Ankaradan dönerim!„

Aşkale yolcuları Erzurum treninde ailelerile vedalaşırlarken

Varlık vergisi borçlarını ödemiyen ve tediyede hüsnü niyet göstermiyerek birkaç gün evvel zabıta tarafından yakalanan ve Kadıköy Modapalastaki kamp yerine nakledilen mükelleflerden 32 kişilik ilk kafile dün gece saat 20 de kalkan Erzurum tre-

(Devamı 7 inci sayfada)

İtalyada kömür sıkıntısı

Mektebler iki ay tatil edildi

Royter ajansına göre Mussolini hastalanmış ve yatağa düşmüş

Berlin 27 (A.A.) — Anadolu ajansının hususi muhabiri bildiriyor:

Romadan gelen haberlere göre, harb ekonomisi bu yıl İtalyayı daha geniş ölçüde teshin tedbirleri yapmak zaruretinde bırakmıştır. Büyük bir kısmı, Almanyadan gelen kömürün fabri-

(Devamı 3 üncü sayfada)

Şimali Afrikada savaşlar

Müttefikler mihver tarafından işgal edilen mevzileri geri aldılar

Şimali Afrikadaki müttefik umumi karargâhı 27 (A.A.) — Bugün neşredilen tebliğ:

Cusseltia vadisinde ve doğuda dağlarda müttefik kuvvetleri, son hareketler esnasında düşman tarafından alınan mevzileri geri almışlardır. Bu mevzileri, müttefikler, sağlamlaştırmakla meşguldürler.

(Devamı 3 üncü sayfada)

Sovyetler merkez cephesinde şiddetli bir taarruza geçtiler

Berlin, Stalingrad şehrine giren bir Sovyet grupunun imha edildiğini bildiriyor

Berlin, 27 (A.A.) — Alman orduları umumi karargâhının tebliği:

Şark cephesinin büyük kış harbi bütün şiddetile devam edip başka yerlere intikal etmektedir. Altıncı ordunun çarpışabilecek unsurları Stalingrad şehrinin harabelerinde tutunmaktadır. Sovyetlerin karadan ve havadan yaptıkları mütemadi taarruzları ellerinde bulunan vasıtaları kullanarak geri püskürten altıncı ordu birkaç düşman ordusunu durdurmaktadır. Şehrin dahiline giren bir düşman grupu şiddetli çarpışmalardan sonra imha edilmiştir.

Kuban bölgesinde kıtalarımızın hareketleri evvelce kararlaştırılan plânlar ve metod dahilinde devam etmektedir. Düşmanın Maniçin doğusunda yaptığı taarruzlar, karşı taarruzlarla kısmen geri püskürtülmüştür. Düşman Maniç ile Don arasında Alman tümenlerinin taarruzuna karşı şiddetli mukavemet etmektedir. Yeniden arazi kazandık.

Voronejin doğusunda yeni bir müdafaa cephesinni kurulmasına mâni olmak ve mühim tank ve piyade kuvvetleri ile bu cepheyi yarmak için düşmanın yaptığı teşebbüsler akamete uğratılmıştır.

Ladoga gölü çevresinde, cereyan eden muharebede, düşmanın tank ve piyade kuvvetlerile

(Devamı 3 üncü sayfada)

[Askerî vaziyet]

Almanlar Rostofun tahliyesi cihetine gidecekler mi?

Yazan: Emekli general K. D.

1 — Doğu cephesinde:

24 ve 25 İkincikânun tarihli haberlerden doğu cephesine taallûk edenler arasında yeniden oldukça ehemmiyetli olanları vardır. Gerçekten, 24 tarihli Alman tebliği, Kalmuk hatlarında yeni gedikler açılması yüzünden Stalingradda mahsur Alman ve Rumen kuvvetlerinin durumların vahimleştiğini bildirmekte. 25 tarihli Alman tebliği de bugün imtidadı 3000 kilometreyi tecavüz eden doğu cephesinin muhtelif mıntakalarında cereyan etmekte olan çok şiddetli ve kanlı muharebeleri hülâsa ettikten ve Stalingradda Almanlarla Rumenlerin yüksek bir ideal ile

(Devamı 7 nci sayfada)

müttefikler 12 adaya hücum edecekler

Londra 27 (A.A.) — Alman radyosu, dün akşam müttefiklerin önümüzdeki ilkbaharda 12 adaya hücum edebilecekleri mülâhazasını ileri sürdükten sonra Ortaşarkta 60 ile 80,000 arasında Amerikan askeri bulunduğunu ve bunların arasında birçok paraşütçü teşkillerinin mevcud olduğunu tahmin etmekte idi.

Moskova Büyük Elçimiz

Kahire, 27 (A.A.) — Türkiyenin Sovyetler Birliğindeki Büyük Elçisi Cevat Açıkalın, Kahireden geçerken dün Mısır Başvekili Nahas paşayı ziyaret etmiştir.

Şehir meclisinin dünkü kararları

Elektrik, havagazı, telefon, nakil vasıtaları ücretlerine ikişer kuruş zam edildi

Ayrıca yapılacak kömür zammı ile elektriğin kilovotu 23, havagazının metre mikabı 15 kuruşa çıkacak

Şehir Meclisi, dün saat 15,30 da vali ve belediye reisi doktor Lûtfi Kırdarın riyasetinde toplanmış ve evvelki günkü fevkalâde toplantıda alâkadar encümenlere havale edilmiş olan meseleleri müzakere ve kabul etmiştir. (Devamı 2 nci sayfada)

Takvimlere göre senesinin en soğuk günü

Kara kış dün birdenbire bastırdı

Nakil vasıtaları intizamını kaybetti, telefon, telgraf hatları bozuldu, denizdeki fırtınadan balık sürüleri sahile vurdular, kanca ile balık tutanlar oldu

Evvelki gece sabaha karşı başlıyan karayel fırtınası ve kar dün de akşama kadar devam etmiştir.

Dün sabah yataklarından kalkan İstanbullular, şehri tam bir kara kış manzarası içinde karlarla örtülü bulmuşlardır.

Fırtına ve kar yüzünden şehirde umumî hayat intizamını kaybetmiş, nakil vasıtalarının ilk seferleri bozulmuştur.

Dün hava vaziyeti hakkında malûmat almak üzere müteaddid defa telefonla aradığımız Kandilli rasadhanesi bir türlü cevab vermemiştir. Bunun üzerine kendisini evinde bulduğumuz Kandilli rasadhanesi müdürü profesör Fatin şunları söylemiştir:

— Sabahtanberi evden rasadhaneye bir türlü çıkamadım. Yolda kaldım. Her taraf karla kapalı, diğer memurlar da rasadhaneye gidemediler, rasadhane-

(Devamı 7 inci sayfada)

Dünkü balık akınında sahillerde kancalarla balık tutanlardan bir grup

ÇARŞAMBA
8
İLKKANUN
1943
5 KURUŞ

ULUS BASIMEVİ
Çankırı caddesi Ankara
Telgraf ULUS Ankara
— Telefon —
Başyazarlık 1371
Yazı İşleri Müdürü 1061
Müessese Müdürü 1144
Yazı İşleri 1062
İdare 1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

İnönü Kahire'de MM. Roosevelt ve Churchill'le buluştu

Amerika Cumhurreisi
M. Roosevelt

Cumhurreisimiz Millî Şef
İsmet İnönü

İngiltere Başvekili
Mr. Churchill

RESMÎ TEBLİĞ

Ankara, 7 a.a. — Amerika Reisicumhuru Mister Roosevelt, Türkiye Reisicumhuru İsmet İnönü ve İngiltere Başvekili Mister Winston Churchill, 4-5 ve 6 birincikânun 1943 te Kahire'de buluşmuşlardır. Görüşmelerine İngiltere Hariciye Nazırı Mister Anthony Eden, Türkiye Hariciye Vekili Numan Menemencioğlu ve Mister Harry Hopkins iştirak etmiştir.

Türkiye Devlet Reisinin bu konferansa iştiraki İngiltere ve Türkiye'yi birbirine bağlıyan ittifakın ve Türkiye ile Amerika ve Sovyet Rusya arasındaki sağlam dostluk münasebetlerinin bariz bir tezahürü olmuştur.

Reisicumhur Roosevelt, Reisicumhur İnönü ve Başvekil Churchill umumi siyasi vaziyeti gözden geçirmişler ve bu siyasi vaziyetin üç memleketten her birinin kendine ait ve karşılıklı menfaatleriyle olan alâkası üzerinde dikkatle tevakkuf etmişlerdir. Anlayış ve samimî bağlılık zihniyeti içinde tetkik edilmiş olan bütün meseleler Birleşik Amerika, Türkiye ve İngiltere arasında dünya vaziyetinin görüşü üzerinde çok sıkı bir rabıtanın mevcudiyetini göstermiştir. Bu suretle Kahire görüşmeleri alâkadar dört devletin aralarındaki münasebetlerin ilerisi için çok faydalı ve çok verimli olmuştur. Amerika ve İngiltere demokrasilerinin Sovyet Rusya ile mevcut olan menfaat ve görüş birliği ve Türkiye ile adı geçen devletler arasındaki gelenekli dostluk Kahire konferansının bütün seyri esnasında bir kere daha teeyyüdetmiştir.

İnönü bugün geliyor

Haber aldığımıza göre, Kahire'den dönmekte olan Cumhurreisimiz Millî Şef İsmet İnönü, bugün şehrimizi şereflendireceklerdir.

Tahran'da çıkan iki tebliğ

Falih Rıfkı ATAY

Tahran Üçler Konferansı hakkında neşrolunan tebliğ, kısa, canlı ve sıcaktır. Üç büyük liderden hiçbirinin şimdiye kadar dinlediğimiz ve işittiğimiz nutuklarından hiçbirinde, savaşta ve barışta beraberlik azmi bu kadar kayıtsız şartsız ifade edilmiş değildir. Zafere inanlarında da aynı kayıtsız şartsızlık göze çarpıyor: "Dünyada hiçbir kuvvet, bizi, Alman ordusunu karada, Alman denizaltılarını denizde ve fabrikalarını havadan tahribetmekten alıkoymıyacaktır. Taarruzumuz, merhametsiz ve şiddetli olacaktır."

Aralarında bir cepheler münakaşası da kalmamıştır: "Doğuda, batıda ve cenupta girişeceğimiz hareketlerin şümulü ve zamanı hakkında tam bir anlaşmaya vardık."

Geleceğe ait meselelerin incelenmiş olduğunu bildiren fıkralarda, duygu ve düşüncelerini, "istibdadın, köleliğin, zulmün ve taassubun tasfiye edilmesine vakfeden" büyük küçük bütün memleketlerle işbirliği yapılacağı ve, eğer isterlerse, bu memleketlerin demokrat milletlerin büyük ailesi içine alınacağı ilâve edilmiştir. Son cümle tekrarlanmağa değer: "Fiilen, fikren ve tasavvurca birleşmiş dost olarak ayrılıyoruz."

Almanya'ya teslim olmak veya yenilmekten başka hiçbir ümit kapısı aralanmamıştır. Bundan böyle Anglosaksonlarla Ruslar arasında herhangi anlaşmazlık veya ayrısıklık ihtimallerini öne sürmek sadece abes olur. Bu devletler şimdiye kadar katlanılan fedakârlıkların, tam ve kati bir zafer barışından gayri hiçbir karşılıkla ödenemiyeceği kanaatindedirler. Almanya, siyasi ve askeri gediksiz ve çürüksüz bir koalisyon karşısındadır. Bu sırada Hitler'in 1940-1941 nutuklarından birindeki "Almanya'nın zafer yollarını kesecek dünyada hiçbir koalisyon tasavvur olunamıyacağı"ndan bahsedilmiş olduğu hatıra geliyor.

Geçenlerde bütün geriye dönüş köprülerinin atılmış olduğunu yazan Doktor Göbbels eğer bu köprüler arasında bazı unutulmuş olanlar varsa onların da Tahran'da toplanan Üçler tarafından havaya uçurul-

★ Sonu 2 inci Sayfada

Tahran konuşmaları büyük bir samimiyet içinde cereyan etti

Görüşmelere dair meraklı tafsilât

M. Stalin

Londra, 7 (BYUM.R.S.) — Tahran'a ilk evvel Mareşal Stalin başkumandan üniformasiyle varmıştır. Roosevelt ve Churchill ertesi günü Tahran'a varmışlardır. Üç lider Tahran'da kendi sefarethanelerinde misafir olmuşlardır. Roosevelt Tahran'a vardığı gün Stalin'le görüşmüştür. Rus sefarathanesinde vukubulan bu ilk görüşmeye biraz sonra Churchill de iştirak etmiştir. Görüşmeler münavebeten üç müttefik sefarethanelerinde cereyan etmiştir. Konferansın ikinci günü askeri bir merasim yapılmış İngiliz ve Rus marşları çalınmış ve bu esnada İngiliz Kralı George tarafından Stalingrad'a hediye edilen kılıç Churchill tarafından mareşal Stalin'e tevdi edilmiştir. Stalin kılıcı almış ve kısaca teşekkür ettikten sonra mareşal Voroşilof'a vermiştir. Konferans bittikten sonra Stalin Rusya'ya Roosevelt ile Churchill ise Şimal Afrika'ya hareket etmişlerrdi.

Stalin M. Roosevelt'i Sovyet elçiliğine davet ediyor

Londra, 7 a.a. — Churchill, Stalin ve Roosevelt Tahran'da beş gün beraber bulunmuşlardır.

Konferansın sonunda, buna iştirak edenlerin hepsi, samimi bir lisanla "şimdiye kadar buna benzer hiçbir konferans olmamıştır,, demişlerdir. Filhakika, Churchill - Stalin - Roosevelt toplantısı, şimdiye kadar gö-

★ Sonu 3 üncü Sayfada

Millî Müdafaa Vekili Kayseri'de

Kayseri, 7 a.a. — Millî Müdafaa Vekili Ali Rıza Artunkal buraya gelmiş ve resmî ziyaretlerden sonra müesseseleri gezmiştir.

Galatasaray takımı dün Ankara'ya geldi

Bugün Demirspor'la, yarın Harp Okulu ile birer maç yapacak

Yardımsevenler Cemiyeti menfaatine Ankara'da Demirspor ve Harp Okulu takımlariyle birer maç yapacak olan Galatasaray takımı dün Ankara'ya gelmiştir. Resimlerimizden yandaki, Galatasaray kafile reisine Harp Okulu B.T. öğretmeni tarafından bir buket verilişini, aşağıdaki de Galatasaraylı oyunculardan bir kısmını kendilerini karşılıyanlarla beraber göstermektedir.

Dahiliye Vekilimiz B. Hilmi Uran, Tosya deprem bölgesinde bir ihtiyar kadınla görüşüyor

Depremden zarar görenlere bağışlar devam ediyor

Bolu'da hasarsız geçen şiddetli bir sarsıntı oldu

Yersarsıntısı felâketzedelerine yardım olmak üzere yapılan yardımlara dair dün aldığımız telgraflar, Nevşehir halkının 2000, Söğütlülerin 1200, Erzurumluların 1000, Erzincanlıların 1000, Zonguldakların 3400, Osmaneli halkının 403 lira bağışta bulunduklarını bildirmektedir.

Bundan başka Niğde merkez kazası halkının 2000, Maden nahiyesi halkının 500, Aksaray kazası halkının 1900, Ulukışla halkının 1700, Nevşehir halkının 1800 lira Tokat halkının da yeniden 413 ve merkez kazasının Pazar nahiyesi halkının da 372 lira bağışladıkları bildirilmektedir. (a.a.)

Bolu, 7 a.a. — Dün burada saat 21,17 de 3 saniye süren çok şiddetli bir yersarsıntısı olmuştur. Hasar yoktur.

Kastamonu'da İnönü günü

Kastamonu, 7 a.a. — Millî Şef İnönü'nün buraya gelişlerinin yıldönümü olan dünkü günü Kastamonulular en içten tezahüratla kutlamışlar ve bu vesile ile en büyüklerine karşı sarsılmaz bağlılıklarını bir defa daha teyidetmişlerdir.

Akşam Halkevinde yapılan toplantıda söz alan hatipler Millî Şefin hayatını ve hizmetlerini tebarüz ettirmişlerdir.

Valiler arasında

Trakya Umumî Müfettişliği Başmüşaviri BB. Suheyp Rumi Karafakıoğlu Edirne Valiliğine, Edirne vali vekili Dâniş Yurdakul Eskişehir vali vekilliğine, Eskişehir valisi Hamit Oskay Trakya Umumî Müfettişliği Başmüşavirliğine tayin edilmişlerdir.

Marshall adalarına yeni bir Amerikan deniz taarruzu

Vaşington, 7 a.a. — Bahriye Nazırlığının tebliği:

Uçak gemilerinden mürekkep mühim deniz kuvvetleri 4 ilkkânunda Marshall adalarına hücum etmiştir. Bu hususta, sükutu muhafaza etmek lüzumu dolayısiyle daha fazla malûmat verilmemiştir.

Ankara Vilâyeti çevresinde bütün C.H.P. ocak nahiye ve kaza kongreleri sona erdi

Cumhuriyet Halk Partisi Ankara Vilâyeti çevresindeki bütün ocak, nahiye ve kazalar yıllık kongrelerini bitirmişlerdir. En küçük ocakta, kazalara kadar her tarafta toplantılar çok samimi bir hava içinde geçmiş ve halkın dilekleri üzerinde yapılan konuşmalar bilhassa verimli olmuştur.

★ Sonu 2 nci sayfada.

TAHRAN TEBLİĞİNİN DOĞURDUĞU AKİSLER

REUTER DİYOR Kİ:

Tahran'da Almanya'nın ölüm ilâmı imzalandı

Müttefik mahfiller tebliği büyük bir memnunlukla karşıladılar

Berlin ise : "Tahran konferansından tek kazançlı çıkan Stalin'dir,, diyor

Londra, 7 a.a. — Tahran demeci Londra'da bulunan bütün Müttefik hükümetler tarafından hararetle karşılanmıştır.

Alman kuvvetlerinin yokedilmesine matuf harekât hakkında bir anlaşmağa varılmış olması haberi, bu hükümetlerin mensup oldukları memleketlerde beklenen ve hararetle karşılanan bir haber olmuştur.

Reuter'in siyasi muharriri diyor ki:

Tahran tebliğinde göze çarpan en mühim nokta müttefiklerin zafere olan güvenidir. Bugün, artık bu güven kati bir kanaat ve hattâ iman derecesine yükselmiştir. Roosevelt, Stalin ve Churchill, okurken insana heyecan veren bir kaç cümle ile, Almanya'nın ölüm ilâmını imzalamışlardır. Batıda ve cenupta yapılacak harekât hakkında İngilizlerle Amerikalıların hazırla-

★ Sonu 3 üncü Sayfada.

Maliye Vekili İstanbul'da

İstanbul, 7 (Telefonla) — Maliye Vekili B. Fuat Ağralı bugün şehrimize gelmiştir.

Yeni Çin ve Kana'da diplomatik mümessillerimiz

Çunking Büyük Elçiliğimize Madrit birinci sınıf Orta Elçi B. Hulusi Fuat Togay, yeniden ihdas olunan Kanada Elçiliğine de Vaşington Büyük Elçiliğinde birinci sınıf Orta Elçi Mehmet Ali Şevki Alhan tayin edilmişlerdir.

Doğu'da, Znamenka'daki Alman müdafaası yarıldı

Znamenka için yapılan savaş kati safhada

Moskova, 7 a.a. — Reuter ajansının hususi muhabiri bildiriyor:

Sovyetler Znamenka'nın şimalinde Almanların kudretli müdafaa hattını yarmışlardır. Kremençug'un cenup batısında Kızılordunun ileri hareketi, Alexandria'nın işgali, Kremençug'un tecridedilmesi Alman münakale şebekesine müthiş bir darbe olmuştur.

★

Moskova, 7 a.a. — Reuter ajansı muhabirinin bildirdiğine nazaran büyük Dinyeper dirseğinde ehemmiyetli bir demiryolu kavşağı olan Znamenka'nın zaptı için yapılan muharebe kati safhaya girmiştir.

Geri alınmış bir köyde, bir Sovyet askeri köylü çocuklariyle konuşuyor

★

Londra, 7 a.a. — Alman haberler ajansının askeri muharriri Albay von Hammer dün akşam demiştir ki:

Dinyeper dirseğinde bulunan Alman kıtaları, yeni Rus taarruzuna rağmen kurtulmuşlar ve başlıca müdafaa hatlarına çekilmişlerdir.

★

Londra, 7 a.a. — Şimdi öğrenildiğine göre, kuvvetlerini toplamakla meşgul olan Almanların Kiyef'in cenup batısında yeniden müthiş hevvirane hücumlara geçmesi üzerine birkaç haftadanberi hüküm süren sükûnet sona ermiştir.

Şu anda bu kesimde büyük tank meydan muharebeleri olmaktadır.

PERŞEMBE
3
AĞUSTOS
1944
5 KURUŞ

C.H.P. ULUS MÜESSESESİ
Çankırı Caddesi Ankara
Telgraf adresi ULUS Ankara
Başyazarlık 1371
Müessese Müdürlüğü : . 1144
Yazı İşleri Müdürlüğü : 1063
Yazı İşleri " : 1062
Muhasebe, İşletme Şefliği
İlân ve abone işleri : .. 1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

ULUS'un abune ücretleri
Türkiye içinde tek tarife
(Her yer, herkes ve her müessese için)

Yıllığı	:	17 Lira
Altı aylığı	:	9 "
Üç aylığı	:	4.5 "

Yabancı memleketler için

Yıllığı	:	30 "
Altı aylığı	:	16 "

Hükümet tarafından yapılan teklifin Büyük Millet Meclisince 411 reyin ittifakiyle kabulü üzerine

Almanya ile olan münasebetlerimiz dün gece yarısından itibaren kesildi

Harpten önceki ve sonraki siyasi hâdiselerin bir tarihçesini yapıp Hükümeti bu kararı almağa sevkeden sebepleri anlatan

Başvekilimiz dedi ki:

bu karar harp kararı değildir harp kararına münkalip olup olmayışı karşı tarafa bağlıdır

Büyük Millet Meclisinin dün öğleden önce yaptığı tarihi toplantısının umumi görünüşü

Bu karar muhakkak ki tarihî ve büyük bir karar olacak ve vatanın hayrına ve selâmetine yarıyacaktır

Büyük Meclisin dünkü kararı

Falih Rıfkı ATAY

İngilizler, aramızdaki ittifak gereğince, Almanya ile siyasi ve iktısadi münasebetlerimizi kesmemiz isteğinde bulundular. Hükümet meseleyi inceden inceye tetkik etti ve Müttefiklerimizin bu isteklerinde haklı olduğunu görerek, bildiğimiz teklifini Millet Meclisine sundu. Böylece dün gece yarısından itibaren Almanya ile siyasi ve iktısadi münasebetlerimizi kesmiş bulunmaktayız.

"Ulus" okuyucuları sayın Başvekilimizin nutkunda İngiliz - Türk işbirliğinin tam ve izahlı bir tarihçesini bulacaklardır. Faşizm ve Nasyonal - Sosyalizm'in fetihci ve hegemonyacı tecavüz politikası başlayıncaya kadar, Türkler ve İngilizler barış dâvasına bağlı kalmakta biribirlerinden ayrılmadılar. Tecavüz politikası alıp yürüdüğü zaman da kendi emniyet ve menfaatleri ile beraber, milli hürriyetler ve milletlerarası barış ve hak nizamı prensiplerini müdafaa etmek üzere ittifak ettiler. Faşizm ve Nasyonal - Sosyalizm ile demokrasiler arasındaki savaş, sade bir devletler takımının başka bir devletler takımı ile mücadelesi demek değildi: birçok milletler gibi Türk milletinin de varlığı ve kurtuluşu, demokrasiler dâvasının muvaffak olmasına bağlı idi. Bu esas fikir Türkiye'de hiç bir zaman saklanmamıştır. Onun için İngiltere ile yaptığımız ittifak yalnız dış politikamızın temel taşı olmakla kalmamış milli temal olmuştur. Her aklı başında vatandaş, bu ittifakın işlenmesinde ve kuvvetlenmesinde Türkiye'nin hayrını ve selâmetini görür. Durmasından ve zayıflamasından korkar. Başvekilimizin ağzından, dünkü kararın "ittifak havatiyetine delil" sayıldığını işitmek hepimizin içindeki yürek ferahlığını tazelemiştir.

Her ittifak [illegible] mesuliyetler vesikasıdır. Biz Türkler harbın daima değişen şartları ile bu vazife ve mesuliyetleri uyuşturma bakımından görüşmelerde ve müzakereler de bulunduk. Fakat iki tarafın hakiki menfaatleri gereğince bu vazife ve mesuliyetlerin en ağırlarını yerine getirmek fikrinden hiç bir zaman uzak kalmadık. Son günlerin bazı neşriyatında edebiyatlarında yazılma ve yorulma yer aldı, bu yoktu: biz 1939 danberi ittifak gereğince istekli bulunduk. İngilizler bu istekleri ellerinden geldiği kadar yerine getirdiler. Afet içinde yanarken bize silâh verdiler. İktısadi yardımlarda bulundular. Bu

★ Sonu 3 üncü sayfada.

Büyük Millet Meclisinin Abdülhalik Renda'nın reisliğinde yapılan toplantısında Başvekil ve Hariciye Vekil Vekili Şükrü Saracoğlu aşağıdaki nutku söylemiştir :

"— Arkadaşlar,

Cumhuriyetimiz 21 senesini doldurmak üzeredir. Bu geçmiş yıllara bir göz atacak olursak bunların ayrı ayrı her birinin, memleketimiz ve milletimiz için hayırlı olaylar ve mesut eserlerle dolu olduğunu görür ve göğsümüzün iftiharla kabardığını duyarız.

Asırların eskitmiş, beceriksiz idarelerine ve mütemadi darbelerin harabeye çevirmiş olduğu bu vatanda nispeten kısa bir zaman zarfında bu kadar çok ve sağlam eserler kurulabilmiş olmasının bir tek sırrı vardır ki o da ölmez Şef Atatürk'ün bir vecize olarak ifade ettiği "yurtta sulh, dışarda sulh" düsturuna inanmış ve bu hakikati geçmek istediğimiz her çetin yolun ucunda parlak bir ışık gibi görmüş olmamızdır.

Arkadaşlar,

Biz sulhu uyusturucu bir refah gayesi olarak telâkki etmeyiz. Biz sulhu her türlü saadete eriştiren, uğrunda her türlü fedakârlığı ihtiyar etmeye değen medeniyet ve ilerleme vasıtası olarak biliriz.

Cumhuriyet rejiminin harici siyasetine tâ ilk gündenberi bir göz atacak olursak, Türkiye'yi geçen büyük harp sonrası dünyasını milletlerarası bir barışa isâl için temeller kurmağa çalışan iyi niyetli memleketlerin her halde ön safında görürüz. Daha milletler Cemiyetine âza olmadan evvel silâhları azaltma konfe-

★ Şonu 2 nci sayfada.

Başvekilimiz B. [illegible] Saracoğlu dün B.M.M. kürsüsünde tarihi nutkunu söylerken

Türk - Alman siyasi ve iktısadi münasebetleri kesildikten sonra Avam Kamarasında

M. Churchill'in Türkiye hakkındaki demeci

İngiltere Başvekili M. Churchill

Ankara, 2 a.a. — İngiltere Başvekili M. Churchill bugün Avam Kamarasında Türkiye hakkında demiştir ki:

"— Son defaki konuşmamda Avam Kamarasının da hatırlıyacağı gibi Türkiye hakkında bazı mütalâalarda bulunmuştum. Ben Türklere karşı büyük takdirkârlık hisleri ve İngiliz ordusunda ise Türklere karşı ananevi bir sempati ve ittifak ruhu mevcuttur. Son harpte Türkiye'nin bize karşı düşmanlar [illegible] avuç insan ve tek bir harp gemisinin Türkiye'ye gelmiş bulunması müessir olmuştur. Unutmamalıyız ki Türkiye bizimle olan ittifakını silâhlarımızın sayıl ve siyasetimizin sulhcu olmadığı bir devrede ve bu harbin patlak vermesinden evvel ilân etmişti. Geçen şubat Türkiye'yi

★ Sonu 3. üncü Sayfada.

Tokyo Büyük Elçimiz bugün hareket ediyor

Tokyo Büyük Elçiliğine tayin edilmiş olan B. Ali Muzaffer Göker, bugün saat 15 te vazifesi başına gitmek üzere şehrimizden ayrılacaktır.

Basın Birliği Merkez Heyeti

Türk Basın Birliği Merkez Heyeti Reisliğinden: Birlik merkez heyeti bugün saat 11 de ULUS Müessesesindeki birlik merkezinde toplanacağından azanın [illegible] olunur.

Büyük Millet Meclisinin dünkü toplantısında

B. Ali Rânâ Tarhan Müstakil Grup adına kararı tasvibetti

B. Mümtaz Ökmen veciz bir hitabe ile, verilen kararın saiklerini izah etti

Başka hatipler de heyecanlı demeçler yaptılar

C.H.P. Meclis Grupu salı günü saat 17 de toplanmış ve görüşmeler, akşam verilen ufak bir ara hariç olmak üzere, bu sabah saat 3.30 a kadar devam etmiştir. Bu görüşmelerden sonra Grup toplantısına son verilmiş ve dün de yazdığımız üzere, 108 imzalı bir takrirle, Umumi Heyetin dün saat 11 de toplanması kararlaştırılmıştır.

Dünkü celse dolayısiyle Büyük Millet Meclisinin toplantı salonu, tarihi günlere mahsus bir hava taşıyordu. 411 mebusumuz müzakerelere iştirak etmekte idi. Başvekilimizle Vekillerimiz, kendilerine ayrılan yerlerde bulunuyorlardı.

Kordiplomatik locasında Birleşmiş Milletler Büyük ve Orta Elçileri yer almışlardı. Basın locasında Türk ajans ve basın mümessilleriyle beraber, şehrimizde bulunan bütün yabancı gazete ve ajansların mümessil ve muhabirleri de görülmekte idi.

Dinleyicilere ayrılan yerler de bu tarihi celseyi takibe gelenlerle dolmuş bulunuyordu.

★ Sonu 2 nci sayfada.

B. Ali Rânâ Tarhan

B. Mümtaz Ökmen

Türkiye'deki Almanlar harekete hazırlanıyor

İzmir'deki Alman Konsoloshanesinde dün çıkan bir yangın söndürüldü

Almanya ile Hükümetimiz arasındaki siyasi ve iktısadi münasebetlerin kesilmesi üzerine yurdumuzda oturan Almanlar, memleketlerine dönmek üzere hazırlıklara başlamış bulunmaktadırlar. İstanbul ve İzmir hususi muhabirlerimizin, Alman tebaasının hareket hazırlıklarına dair verdikleri haberler 3 üncü sayfamızdadır.

Başvekilimiz gazetecileri dün kabul etti

Başvekilimiz B. Şükrü Saracoğlu dün Büyük Millet Meclisinin ilk celsesinden sonra Ankara ve İstanbul gazetecilerini Meclisteki hususi odasında kabul ederek kendileriyle muhtelif mevzular üzerinde görüşmüş ve sorulan suallere cevaplar vermiştir. Başvekilimiz bu toplantı [illegible]

Cumhuriyet

21 inci yıl Sayı: 7193

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Basmuharrir: 22366, Tahrir heyeti: 24298 İdare ve Matbaa kısmı: 24209.24290

Salı 22 Ağustos 1944

Müttefikler, Parisi Kuşatıyorlar

Amerikan kuvvetleri şehrin şimal ve cenubunda Seine nehrini geçtiler, Paris düşmek üzere!

Kaçan Alman kuvvetleri Seine nehrini geçmeğe çalışıyorlar

İstiklâl Harbi buna denmez!

Beş yıl önce başladığı saldırı hareketlerile Avrupada, Afrikada ve Akdenizde geniş sahalara yayıldıktan sonra, iki yıldır boyuna geriliyen, günden güne kendi kabuğuna çekilen Almanyanın, yakın zamanda millî sınırlarından başka koruyacak bir şeyi kalmıyacağını düşünenlere göre, bu devlet, istilâ harbinden istiklâl harbine geçmek üzeredir.

İstilâ harblerini istiklâl harblerinden ayırd eden başlıca farkı eğer yalnız askerî coğrafyada bulmak kabil olsaydı yukarki görüşe tereddüdsüz hak vermek gerekirdi: Varlığını korumak davasile silâha sarılan milletler, hakikaten çok defa kendi topraklarında dövüşmek zorunda kalırlar. Fakat, istiklâl harbi yapan milletlerin müstevli ordularını yurd dışına püskürtecek yabancı topraklarda yola salladıkları da görülmemiş bir hâdise değildir. Nitekim, istilâ harbine kalkışan milletlerden de dönüp dolaşıp kendi sınırları içine kapanan ve bütün hayallerile birlikte ana vatan toprağına gömülenlerine dair tarihte çok misaller vardır. Bu itibarla, dövüş şartlarının bir ifadesinden başka bir şey olmıyan stratejik vaziyetlere bakarak harbin mahiyetine dair hükümler yürütmek yanlıştır.

Başlangıçta nasyonal sosyalizm, bir millî kurtuluş hamlesi olarak ortaya atılmıştı. Öteki harbin sonunda Alman milletine reva görülen kötülükleri temizlemek lüzumu ileri sürülüyor, milletler topluluğu içinde Almanyaya da şerefli bir yer isteniyordu. Bu uğurda nazilerden önce gayret harcıyan Almanlar da vardı. Öyle olmasaydı, 933 ten 939 a kadar altı yıl gibi kısa bir zaman içinde önüne çıkanı devirecek, hiç kimseden pervası olmıyan heybetli bir harb makinesi kurmağa imkân bulunamazdı. Geçen harbin hemen sonundan itibaren yarı gizli, yarı açık, fakat metodik bir şekilde çalışılmağa başlandığı için, nazi partisi iktidar yerine geçer geçmez, Almanya, 1918 de kaybettiklerini parça parça geri alabilecek bir kuvvet manzarası gösterdi. Rhein nehri sol kıyılarının işgali, mecburî askerlik, Anschluss ve Südet'ler gibi davalar, bir yandan eski galiblerin yeni Alman kudreti önünde bir şey yapamamaları, bir yandan da dünya efkârının Almanyayı haklı bulması yüzünden — silâh patlamadan — çözüldü. Münich anlaşması imzalandığı gün, Almanya, Versailles'ın intikamını fazlasile almış, hür bir devlet olarak dünya milletleri arasında şerefli bir yere yükselmişti.

Almanyayı o şerefli yere çıkaranlar, orada başları dönmeden oturabilselerdi, dünya belki uzun yıllar muvazeneli bir barış hayatına kavuşabilir ve insanlık herhalde medeniyet yolunda hatırı sayılır ilerlemeler kaydedebilirdi. Fakat böyle olmadı. Almanya adına ileri sürülen iddiaların arkası kesilmek şöyle dursun, her isteği yeni bir istek, her davası yeni bir dava takib etti. Eski galibler, bu gidişle nereye varacağını kestiremedikleri iddialar karşısında «ne olursa olsun» diyerek — gönülden sulhçu oldukları halde — silâhı omuzlamak zorunda kaldılar.

O zaman Almanyanın parolası «hayat sahası» ve «yeni nizam» gibi madde bakımından genişlik, mâna bakımından değişiklik ifade eden formüllerden ibaretti. Bunların nelerden ibaret olduğu hakkında hiçbir şey söylenmiyor, bütün meseleler müphem bırakılıyordu.

Neticenin nereye vardığını iki yıldır yavaş yavaş görüyoruz. Alman davası, muhteris ellerde yanlış bir yola sevkedilmiş ve bu yol davayı Almanyaya kaybettirmiştir.

Bugünkü manzara böyle olduğuna göre, bunu, beş yıl önce başlıyan bir hâdisenin devamı diye kabul etmek ve harbin mahiyet değiştirmediğine inanmak lâzımdır. Harbde ilk adımı atanlar Almanyanın başında bulundukça müddetçe, Müttefik askerleri Rhein nehrini aşsa, hattâ Berline varsa bile bu devlet için «istiklâl harbi yapıyor» denemiyecektir.

NADİR NADİ

De Gaulle Parise girecek kıt'alarının başına geçmek üzere Fransaya geldi

Montgomery'nin emri

Şimal ve Cenub Fransada kurtarılan arazi ile iç cephe kuvvetlerinin hâkim oldukları yerler

Londra 21 (a.a.) — Müttefik karargâhının tebliği:

Müttefikler Lisieux istikametinde yeni terakkiler kaydetmişlerdir. Lisieux'ye 8 kilometre mesafede bulunan bir noktaya varılmıştır. Falaise'in cenubunda da temizleme hareketlerine devam edil...

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Harb sonrası dünya emniyet teşkilâtı

İngiliz - Amerikan - Rus konferansı Cordell Hull'in nutkile açıldı

Amerikan murahhası Stettinius — İngiliz murahhası Cadogan — Rus murahhası Gramyko

Dumbarton Oaks (Birleşik Amerika) 21 (a.a.) — Harb sonrası kurulacak olan beynelmilel emniyet ve sulh teşkilâtını müzakere edecek olan Müttefikler arası konferansı bugün burada açılmış...

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

İzmir millî fuarı

Bu seneki sergi, geçen senelerden farksızdır ve çok muvaffakıyetlidir

Küşad resminde Vekil ve diğer davetliler

(Yazısı 3 üncü sahifemizde)

Pariste isyan

İç kuvvetler Fransanın üçte birine hâkim

Sekiz vilâyet bu kuvvetlerin kontrolü altında bulunuyor

Londra 21 (a.a.) — 4 gündenberi yalnız almanca neşriyat yapan Paris radyosu dün gece bu yeni âdetini bozmuş ve fransızca yaptığı bir neşriyatta Paristeki Alman kumandanının bir beyannamesini okumuştur.

Alman generali bu beyannamesinde, bazı Parislilerin silâha sarılarak Alman kuvvetlerine Paris sokaklarında taarruz ettiklerini, bundan dolayı herkesin silâhlarını askerî makamlara teslim etmesi icab ettiğini bildirmiştir.

Beyannamede, halka sakin durması tavsiye edilmektedir.

Alman generali, beyannamesinin sonunda «Isyan bastırılmıştır» cümlesini kullanmaktadır.

Paris radyosu bu beyannameyi iki kere arka arkaya okumuş ve sonra yeniden almanca neşriyatlarına başlamışlardır.

— Arkası sahife 3, Sü. 4 de —

53000 lirayı alıp kaçan maliye memuru

İzmir zabıtası hırsız memurun izini buldu

İzmir 21 (Telefonla) — Basmahane maliye şubesi tahsil memuru Rıza Koçman cumartesi günü mutad olduğu veçhile Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılmak üzere şubeden aldığı 53,000

— Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

HAKİKATLER

İnanmak

Başarmanın tılsımlı sırlarından biri de inanmaktır. Yaptığı şeye inanmak, yapacağı işe inanmak, yapabileceğine inanmak, inanmanın yaratıcı kudretine inanmak.

İsmet İnönü, ilk öğretim davamızdaki başarıların kaynağı, bu işin bir büyük millî dava olduğuna inanmak, beceriksizliklerin uçurumu ise inanmamak olduğuna işaret etti:

«Çividen, camdan, çimentodan ve şu kadar misli pahalılıktan evvel çektiğimiz sıkıntı, bölge bölge yapmağa yüreğinden inanmış adamlarla, inanmamış olanların farkından ileri geldi.»

Yalnız okul binaları yapmakta, yalnız ilk öğretim davamızı yürütmekte değil; her sahada, her işte aynı şeyi görüyoruz. İnanan başarıyor, başaramıyan inanmıyordur.

Her şeyden evvel inanmağı inanmak ve inanmaları ... lâzımdır. Ondan sonra ...

Cumhuriyet

Cenub cephesinde Toulon da düştü

Alınan esir miktarı 30,000 e yükseldi

Yedinci Amerikan ordusu kıt'aları Cenub Fransada Saint Raphael şehrine girerlerken (Radyo - Foto, Napoli - İstanbul)

Almanlar İtalyadan takviye getiriyorlar

Roma 21 (a.a.) — General Wilson karargâhının tebliği:

Yedinci ordu ileri hareketine aynı şekilde devam etmekte ve halen Durance nehri vadisinde bulunmaktadır.

Durance'i aşmış olan Amerikan ileri unsurları Pertuis şehrinde bir düşman birliğini sarmış olan Fransız iç mukavemet kuvvetlerini desteklemişlerdir. Başka birlikler Aix-en-Provence'ın etrafına varmışlardır. Bir çok noktalarda düşman mukavemet cebleri geride bırakılmıştır. Çok sayıda şehir ve kasaba kurtarılmıştır. Alınan esir sayısı 30 bine yükselmiştir.

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Rumen cephesinde de Rus taarruzu başladı

Baltık memleketlerinde iki tarafın taarruz ve mukabil taarruzları şiddetle devam ediyor, şehirler elden ele geçiyor

Moskova 21 (R.) — Sovyet geceyarısı tebliği:

21 ağustos günü ordularımız Tartu (Dorpat) ın (Estonyada) cenub batı ve cenubunda 30 dan fazla meskûn yer almışlardır.

Riga'nın doğusunda düşman mukave...

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Bulgar radyosu tekrar ingilizce neşriyat yapıyor!

Başvekil, Sovyet mümessilile görüştü

Alman Elçisi izahat vermek üzere Berline hareket etti

Sofya 21 (a.a.) — Bulgar radyosu dün akşam ingilizce neşriyatına tekrar başlamıştır. Bu münasebetle spiker Bulgar Başvekili Bagrianoff'un nutkunu okumuştur.

Bagrianoff Sovyet Maslahatgüzarı ile görüştü

Sofya 21 (a.a.) — Bulgar Başvekili İvan Bagrianoff bu ayın 19 unda Sovyetlerin Bulgar hükûmeti nezdindeki maslahatgüzarı Krilo'yu kabul etmiştir.

Alman Elçisi Berline gitti

Londra 21 (a.a.) — Almanyanın Sof...

— Arkası sahife 3, Sü. 3 te —

İzmirde büyük bir dokuma fabrikası kuruluyor

Ticaret Vekili bugün Halkapınar bataklıkları civarında inşa edilecek binanın temelini atacak

İzmir 21 (Telefonla) — Sümerbank tarafından Halkapınar bataklıkları civarında 2,000,00 lira sarfı suretile kurulacak olan yeni dokuma fabrikasının temeli yarın saat 18 de bizzat Ticaret Vekili tarafından atılacaktır.

Fabrikanın makine kısımlarının ekseriyeti Nazilli fabrikasında bulunan ve elyevm yedek olarak duran parçalardan temin olunacak, binanın sürâtle inşası için de iki ekip olmak üzere günde 2000 kişi çalıştırılacaktır.

Vekilin dünkü temasları

İzmir 21 (Hususî) — Ticaret Vekili Celâl Said Siren bugün İhracat ve İthalât Birlikleri merkezinde Birlik teşkilâtı reisleri ve tacirlerle uzun müddet konuşmuş, mıntakanın ithalât vaziyeti üzerinde malûmat almış ve 510 numaralı kararnamenin tatbiki etrafında da alâkadarlarla fikir teatisinde bulunmuştur. Vekil geçenlerde İstanbul ve İzmir heyetlerinin bu kararnamenin tatbikatı üzerinde İstanbulda yaptıkları konuşmalardan da malûmat edinmiştir.

Türkiyenin kararı

Fransa Muvakkat Hükûmeti Hariciye Komiseri kararın Vichy hükûmetine de teşmilini istiyor

Cezayir 21 (a.a.) — Anadolu Ajansının Cezayirde bulunan hususî muhabiri Muzaffer Tansu bildiriyor:

Fransız muvakkat hükûmeti Hariciye Komiseri M. Massigli tarafından Lon...

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

— Damad iki gündür ortada yok komşucuğum!..
— Karaborsaya baksın biyol!.. Belki orada bulunur...

SALI 10 İLKTEŞRİN 1944 — 5 KURUŞ

C.H.P. ULUS MÜESSESESİ
Çankırı Caddesi Ankara
Telgraf adresi: ULUS Ankara

Başyazarlık	1371
Müessese Müdürlüğü	1144
Yazı İşleri Müdürlüğü	1063
Yazı İşleri Müdürlüğü	1062
Muhasebe, İşletme Şefliği, ilân ve abone işleri	1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

DİKKAT!
Işıklar saat 19 da karartılacaktır!

Rasattepe'de dün yapılan törende

Anıt - Kabir'in temeli atıldı

Dün, Anıt-Kabir'in temel atma töreninde İstiklâl Marşı çalınırken

Anıt - Kabir'in yapılmasına başlanmıştır

Falih Rıfkı ATAY

Dün, Ankara'daki Rasattepe'de, Anıt-Kabir'in temeli atılmıştır. Yapı bakımından bu anıt, eski yeni Türk eserlerinin başlıcalarından biri olacaktır: fakat mâna bakımından eşsizdir. Biz onun kubbesi altına yalnız büyük bir Türk'ü gömmüyoruz. İnsanlık ülküleri içinde en adilini timsalleştiriyoruz. Bu anıt bize hürriyetimizi hatırlatacaktır.

Hürriyet olmazsa, istiklâl bile neye yarar? Vicdan ve fikir hürriyetine bir türlü kavuşamadığımız içindir ki, devlet istiklâlini korumak için, asırlarca, ve yüzlerce savaşta nice milyonların kanı boşa aktı. Vatanı kurtaran Kuvay-i Milliye zaferleri, milleti kurtaran Kemalizm inkılâpları ile tamamlanmamış olsaydı, tarihteki destanlarımız arasına bir destan daha katmış olurduk. Fakat kendi ortaçağımızın zindanı içinde, düşünüşünde, arayışında ve buluşunda hür olmıyan aklın bize hazırlıyacağı kara kadere gene gözümüz bağlı sürüklenir, giderdik.

Hür düşünen kafa, hürriyet içinde öğreten mektep, hür vicdan ve hür kadın, bütün halk yığınlarına şartlarını ve imkânlarını verdiğimiz insanca hayat, bütün bunların kahramanına ve kahramanlığına, dün temelini attığımız anıtla, borçlarımızın en hafifini ve maddisini ödemiş olacağız.

Hiç bir tenkid, Türk milletinin büyüklüğü dışında Atatürkü ve Atatürk'ün büyüklüğü dışında Türk kurtuluşunu izah edemez. Kurtarıcı demek, bir milletteki kurtulma aşkını kendinde iradeleştiren adam demektir: Fakat bu adamda, her vakit, iyi düşünmek ve doğru karar vermek dehâsı bulunmayabilir. Millî tarihlerde en büyük facia, böyle fırsatların kayboluşudur. Osmanlı tarihi de padişahların yahut vezirlerin elinde böyle nice fırsatların kaçırılmış olduğunu bize öğretmiştir.

Anıt-Kabir, aynı zamanda kurtarıcı fikirleri ve tesisleri korumak ve geliştirmek için bütün milletçe bir andımız olacaktır. Ona baktıkça yalnız Atatürk'ü değil, ona karşı vazifelerimizi hatırlıyacağız.

Yersarsımı bölgesine Kızılay'ın yardımı

6 ilkteşrin günü vukubulan ve yurdun bir kısım yerlerinde zararlara ve kayıplara sebebiyet veren yer depreminden müteessir olan mıntakalara Kızılay Kurumu umumi merkezi tarafından 2500 çadır, 2325 parça muhtelif giyim eşyası, 8 ton [illegible] gönderilmiştir.

Bundan başka Kızılay Kurumu felâketzedelere âcil bir yardım karşılığı olmak üzere Balıkesir ve Çanakkale vilâyetleri emrine beşer bin lira ile 10 sandık ilâç ve pansıman malzemesi göndermiştir. (a.a.)

Nafıa Vekilimiz B. Sırrı Day'ın açış nutkundan sonra

"Türk milletinin varlığının; dünkü, bugünkü ve yarınki en büyük silâh arkadaşı ATATÜRK için...,, diyerek

ilk kazmayı Başvekilimiz B. Şükrü Saracoğlu vurdu

Nafıa Vekilliği Yapı ve İmar İşleri Dairesi Reisi: B. Sırrı Sayarı inşa olunacak Anıt'ın vasıflarını anlattı

Bundan beş yıl önce hayata gözlerini kapıyan Cumhuriyetin banisi Büyük Atamızın Anıt-Kabirlerinin yapılacağı Rasattepe'de dün sabah saat 11 de temel atma töreni yapılmıştır. Törende Başvekilimiz B. Şükrü Saracoğlu, Vekiller, C.H.P. Umumi İdare Heyeti Azaları, Mebuslar mülkî ve askerî erkân, Vekillikler ve şehrimizdeki resmî ve hususî müesseseler ileri gelenleri, kalabalık bir halk kitlesi, bir tabur asker hazır bulunmuştur.

Saat tam 11 de törene bandonun çaldığı İstiklâl Marşıyle başlanmış, Nafıa Vekilimiz B. Sırrı Day açış nutkunu söylemiştir. Bundan sonra Yapı ve İmar İşleri Dairesi Reisi B. Sırrı Sayarı da Anıt-Kabirin inşaasına ait hususlar hakkında bir nutuk söylemiştir. Nutuklardan sonra davetliler Anıt-Kabirin yapılacağı sahaya gitmiş Başvekilimiz Şükrü Saracoğlu:

"— Türk milletinin varlığının; dünkü bugünkü ve yarınki en büyük silâh arkadaşı Atatürk için..." diyerek ilk kazmayı vurmuştur. Ve bunu hükümet erkânının vuruşları takibetmiştir.

Bundan sonra davetliler hazırlanan büfede ağırlanmışlardır.

Nafıa Vekilimizin nutku

Nafıa Vekilimiz Sırrı Day dün sabahki törende şu nutku söylemiştir:

Aziz Başvekilim; değerli arkadaşlarım;

Türk milleti 1938 yılında İkinciteşrinin onuncu günü en kıymetli

★ Sonu 2. nci sayfada

Başvekilimiz, Nafıa Vekili B. Sırrı Day'la beraber Rasattepe'ye gelirken

Baltık tuzağında 150.000 Alman kaldı

Kızılordu Peşte'ye 90 km. uzakta!

Macarlar bozgun halinde çekiliyorlar

★ Yazısı 3 ncü sayfada

Solda: Başvekilimiz B. Şükrü Saracoğlu, Anıt-Kabir inşaatında ilk kazmayı vururken. — Sağda: Davetliler Nafıa Vekilimiz B. Sırrı Day'ın nutkunu dinliyorlar

Almanya'ya karşı harbin güdümü üzerinde

Mareşal Stalin'le görüşmek üzere dün Churchill ve Eden Moskova'ya vardılar

M. Roosevelt'i görüşmelerde M. Harriman temsil edecek

Moskova görüşmesi Quebec konferansının bir devamıdır

Moskova, 9 a.a. — Tass ajansı bildiriyor: M. Churchill ve Hariciye Nazırı M. Anthony Eden, Mareşal Stalin ve Sovyetler Birliği Hariciye Halk Komiseri M. Molotof'la müzakerelerde bulunmak üzere Moskova'ya gelmişlerdir. Kendilerine İngiltere Genelkurmay Başkanı Sir Alan Brooke ile İngiliz Millî Müdafaa Nazırlığı kurmay başkanı Sir Hastings İsmay, refakat etmektedirler.

M. Churchill ve arkadaşları, Moskova hava meydanında İcra Komiserleri reis muavini ile, Hariciye Komiseri M. Molotof ve Hariciye Komiser muavini M. Vichinsky, Genelkurmay başkan muavini general Antonov, Moskova şehri Sovyet reis muavini Astafiev ve millî müdafaa komiserliği dış münasebetler bürosu şefi general Kutuzov tarafından karşılanmışlardır. Moskova şehri kumandanı albay Grebenshchikov ile İngiltere'nin Moskova Büyük Elçisi Sir Archibald Clarke-Kerr ve Birleşik Amerika Büyük Elçisi M. Harriman, Kanada Büyük Elçisi Joseph Maloney, Avusturalya Orta Elçisi general Montague Burrows, İngiliz askerî heyetinin şefi ile elçilikler erkânı, İngiliz ve Amerikan askerî heyetleri, hariciye komiser muavini Maisky de hazır bulunmuşlardır.

İhtiram kıtası selâm resmini ifa etmiş, bando, İngiliz, Amerikan ve Rus millî marşlarını çalmıştır. Hava meydanı İngiliz ve Amerikan bayraklariyle süslenmişti.

M. Attlee ne diyor?

Londra, 9 a.a. — Bugün Avam Kamarasında yaptığı bir konuşmada M. Attlee, Başvekil M. Churchill ve M. Eden'in, Mareşal Stalin ile müzakerelerde bulunmak üzere bugün Moskova'ya varmış olduklarını bildirmiş ve demiştir ki:

"— Başvekil M. Churchill ile Hariciye Nazırı M. Eden'in, Mareşal Stalin ve M. Molotov ile görüşmek üzere Moskova'ya salimen vardıklarını öğrenmekle yüksek meclisinizin memnun olacağını zannediyorum.

Kendilerine, İngiltere Genelkurmay Başkanı ve Millî Müdafaa Nazırlığı Kurmay Başkanı ile diğer

★ Sonu 3. üncü sayfada.

Millî Şef yeni İngiltere Büyük Elçisiyle beraber

Cumhurreisimiz Millî Şef İsmet İnönü ve Başvekilimiz B. Şükrü Saracoğlu, yukarıdaki resimde, İngiltere'nin Ankara yeni Büyük Elçisi S. Maurice Drummond Peterson'la bir arada görülmektedir. Büyük Elçi, pazar günü yapılan at koşularını şeref tribününde Millî Şefimizle Başvekilimizin refakatinde seyretmiştir.

Maraş'ta İnönü günü

Maraş, 9 a.a. — Millî Şef İsmet İnönü'nün buraya gelişlerinin 12 nci yıldönümü olan dünkü günü Maraşlılar içten sevgi tezahürleriyle kutlamışlardır.

Bolonya top menziline girdi

Londra, 9 a.a. — Akdeniz bölgesi Müttefik kuvvetler umumî karargâhından bildirildiğine göre, Bolonya, şimdi beşinci ordu topçusunun menzili dahiline girmiş bulunuyor.

Serra nehri geçilmiş ve Massa'nın 5 mil kadar ötesinde bulunan Ripa ve Serravezza köyleri Müttefik kıtalar tarafından işgal edilmiştir.

Ağa Han gene evlendi

Zürih, 9 a.a. — Ağa Han Cenovre'de Yvette Labrousse adında genç bir Fransız kızı ile evlenmiştir. Yvette Fransa'nın Cannes şehrinde doğmuştur.

İngiltere'de bir harp yasağı daha kalktı

Londra, 9 a.a. — Dahiliye nazırı M. Morrison Büyük Britanya adalarındaki yollar üzerinde şehir ve kasabaları gösterecek surette işaret taşıyan direklerin vesair her türlü işaretlerin kullanılmasını menneden emirnameyi iptal etmiştir. Bu emirname paraşütçülerin ve düşman tayyarelerinin kolaylıkla yol tayin etmelerine mani olmak maksadiyle 1940 senesinde neşredilmişti.

Leningrad'da ışıklar yeniden yakıldı

Moskova, 9 a.a. — Radyonun bildirdiğine göre, Leningrad'da lambalar tekrar yanmış ve binçok [illegible]

Hollanda'ya iki çıkarma yapıldı

Alman hatları gerisinde iki köprübaşı kuruldu

Nancy - Metz arasında yeni bir taarruz başladı

Londra, 9 a.a. — Reuter'in, Kanada kuvvetleri yanında bulunan askerî muhabiri bildiriyor:

Deniz yoliyle nakledilen ve Terneusen kanalında gizlenmiş bulunan Kanadalı kıtaları gecenin karanlığından istifade ederek Escaut nehrinin ağzına bir çıkarma yapmışlardır. Son dakikada haberdar edilen Hollandalı mühendisler, kanalın bentlerini açmışlar ve bu suretle "istilâ dalgasının,, geçmesine yol vermişlerdir. Birer mil mesafe ile iki yerde çıkarma yapılmıştır.

Toplar ve tankssavarlar gibi ağır silâhlar ve mürettebat şimdi kanalı geçmiş bulunuyor.

★ Sonu 5. üncü sayfada

Dahiliye Vekili Ayvalık'ta

Ayvalık, 9 a.a. — Dahiliye Vekili Hilmi Uran buraya gelmiştir.

SON DAKİKA

Amerikalılar Aachen'in cenup kenar mahallelerine girdiler

Londra, 9 a.a. — Alman haberler ajansının bildirdiğine göre, Amerikan kuvvetleri çetin savaşlardan sonra Aix La Chapelle (Aachen) in cenup kenar mahallelerine girmeğe muvaffak olmuşlardır.

Rus - Bulgar siyasi münasebetleri

Sofya, 9 a.a. — Anadolu ajansının hususî muhabiri Cevdet Lagaş bildiriyor: (Svoboda) gazetesine göre, Sovyet Rusya ile Bulgaristan arasında ticarî münasebetlerde bulunmak için müzakerelere girişilmiştir. Bulgaristan, tütün ve üzüm ihraç edecek, buna mukabil Sovyet Rusya'dan akaryakıt, makine yağı, ve yedek makine parçaları alacaktır.

Bir Japon üssüne hava akını yapıldı

Pearl Harbour, 9 a.a. — Amiral Nimitz tebliği: Ağır Amerikan bomba uçakları Tokyo'dan 1135 mil uzakta bulunan Marcus adasına hücum etmişlerdir. Pek büyük hasarlar yapılmış ve sahil bataryalarının çoğu susturulmuştur.

9 gün içinde atılan 600.000 ton bomba!

Londra, 9 a.a. — Üsleri İngiltere'de bulunan İngiliz hava kuvvetlerine mensup uçaklar eylülün sonundan beri Almanya, İtalya ve işgal altındaki Avrupa memleketlerindeki hedeflere 600 bin ton bomba atmışlardır. Bunun yalnız, 300 bin tonu Almanya'daki hedefler üzerine atılmıştır. Bu senenin başından beri, İngiliz bomba uçakları 162 bin ton bomba atmışlardır. Bunun üçte biri Almanya'daki hedeflere atılmıştır.

MAKİNEYE VERİRKEN

★ (Aix La Chapelle) Aachen'de Amerikan kıtaları Kolonya ve München - Gladbach'a giden iki yolu keserek şehrin kuşatılmasını hemen hemen tamamlamışlardır. ★ Amerika'da 10.000 inci Uçarkale de fabrikadan çıkmıştır. ★ İngiltere Kralı Buckingham sarayında M. René Massigli'yi kabul etmiştir. ★ Yunanistan'da Korent'e doğru Müttefik ilerleyişi devam ediyor. Sivil halkın içinde bulunduğu feci durumu tarif imkânsızdır. Alman işgalinin ilk 15 ayı içinde Yunanistan'da 1 milyon kişi açlıktan ölmüştür. Atina'da her gün 350 kişi açlıktan ölmekte idi. ★ Dumbarton Oaks konferansı sona ermiştir. Harp sonrası emniyeti için hazırlanan projeye göre, emniyet teşkilâtı daha büyük bir içtimai kuvvete sahip olacak, emrinde ordular ve hava kuvvetleri bulunacaktır. Bu teşkilât, mahallî mahiyette anlaşmalar yapılmasına mâni değildir.

AKŞAM

Sene 27 — No. 9414 Fiati her yerde 10 kuruştur. PERŞEMBE 4 Ocak (Kânunusani) 1945 Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — AKŞAM Matbaası

BATIDA MUHAREBE KIZIŞTI

Japonya ile siyasî ve iktisadî münasebetleri kestik

Meclis, Hariciye Vekilinin nutkundan sonra ittifakla bu kararı verdi

(Yazısı 2 nci sahifemizde)

Kuvvet politikası, kuvvete dayanan siyaset

Amerikada bazı gazeteler İngiltere ile Sovyet Rusyayı, Avrupada kuvvet politikasına ve nüfuz bölgelerine dönmekle itham ediyorlar. Avustralyada ise, sulhun iki taraflı anlaşmalarla elde edilemiyeceği, bütün milletlerin birlikte anlaşmasile sürekli emniyet kurulabileceği düşüncesi ileri sürülüyor.

Londralı «Times» gazetesi bu iddialara cevap vererek Amerikada «yalnızlık» taraftarlarının, yani Avrupa işlerine karışılmasını istemeyenlerin arttığını belirtiyor, kuvvete dayanmıyan sulh ve emniyetin yaşamıyacağını — bu harbden önceki devreyi örnek göstererek — söylüyor.

Hiç şüphe yok ki kuvvete dayanmayan otorite henüz millî hayatta bile var olmamıştır. Milletler arası münasebetlerde ise kuvvet, hakkın tek koruyucusu, istiklâlin — bugüne kadar — en sözü geçer bekçisidir.

Ancak, bundan sonra milletler arasında yeni bir ahlâkın yerleşmesi, hak ve adalet işlerinde kaba kuvvetin, yani zorbalığın rol oynamaması isteniyor.

O halde kuvvet her tarafta yok mu olacak? Yeryüzü, karınca ezmekten sakınan melâike milletlerle mi dolacak?

Böyle bir mucizeye inanmak güçtür. Bütün mesele kuvvetin nerelerde, kimler tarafından kullanılacağını tâyin etmektedir.

Eğer bu harbde Müttefiklerin kuvveti olmasaydı Hitlerin bütün Avrupayı istilâ etmek emeli önlenemezdi.

Bu harbden önceki devrede Japonya, İtalya ve Almanyaya karşı yalnız nota ve nutukla karşı konduğu ve kuvvete baş vurulmadığı içindir ki Çin, Habeşistan, Arnavutluk, Avusturya, Çekoslovakya tecavüze uğrayıp parçalandılar. Bu ikinci dünya harbi, varını yoğununu silâha vererek iyice kuvvetlenen bir devletin, karşısındaki başka devletleri zayıf görmesinden çıkmadı mı? İngiltere ve Fransa yeter derecede kuvvetli olsalardı Almanya Polonyaya girmeye cesaret edemezdi.

Demek oluyor ki sulhun bozulmaması, milletler arasında güven ve düzenin korunması için kuvvet ilk şarttır.

Fakat madalyanın bir de tersi var.

Almanya, tereyağı yedirerek top yapmasaydı, Japonya üç pirinç tanesine adam çalıştırıp gemiler donatmasaydı, Mussolini palavra ile göz boyamasaydı dünya sulhu bozulmadan giderdi. Kuvvet, tecavüze yol açan, zorbalığa imkân veren, zayıfı güçlüye kurban eden bir vasıtadır.

Çıkan netice şudur: Millî hayatta olduğu gibi milletler arası yaşayışta da kuvvet, ancak hakkın koruyucusu olmalıdır. Kuvvet, onu her dilediği zaman kendi menfaatlerini gerçekleştirmek için kullanabilecek «ferd» lerin elinde kalmamalı, otorite'nin yani Cemiyetin, hak ve adaleti yürütme, hürriyet ve istiklâli koruma vasıtası olmalıdır. Bundan sonra silâh kuvveti, her kim tarafından gelirse gelsin, tecavüz âleti olmaktan çıkmalı, her kimin olursa olsun hürriyet ve istiklâlini koruma ve kurtarma vasıtası haline sokulmalıdır.

Kuvvet politikası denildiği zaman akla gelen şey, bir veya bir kaç devletin, hak ve adalete uygun olsun olmasın, her diledikletini başkalarına zorla kabul ettirmeleridir. Bu harbden sonra ortadan kalkması gereken siyaset budur. Yoksa, hiç bir kuvvete dayanmıyan, hukuk dili ile «müeyyidesi» yaptırıcısı olmayan ahlâkın değeri sadece nazarî kalır. Bunun içindir ki harbden sonra — eğer mümkün olursa — kurulacak milletler arası ahlâkın desteği ancak milletler arası kuvvet olacaktır.

Necmeddin Sadak

(Arkası sahife 2, sütun 6 da)

Japonya'ya yeni akınlar

Osaka ve Nagoia bombardıman edildi

Ankara 4 (R) — Tokyo radyosunun bildirdiğine göre Amerikan uçakları Osaka üzerinde uçmuş, yangın bombaları atmıştır. Amerikan radyosu da Mariannes adalarından kalkan üstün uçan kalelerin Honshu adasında Nagoia sanayi merkezine akın yaptıklarını bildirmiştir. Honshu Tokyo'nun bulunduğu büyük adadır.

Amerikalılar Mindoro adasında 2 noktaya daha çıktılar

Londra 4 (A.A.) — Filipinlerdeki Amerikan kuvvetleri Mindoro adasında 2 noktaya daha çıkmışlardır.

3 büyük müttefik arasında ihtilâf şayiaları

M. Roosevelt "Esasta anlaşma vardır, teferruatta ihtilâflar olmaması imkânsızdır„ diyor

Üçler konferansı şubatın başında toplanacak, bunu Amerika Hariciye Nazırlarının ve birleşmiş milletlerin toplantıları takibedecek

Vaşington 4 (A.A.) — Dünkü basın konferansında muhabirler M. Churchill'in Atina'dan ayrılmazdan evvel söylediği nutku hatırlatmışlardır.

M. Churchill'in bu nutkunda söylediğine göre Cumhurreisi Roosevelt ağustosta kendisine yolladığı bir telgrafta, İngilizlerin Yunanistana girmeleri zamanının geldiğini bildirmiştir. Roosevelt, muhabirlerin bu suallerine karşılık, Müttefiklerin kurtarılan memleketlerdeki hareket tarzında en mühim noktanın halkın açlıktan ölmesini önlemek olduğu, cevabında bulunmuştur.

Muhabirler, üç büyük Müttefik arasındaki ihtilâflar hakkında yapılan geniş ölçüde neşriyatı ileri sürerek, Cumhurreisine, bu hususta bir fikir beyan edip etmiyeceğini sormuşlardır.

M. Roosevelt gazetecilere, mecmualara yazı yazanların yahut kitaplar neşreden muharrirlerin prensiplerle teferruat arasındaki farkı gözden kaybetmek istidadında olduklarını söylemiş ve bir kere prensipler tespit edildi mi bir rehber vazifesi görebileceklerini ilâve etmiştir.

M. Roosevelt, «evamiri aşere» nin çok iyi prensipler olduğuna ve fakat başka başka tefsir edildiğine de işaret etmiştir. Cumhurreisi sözlerini bitirirken bu keyfiyetin dünyanın en büyük meselesi olduğunu tasrih etmiştir.

Londra 4 (R) — Amerika Cumhurreisi M. Roosevelt gazetecilere şu beyanatta bulunmuştur: Müttefikler arasında esaslarda anlaşma vardır. Teferrüatta ihtilâflar olmaması imkânsızdır. Mamafih müşterek çalışıyoruz.

3 mühim toplantı

Vaşington 4 (A.A.) — Siyasî mahfillerde mevcut kanaate göre, harbin devamı üzerinde bu sene katî bir tesir tevlidedebilecek konferanslar, muhtemel olarak şubat başlarında toplanacak olan Roosevelt - Churchill - Stalin konferansı, şubat orta arına doğru Meksiko'da toplanacak olan Amerika Hariciye nazırları konferansı ve dünya emniyeti'ni teşkil etmek üzere toplanacak birleşmiş milletler konferansıdır.

Vaşington 4 (A.A.) — M. Roosevelt'i ziyaret eden âyan ve mebusan mümessilleri, gazetecilere yaptıkları beyanatta devlet reisinin, yakında M. Churchill ve mareşal Stalin ile görüşmesinin çok muhtemel olduğunu kendilerine söylediğini bildirmişlerdir.

Doktorların ihtisas vesikaları

Ankara 4 (Telefonla) — Müddeti içinde müracaat ederek ihtisas yaptığını vesikalarile ispat etmeyen doktorların bu ihtisaslarını ispat etmelerini temin için bu ayın 18 inde İstanbulda bir jüri toplanacaktır. Profesör ve doktor B. Neşet Ömer İrdelp'in reisliğinde toplanacak olan bu jüri B. Ahmet Kemal Atay, Tevfik Remzi Kazancıgil, Ömer Vasfi Aybar ve Osman Şerafeddin Çelik'ten müteşekkildir. Jüri, doktorların ihtisas yaptıklarına dair verecekleri vesikaları tetkik edecek ve ihtisas yapıp yapmadıkları hakkında bir karar verecektir.

Sarr kesiminde çok kanlı muharebeler oluyor

Yedinci Amerikan ordusu Alman toprağındaki kıtalarını geri çekti

Uçüncü Amerikan ordusu Belçika'da Ardennes'lerde ileri hareketine devam ediyor

Londra 4 (R.) — Bu sabah erken şu tebliğ neşredilmiştir: Birinci Amerikan ordusu Belçikada Ardennes'deki çıkıntının şimal yanına taarruz etmeğe başlamıştır. Üçüncü Amerikan ordusu ileri hareketine devam etmektedir.

Belçikada şimdiye kadar cereyan eden muharebelerde Almanlardan 20 bin esir alınmıştır. Maktul, yaralı ve kayıplarının miktarı da bu kadardır. Bu suretle Almanlar 40 bin kişi kaybetmişler demektir. 20 Alman tümeninden on biri fena halde hırpalanmıştır. 400 Alman tankı ve 600 uçağı tahribedilmiştir.

Dün hava müsait olmadığından, av bomba uçakları Müttefik kıtalarını desteklememişlerdir. Fakat orta ve ağır bomba uçakları hareketlerine devam etmişlerdir.

Sarr'da Almanlar 110 kilometre uzunluğunda bir cephe üzerinde taarruz ediyorlar. Bu taarruz şimdiki halde daha ziyade mevzileri yoklamak içindir. Bazı kesimlerde birinci Amerikan ordusunu 7 kilometre geri itmişlerdir. Almanlar en fazla Bitche'in cenubunda ilerlediler. Alman topraklarında bulunan Müttefik kıtaları Rhin nehrine kadar çekilmişlerdir.

Almanların Alsas'ta birinci Fransız ordusuna karşı hücumları durdurulmaktadır.

Batı cephesinde son muharebelere sahne olan yerleri ve iki tarafın taarruz istikametlerini gösterir harita

Yeni Alman taarruzu

Londra 4 (R.) — Müttefik başkumandanlığı umumî karargâhının bu sabah bildirdiğine göre, Sarr ve Palatinat kesimlerinde Almanlar tarafından yapılan baskı 7 nci Amerikan ordusunu, daha müessir bir müdafaa kurmak üzere cephe hattını kısaltmağa mecbur etmiştir. General Patch, Rhin nehrinin batısında takriben 30 kilometrelik bir cephe üzerinde Alman topraklarında bulunan ileri kıtalarını geri çekmiştir.

Bu Amerikan unsuları geri çekilmeden evvel Lautern ırmağı üzerindeki köprüleri havaya uçurmuşlar ve mayn tarlaları kurmuşlardır. Bundan başka bu kıtalar, yollardan istifade edilmesini imkânsız kılmak üzere taştan duvarlar inşa etmişlerdir.

Daha batıda, Almanların Müttefik hatlarında 7 kilometrelik derin bir çıkıntı meydana getirdikleri ormanlıklarda ve vâdilerde vahşiyane savaşlar cereyan etmektedir.

Almanlar, Müttefik hatlarını delememişlerdir. 7 nci Amerikan ordusu kuvvetleri Bitche bölgesindeki Alman çıkıntısının kanatlarından birine karşı şiddetli bir taarruza geçmişlerdir. Bu kuvvetler burada terakkiler kaydetmişlerdir.

Üçüncü Amerikan ordusu takviye edildi

Londra 4 (A.A.) — Bastogne'un şimalinde ilerliyen Müttefik öncüleri, dün akşam Houffalize'nin pek yakınlarında, yani, düşman çıkıntısının hemen hemen yarı yolunda görülmüştür. Bundan başka, Bastogne koridoru doğuda ve batıda genişletilmiştir. Şimdi bu koridorun bir çıkıntı olduğunu söylemek mümkündür.

Resmen bildirildiğine göre, üçüncü Amerikan ordusu dört tümenle takviye edilmiştir. Böylece üçüncü Amerikan ordusu 12 tümenlik, yani takriben 180,000 kişilik bir kuvvet teşkil etmektedir.

Dün akşam, batı cephesi boyunca Alman faaliyetinin arttığı görülmüştür.

Alman tebliği

Berlin 3 (A.A.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Bastogne'u çevreliyen bölgede meydan muharebesi, değişik safhalar arzeden savaşlar şeklinde devam etmektedir. Bastogne'un batısında Alman cephesini çökertmek ve bu şehrin doğusunda, batısında ve cenup doğusunda mevzilerimizin teşkil ettiği direneği üç yandan çevirmek için Amerikalıların dört tank ve dört piyade tümenile yaptıkları teşebbüs inatla devam etmektedir. Amerikalılar ancak ehemmiyetsiz arazi kazanabilmişlerdir.

Kış muharebesi esnasında karşı taraf şimdiye kadar 400 top, 1250 tank ve zırhlı otomobil kaybetmiş ve 24,000 esir vermiştir. Ölü olarak kaybı şimdiden 50,000 i geçmiştir.

Sarr bölgesinde ve Lorraine'in doğusunda muharebeler lehimize inkişaf etmektedir. Aşağı Vosges'larda da hücumlarımız inkişaf etmektedir.

TÜRKİYE'NİN MÜTTEFİKLER DÂVASINA HİZMETLERİ

Sofya'daki harb suçlularının muhakemesi esnasında meydana çıkan noktalar

Sofya 4 (A.A.) — Anadolu ajansının hususî muhabiri bildiriyor:

Bulgar millî felâketinin mesulleri olmakla suçlandırılan eski Saray müşavirlerinin, eski Başvekillerin ve eski Nazırların muhakemeleri devam ediyor.

Mahkeme önünde yapılan bütün ifşaat ve Filov ile Mihov'un hâtıra defterleri, Türk rol ve nüfuzunu ve büyük müttefik devletin dâvası lehine olarak Almanlar ve Bulgarlar üzerindeki tesirini ispat etmiştir. Bu Türk politikası muvacehesinde Bulgar şefleri, Yugoslavyaya hücum etmek ve cenup ile cenup batıya doğru ilerleyen Alman kıtalarının gerilerini korumak maksadile Türk hududuna Bulgar tümenleri göndermek için umumî seferberlik ilân etmek hususunda tereddüde düşmüşlerdir.

Türkiyenin krom vermeği kesmesi üzerine, Almanya, Türkiyeye müşterek bir nota verilmesini Bulgaristandan istemişti. Notada Türkiye sıkı bir tarafsızlığa riayet etmediği takdirde, Almanya ile Bulgaristanın silâha müracaat etmek mecburiyetinde kalacakları bildirilecekti. Bojilof ve Hristof böyle bir notanın gönderilmesini taahhüdetmişlerdi. Fakat Nazırlardan dördü böyle bir notanın tahrikedici olacağını söylemişlerdir. Bulgaristan böyle bir notaya iştirâkten imtina etmek suretile ilk defa olarak Alman isteğini reddetmiştir. Bojilof kabinesinden sonra da Türkiyenin vaziyeti ehemmiyetli rol oynamağa devam etmiştir.

Bagrianof, halk mahkemesi huzurunda verdiği ifadede ezcümle şöyle demiştir:

«Kabineyi kurmak teklifile karşılaştığım zaman Türkiye ile olan münasebetlerimizin büyük ehemmiyetine binaen bunu kabul etmeden evvel Bulgaristanın milletlerarası durumu hakkında çok etraflı malûmat edindim. Türkiyenin hududumuzda yirmi tümeni bulunduğunu öğrendim.»

Moskovada bulunan ve yakında Sofyaya gelecekleri bildirilmiş olan üç naiple diğer Bulgar politikacılarının yapılacak sorguları arasında son seneler esnasında Balkanlardaki bütün siyasî ve askerî inkişaflarda Türk hareket hattının oynadığı mühim rolü belirtecek olan daha sarih ifşaata intizar edilebilir.

Cumhuriyet
21 inci yıl Sayı: 7393
İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Basmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298, İdare ve Matbaa kısmı: 24299-24290
Salı 20 Mart 1945

Birinci Alman ordusu çevrilmek üzere!

Müttefikler 80,000 Alman askerini esir edecekler

Dün gece verilen haberler çevrilme işinin sona ermekte olduğunu bildiriyorlardı

Londra 19 (B.B.C.) — General Eisenhower karargâhından bugün akşam üzeri bildirildiğine göre birinci Alman ordusunun Rhin ve Sarre nehirleri arasında çevrilme işi hemen sona ermek üzeredir. Bu, Almanlar için askerî bir felâket olacaktır.

Kuzeyden ve batıdan taarruz eden üçüncü Amerikan ordusu Bingen ve Kreuznach şehirlerini bugün tamamen işgal etmiştir. Şimdi bu ordu süratle Kaiserslautern üzerine yürümektedir. Akşam gelen haberler üçüncü ordunun bu şehre 22 kilometre yaklaştığını bildirmektedir.

Diğer taraftan bir kol da Bingen üzerinden Mainz şehrine doğru 12 kilometre ilerlemiştir.

Güneyden taarruz eden yedinci Amerikan ordusu da Sarre doğru süratle yaklaşmıştır. Bu ordunun sağ kanadında birinci Fransız ordusu da Rhin nehri sahillerini takiben ilerlemektedir.

Washington 19 (a.a.) — Rhin ötesindeki köprübaşı genişlemekte devam etmektedir. Bu köprübaşının şimdi uzunluğu 25 kilometre ve genişliği de

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Batı-Doğu cephelerindeki son vaziyeti ve muhtemel Alman iç kalesini gösterir kroki

Büyük devletler ve dünya emniyeti

Dünya barış ve emniyetini yeniden kurmak ve korumak için -bir nutkunda Başkan Roosevelt'in de belirttiği gibi- bütün milletlerin işbirliği etmeleri, bundan doğarak adet ve usulleri birlikte yürütmeleri gerekir. Eğer bu işbirliği yapılamazsa ya barış kurulamaz, yahud pek kısa bir zaman içinde yeniden yıkılır. Milletler arasındaki işbirliğinin sağlam temellere dayanabilmesi için de, bazı büyük devletlerin devamlı bir surette anlaşıp bağdaşmaları lâzımdır. Bu bakımdan bütün dünya, Yalta'daki Üçler toplantısının müsbet sonuçlarını sevinçle karşılamıştı. Şimdi de üç büyük Müttefik arasında devamlı işbirliği zihniyetinin, San Francisco konferansının talihine de hâkim olacağını gösteren kuvvetli belirtilerle karşı karşıyayız.

Gerçekten büyük devletler arasında şu veya bu meselede kendini gösteren görüş ayrılıklarının harbi bitirme, barışı teşkilâtlandırma gibi büyük davalarda işbirliğine engel olamıyacağı artık herkesçe anlaşılmış bulunuyor. Essen «New-York Herald Tribune»un Romanya'daki kabine değişikliği dolayısile pek haklı olarak belirttiği gibi «Müttefikler arasında çatışma tehlikesi, pek tabiî bir hal olan görüş ayrılığında değil, fakat her görüş ayrılığında, münakaşa edilecek her meselede yeni bir buhran görmek temayülündedir. Amerikaya, Rusyaya ve Büyük Britanyaya düşen büyük vazife, işbirliği ve anlaşma mekanizmalarını daima işlemeğe hazır tutmaktır.»

İngiliz Başbakanı Churchill Avam Kamarasında işçi saylavlardan Rhys Davies ile liberallerden Sir Percy Harris'in sorularına karşı, «Şimdilik ümidsiz bir ideal olan şeyi derhal elde etmek için geniş bir cephe üzerinde cereyan eden anlaşmaların bozulması makule olmıyacaktır; «Yalta kararlarında ileri sürülen ve tesbit edilen kat'î prensiplere bağlı kalmamız ise, bulduğunu belirterek hükümetinin San Francisco'da da işbirliği zihniyetinden ayrılmıyacağını açıklamış bulunuyor. Amerikan Hariciye Müsteşarı Mr. Grew de, Amerikanın diğer üç çağıran devletle birlikte San Francisco konferansını büyük ümidlerle beklediğini belirtirken «Dünyayı barış ve adalet esası üzerine kurmak için milletler arasında bu derece umumi bir anlaşmaya varıldığını sannedersem tarih, hiç bir devrede kaydetmiş değildir.» hükmünü sözlerine katıyor.

Dünyanın gelecekte barış ve emniyetini korumak için gerekli makanizmayı kurma ödevile toplanacak olan San-Francisco konferansı hakkında beslenen bu ümid ve eyimserliğe karşılık, emniyet konseyindeki oy işi, ciddi ve yerinde kaygular uyandırmış bulunuyor. Bilindiği gibi San-Francisco'daki konuşmalar, daha önce Dumbarton Oaks'ta kararlaşan teklif ve esaslar üzerinde cereyan edecektir. Milletler arasındaki anlaşmazlıkları hal için başvurulacak çarelerin nasıl kararlaşacağı meselesi Dumbarton Oaks tekliflerinde açık ve askıda kalmıştı. Kırım konferansında Başkan Roosevelt'in teklifi oybirliğile kabul edilerek bu meselenin karara bağlandığı söylendi, fakat kararın mahiyeti, bir müddet saklı tutuldu.

Şimdi açığa vurulduğuna göre, emniyet konseyinde konuşulacak işlerin kararlaşması şu esaslara bağlanmıştır: Emniyet konseyi, milletlerarasındaki anlaşmazlıkları çözmek üzere baş vurulacak çareleri konuşurken on bir üyeden yedisinin çoğunluğile karar verecek fakat bu çoğunluk içinde daimî üye olan beş büyük devletin temsilcileri muhakkak yer alacaktır. Eğer büyük devletlerden biri anlaşmazlıkta ilgili taraf ise, barış yolile için halline gidildiği zaman oy dışı kalarak, fakat herhangi bir surette zor kullanma gereğince ilgili büyük devletin de karara katılması gerekecektir.

Saldırganlığa karşı yalnız büyük devletleri koruyup küçük devletleri açıkta bırakan bu şeklin kararlaştığı doğru ise ve bunda ısrar olunacaksa, dünya emniyeti bir çıkmaza saplanmış olur. Bu takdirde her büyük devlet, küçük devletlerle anlaşmazlığını kendi başına zor

Prof. Dr. Yavuz ABADAN

— Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

Berlini müdafaa hazırlıkları

Başkend, en müthiş şekilde müdafaa edilen Alman şehri olacak

Tarafsız bir memleketteki Alman diplomatı

27 gündenberi durmadan bombalanan Berlinin hava taarruzlarile ne hale geldiğini gösteren bir resim

Londra 19 (a.a.) — Berlin, bütün Almanya topraklarının en müthiş surette müdafaa edilecek şehri olacaktır.

Das Reich'ın yazdığına göre, Alman başkendinin dış müdafaaları 30 kilometrelik bir sahada uzanmaktadır. Berlin'e daha yakın ikinci bir müdafaa hattı,

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

İngiltere ve Amerika ile ticaretimiz

Amerikaya da beş milyonluk demiryolu malzemesi ısmarlıyoruz

Mevcud tahdidleri gevşeten yeni sipariş listesi

Ankara 19 (Telefonla) — Siparişi serbest bırakılan eşya listesi İngiliz - Amerikan koordinasyon komitesi tarafından hazırlanmış ve Müttefiklerle ticaretimizde mevcud tahdidleri gevşeten bu liste alâkadarlara bildirilmiştir. Listede bir çok ithal maddeleri arasında nakil vasıtaları, yedek parçaları, tıbbî ecza, kâğıd, ziraî aletler, lâstik, ba-

— Arkası sahife 3, Sü. 3 te —

Hitler evleniyor

Hitlerin sevgililerinden birile çıkarılan bu resim, Almanyada teksiri ve neşri memnu olan fotoğraflardandır

Londra 19 (a.a.) — Stockholm'deki bir Alman basın bürosunun, Berlin'de dolaşan şayialara atfen bildirdiğine göre, Hitler, şahsî doktoru profesör Brandt'in kız kardeşi Matmazel Brandt'la yakında evlenmek niyetindedir.

Sıtma savaşı

Meclis dün olağanüstü savaş için hazırlanan kanun tasarısını kabul etti

Sıhhat Bakanı sıtmanın artış sebeblerini anlattı, nasıl savaşılacağını açıkladı

Ankara 19 (Telefonla) — Sıtma ile olağanüstü savaş hakkındaki kanun tasarısı bugünkü Kurultayda görüşüldü. Tasarının umumî hatları üzerinde doktor Muhtar Berker (İçel), Osman Şevki Uludağ (Konya), Emin Sazak (Eskişehir) söz aldılar. Tasarıyı yerinde bulan Muhtar Berker bu önemli savaşta başarılar diledi. Osman Şevki Uludağ da [illegible] dair [illegible] Emin Sazak sıtmanın yalnız şehirler ve [illegible] inhisar ettirilmeyip, köylere kadar ulaştırılmasını diledi. Encümen namına başkan Dr. Ali Rıza Dellibaşı ve mazbata muharriri doktor Kemali Bayazıd hatiblerin mütalealarına cevablar verdiler. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet [illegible] dok-

Sıhhat Bakanı Sadi Konuk

tor Sadi Konuk da kanunun ana hatlarını açıklıyarak sekiz aylık bir süre için hazırlanan bu kanunla hastalığı önlemek ve olduğu yerde bastırmak amacı güdüldüğünü söyledi. Haşaratı öldüren P.T.B. ilâcının memlekette geniş ölçüde imaline başlandığını da, tahlaz, ortasında müjdeledi. Bakan, sıtmanın artış sebeblerini anlatırken dört yıldır devam eden iklim değişikliğini de sıcaklı ve havaların umumiyetle yağışlı gitmesinin bunda müessir olduğunu beyan etti. Bundan sonra maddelere geçildi ve tasarının birinci müzakeresi yapılarak kabul edildi.

Olağanüstü sıtma savaşı için 5,880,000 lira tahsisat verilmektedir.

Doğu cephesinde

Geniş ölçüde üç Sovyet taarruzu

Silezyada yeni ve büyük bir taarruz başladı, Ruslar bu bölgede birkaç ordu kullanıyorlar

Silezyadan Çekoslovakyaya doğru taarruz geçen Mareşal Koniev

Moskova 19 (a.a.) — Königsberg'in güney batısında kıtalarımız, doğu Prusyadaki Alman kuvvetlerinin imhası için muvaffakıyetli savaşlara girişmişlerdir. Kuvvetlerimiz Frisches Haff sahiline varmış ve 30 meskûn yer ele geçirmişlerdir. Dün, bu bölgede kıtalarımız 2138 esir almışlardır. Son haberlere göre kıtalarımız Kolberg'de de 6000 den fazla esir almışlardır.

Breslau'da kıtalarımız çevrilen Alman kuvvetlerinin imhası için savaşmaktadırlar.

Stockholm 19 (a.a.) — Alman haberlere göre şimdi Rus ordularından dört grup doğu cephesinin güney kısmında taarruz etmektedir. Bu taarruzların yapıldığı yerler şunlardır:

1 — Macaristanda Almanların bundan önce taarruz etmiş oldukları yerde, yani Balaton gölünün iki tarafında,

2 — Silezyada, Lauban'ın kuzey doğusunda,

— Arkası sahife 3, Sü. 3 de —

Arab Birliği

Anayasanın kat'î şekli dün imzalandı

Kahire 19 (a.a.) — Arab birliği anayasasının kat'î şekli bugün Suriye, Lübnan, Maverayi Erdün, Suudî Arabistan ve Mısır murahhaslarının yaptıkları gizli toplantı sırasında imzalanmıştır. İhzarî komite şimdiden sonra «Arab kongresi» haline sokulmuştur. Kongre, ilk toplantısını yarınki salı günü ya-

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Acı bir kayıb

Cumhur Başkanlığı eski başyaveri Celâl Üner, bir apandisit krizi neticesinde vefat etti

Merhum Celâl Üner

(Yazısı 3 üncü sahifemizde)

Grip salgın halinde

Maarif Müdürlüğü ilk okulların tatil edilmesi teklifinde bulundu

Şehirde grip salgın bir halde devam etmektedir. Grip ekseriyetle zatürriyeye çevirmekle bu yüzden de ölüm vukuatı çoğalmaktadır. Mütehassıs doktorlar gripe yakalanmış olanların evlerinde birkaç gün istirahat etmelerini tavsiye etmektedirler. Gripe yakalanmamak için el sıkmamak, aksırıklı, öksürüklü kimselerle yakından görüşülmemek, aç karnına sokağa çıkmamak gibi tavsiyelerde bulunulmaktadır. Ölüm vukuatının artması dolayısile Belediye Mezarlıklar Müdürlüğü tahsisatın arttırılmasını istemiştir.

— Arkası sahife 3, Sü. 1 de —

San Francisco Konferansı

Delegeler Amerikaya varmağa başladılar

Sandiego 19 (a.a.) — Avustralya Başbakanı M. Francis Forde ve Avustralya Hariciye Bakanı M. Herbert Evatt dün, Avustralyadan San Diego'ya (Amerika) gelmişlerdir. Kendileri, 25 nisanda San Francisco'da toplanacak olan Birleşmiş milletler dünya emniyet konferansının ilk hazırlıklarile meşgul olacaklar ve sonra Washingtona gideceklerdir.

Güney Afrika Birliği Haberler Ajan-

— Arkası sahife 3, Sü. 3 te —

Kadın — Sen de mi harb sonu dünyasını düşünüyorsun?..
Erkek — Hayır!.. Neden şu zavallı hayvancağızın ağzını tasmalamışlar, onu düşünüyorum!..

Londra'da yeraltı şimendiferi garlarındaki sığınaklar kapatıldı

AKŞAM

Sıtma mücadele ekipleri yarından itibaren evleri ziyaret etmeğe başlıyacaklar

Sene 27 — No. 9538 — Fiatı her yerde 10 kuruştur. SALI 8 Mayıs 1945 Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — AKŞAM Matbaası

AVRUPA HARBİ SONA ERDİ

BÜTÜN DÜNYA ŞENLİK YAPIYOR

Avrupanın büyük günü: 8 Mayıs 1945

Dünya tarihi, Müttefiklerin zafer ilân ettikleri bugünü yalnız uzun bir korkulu rüyanın sonu olarak değil, bir insanlık dâvasının kazanılışı ve bir dönemin başlangıcı diye kaydedecektir.

Geçmişte Avrupa, daha uzun sürmüş savaşların sayısız parlak zaferlerini görmüştür, fakat hiç birisi derinlikte ve genişlikte bugünkü neticenin ehemmiyetli vasfını taşımamıştır.

Bugünkü zaferin ehemmiyeti çok çetin bir harbin, kuvvetli bir düşmanın yere serilmesile bitmiş olmasından ileri gelmiyor. Her zafer bir kâbusun sonu olduğu ve galiplere kazançlar temin ettiği için kutlanır. Çünkü harbler karşılıklı menfaatlerin çarpışmasından doğar ve kazanan taraf gözlediklerini elde ettiğinden dolayı sevinir.

Bugünkü zaferin başkalarına benzemiyen müstesna vasfı, onu kazananların sadece bir dâva uğruna ateşe atılmış olmaları ve bu neticeden kendileri için hiç bir maddî kazanç beklememeleridir. Almanya ile yardımcılarına karşı ilk «olmaz!» sesini yükselten İngiltere ve Amerika beş buçuk yıllık fedakârlıklara, sadece tahakküm ve istilâ politikasına sed çekmek, milletlerin hürriyet ve istiklâli prensiplerini korumak için katlandılar.

Harbin ilk yılında çok kuvvetli bir düşman karşısında hazırlıksız, tek başına kalan İngiltere, hiç bir taarruza uğramamış, bilâkis Almanya tarafından en cömert sulh ve uzlaşma teklifi almıştı. Eğer bu kara günlerinde İngiliz milletinin mâneviyatı sarsılsaydı, yahut İngiltereyi idare edenler sadece Büyük Britanya İmparatorluğunun menfaatlerini arasalardı, bu harbin ta başında Almanya ile anlaşmak İngiltere için çok kolay olur, fakat Norveçten Yunanistana, Fransadan Polonyaya kadar bütün Avrupa milletlerinin istiklâline veda etmek gerekirdi.

Eğer kendisi için Avrupa harbinden ne bir tehlike, ne bir menfaat gelmesi mümkün olmıyan koskoca Amerika, tükenmez kaynaklarını sırf hürriyet adına İngiltere yanında zafer terazisine hemen katmasaydı Alman emperyalizminin nerede duracağını kestirmek güç olurdu.

Bugünkü zafer, hiç bir taarruza uğramadan, hiç bir menfaat beklemeden, her türlü tehlikeyi göze alan, düşmanın kullandığı en korkunç silâhlara göğüs gererek yüksek bir dâva uğruna savaşa atılan medenî milletlerin eseri olduğu için tarihte hemen hemen eşsizdir ve bundan dolayı kutludur.

Bu zafer, eskiden olduğu gibi bazı alış veriş hesapları görmüyor. Bir takım yeni sınırlar çizmiyor. Bu zafer tecavüz ve istilâ emellerine, kuvvetin hak tanınmasına, her hangi bir ideolojinin zorla başkalarına kabul ettirilmesi imkânlarına engel olarak bütün milletler için yeni bir devir açmak istiyor.

Hak ve adalet uğruna, durup dururken ateşe atılan büyük demokrasilerin yendikleri ve yıktıkları şey sadece adı belli bir devlet değil, bir sistem, bir zihniyet, bir siyasettir. Bu sistem, adı ister Nazilik, ister Faşistlik olsun, ferdin hürriyetlerini yokeden, kafalara, hattâ vicdanlara kadar musallat olan kavrayıcı bir çeşit devlet esaretidir. Bu zihniyet, dinî ve mezhebi ne olursa olsun kendinden başkasına asla tahammül edemiyen koyu bir taassubun üstünlüğüdür. Bu siyaset, türlü vesile ve bahanelerle tahakküm ve istilâyı uygun göstermeğe çalışan, fırsat kollayıcı bir yayılganlıktır. Hak ve adalet uğruna kazanılan bu zafer bütün dünayaya çok pahalıya mal olmuştur. *Beş buçuk yıldır sonsuz* fedakârlık ve yoksuzluklara katlananlar bu zaferi asla israf etmek istemiyeceklerdir. Yangın yerine dönen Avrupada yenilen ve yıkılan ejderin yerini almaya artık kimse cesaret edemiyecektir.

Dileriz, bu zafer boşa gitmesin ve Avrupada sonuncu olsun...

Necmeddin Sadak

İsveç Almanya ile münasebetlerini kesti

Stokholm 8 (A.A.) — İsveç, Almanya ile siyasî münasebetlerini kesmiştir.

İnsanlığın zaferi

Memleketimizde 2 gün şenlik yapılacak

Ankara 8 (Telefonla) — Almanyanın kayıtsız ve şartsız Müttefiklere teslim olmasile Avrupada harbin bitmesi her yerde olduğu gibi bütün *Türkiyede ve başkentimizde* büyük sevinçle karşılanmıştır. Şehrimizdeki bütün binalar, müesseseler ve mağazalar bayraklarla donatılmıştır. Gece de her taraf aydınlatılacaktır. İnsanlığın zaferi bayramı iki gün devam edecektir.

***

Almanyanın kayıtsız ve şartsız teslimi ile Avrupada harbin bitmesi haberi İstanbul'da büyük sevinçle karşılanmıştır. Bu sabah şehir baştan başa bayraklarla donatılmıştır.

Prag kurtarıldı

Amerikan tankları şehre girdiler

Londra 8 (B.B.C.) — Prag'dan gelen son haberlere göre, Çekoslovakyanın *başşehri bu sabah kurtarılmıştır.* Çek radyosu bu sabah Alman kuvvetlerinin teslim olmağı kabul ettiğini ve Amerikan zırhlı kuvvetlerinin Prag'a girdiklerini haber vermiştir. Alman kumandanlığı dün gece «ateş kes» emrini vermiş ve Çek millî meclisiyle görüşmelere başlamıştır. Almanların şartları raddetmiş, fakat bu sabah Almanlar teslim olmağı kabul etmişlerdir.

Times'in makalesi

«Niçin harbettik, neden galip geldik?

Londra 8 (R.) — Bu sabah çıkan bütün İngiliz gazeteleri zaferden bahsediyor, insanlığın gördüğü en büyük ve en kanlı muharebenin bittiğini haber veriyor. Times gazetesi bu münasebetle yazdığı makalede diyor ki:

«Bugün tarihte görülmemiş en büyük tahakküm yıkılmaktadır. Yıkılma tamdır ve kadar büyük bir inhidam görülmemiştir. Niçin harbettik? Bu sualin cevabı şudur: Bir ideali kurtarmak için, hürriyet ideali için... Nazizm her şeyden barbardı. Hitler Almanlar'a 1000 senelik imparatorluk vadediyordu. Fakat düşünmek, vicdan, söz hürriyeti gibi en mukaddes şeyleri kaldırmak istiyordu.

Hürriyet medeniyetin ruhudur. İngiltere ve Fransa bunun için harb ilân ettiler. Fransa bir aralık Almanların maddî kuvvetinin yüksekliği karşısında sarsıldı, fakat çabuk kendini topladı. Bu esnada ortada hürriyetin müdafii olarak yalnız İngiltere kaldı. Harbi kazandık, çünkü dâvamız çok ulvi idi.»

News Chronicle gazetesi de Almanya'nın yıkılışından bahsederek bu memleketin bundan sonra daha iyi bir istikbale kavuşması mümkün olduğunu söylüyor ve «İnsanlığı kin değil muhabbet kurtarır» diyor.

İlk tesir

Filistin'de yiyecek fiatleri düştü

Kudüs 8 (A.A.) — Avrupada harbin sona erdiği haberi, Filistin'in bazı pazarlarında, bilhassa küçük kasabalarda ve taşra merkezlerinde bazı yiyecek maddelerinin fiatini düşürmüştür.

Japonyaya karşı harb

7 milyon Amerikan askeri harekete hazır

Nevyork 8 (R.) — Amerikan gazeteleri Avrupada harbin bittiğini büyük başlıklarla neşretmişlerdir. Gazetelerin mütalâası şudur: «Müttefikler harbde olduğu gibi sulhta da beraber çalışacaklar, bir daha taarruz vukuuna mâni olacaklardır. Pasifik harbi Japonyanın kayıtsız, şartsız teslimine kadar devam edecektir. Bu iş için 7 milyon Amerikan askeri kullanılacaktır. Japonyaya 600 kilometre mesafede bulunan Okinava adasının dörtte üçü şimdiden Amerikalıların elindedir.

Japonyada endişe başlamıştır. Japon Dış Bakanının dünkü sözleri bunu gösteriyor. Japon Hükûmeti Almanyanın teslimini protesto ederek Üçlü paktın feshedileceğini söylemiştir. Halbuki bu paktı imzalıyanlardan İtalya ve Almanya yere serilmiştir. Japonya da sallanmaktadır.»

DİKKATLER:

Zımnen istiskal

Japonya, Almanyaya hiddet ediyor: Niçin teslim olmuş imiş? Mademki savaşa devam edilmedi, o da üçlü paktı tanımamakta hürmüş!

... Misafir gelen sırnaşık mollanın yatağını, yorganını toplayarak, bir tekme, kapıdan dışarı atmışlar. Molla: «— Bu, beni zımnen istiskaldir!» demiş.

... Galiba Japonya da, silâh kuvvetile kati mağlubiyeti, zımni bir şey sanıyor. Fakat nasıl sanabilir ki, kendi de bunca adadan kapı dışarı edildi?

1939 - 1945 senelerindeki siyasî mantık, müstakbel nesilleri cidden şaşırtacaktır. Bu Japon mülâhazası da tarihlerde yer alacak tipik bir misaldir.

Almanya kayıtsız şartsız nasıl teslim oldu?

Bazı münferit noktalar müstesna her tarafta harb hareketi durdu, Breslau kalesi de dün teslim oldu

Bugün saat 16 da M. Churchill, Truman, Stalin ve Gl. deGaulle radyoda birer nutuk söyliyecekler

Londra 8 (B.B.C.) — Alman silâhlı kuvvetleri dün kayıtsız şartsız teslim olmuştur. Teslim vesikası Fransa'nın Reyms şehri yakınında, bir mektep binasında bulunan Gl. Eisenhower'in karargâhında imza edilmiştir. Vesika Müttefik başkomutanlığı adına Gl. Eisenhower'in kurmay başkanı Gl. Smith, Sovyet Rusya adına Gl. Suslaparof, Fransa adına Gl. Deröz, Almanya adına da Alman genel kurmay başkanı Gl. Jodl tarafından imza edilmiştir. İmza resminden sonra Gl. Jodl: «Bu imza neticesinde Alman halkının ve askerî kuvvetlerinin mukadderatı tamamen zaferi kazananların eline bırakılmıştır» demiştir.

Almanya'nın teslim olduğu haberi her tarafta derhal duyulmuş ve büyük heyecan ve sevinç uyandırmıştır. Londra'da herkes sokaklara dökülmüş, her taraf donanmıştır. Paris'de binlerce halk Marseyyez'i İngiliz ve Amerikan Millî marşlarını söyliyerek sokaklarda gezmiştir. İşgal altından kurtulan yerlerde tezahürat daha coşkun olmuştur. Danimarka'da halk sevinçten ağlıyordu.

Almanya'nın teslim olduğu haberi bilhassa Amerika'da büyük akisler yapmıştır. Nevyork'da milyonlarca halk sokaklara dökülmüş, münakalât durmuştur. Şehir bir kaç dakika içinde büyük bayram günleri halini almıştır. Her tarafta bayraklar çekilmiş, kiliseler çanlarını, fabrikalar düdüklerini çalmağa başlamıştır. Yüksek binalardan atılan kâğıtlar, konfetiler havayı kaplıyordu. Halk gece yarısına kadar sevinç tezahürlerinde bulunmuştur.

Avrupa'da harbin bitmesi dün her tarafta kutlanmakla beraber zafer günü bugün, yani 8 mayıstır. İngiliz, Amerika ve Sovyet Rusya arasında verilen karar mucibince 3 memleket Başkanları zaferi bugün aynı saatte ilân edeceklerdir. M. Churchill, Başkan Truman ve Mareşal Stalin bugün saat 15 de, (Türkiye saat ayarile 16 da) Avrupa'da harbin bittiğini ilân edeceklerdir. Gel. de Gaulle de aynı saatte bir nutuk söyliyerek zaferi Fransızlara bildirecektir.

İngiltere Kralı bu akşam Türkiye saat ayarile 22 de Britanya halkına bir nutuk söyliyecektir. Kıral Gl. Eisenhower'e çektiği bir telgrafla 11 ay içinde ve tarihte misli görülmemiş katiyetle ifa ettiği hizmetlerden dolayı askerlere minnet ve şükranlarının tebliğ edilmesini bildirmiştir.

Bu akşam Mareşal Montgomery ve Alexander de radyoda birer nutuk söyliyeceklerdir.

M. Eden'in demeci

San Francisco 8 (R.) — İngiliz Dış Bakanı M. Eden radyoda demeçte bulunarak demiştir ki: «Alman ordularının kati mağlubiyeti ve kayıtsız şartsız teslimi saatleri olan bu saatler [illegible] Japonya'nın tamamen yenilmesi için bütün kuvvetlerimizi toplamamız olmalıdır.»

Harb harekâtı durdu

Londra 8 (R.) — Almanya'nın kayıtsız şartsız teslimi üzerine harb hareketi durmuştur. Norveç'teki Alman komutanı askerlerine günlük emrinde yenilmiş olmakla beraber teslim

olmalarına itaat edilmesini bildirmiştir. Müttefik deniz kuvvetleri başlıca 2 Norveç limanı açıklarına gelmiştir. Bunlardan bir kısmı Oslo'ya girmiştir. Danimarka'daki Almanlar da gürültüsüzce teslim oluyorlar. Holanda'da İngiliz kıtaları başlıca büyük şehirlere girmişlerdir.

Breslau kalesi dün Sovyet kıtalarına teslim olmuştur. Kale komutanı ve 40 bin asker esir edilmiştir. Kalenin muhasarası 82 gün sürmüştür.

Alman yüksek kumandanlığı muhtelif noktalardaki askerlerle pek az temas ettiğinden bunlara teslim emri göndermek zamana, belki de günlere mütevakkıftır.

Yugoslav kuvvetleri Liubliana'yı zaptetmişlerdir. Zağreb'in de işgali bekleniyor.

Amerikan ordusu Elbe'nin gerisine çekiliyor

Nevyork 7 (A.A.) — Ruslarla yapılan ayırma hattı anlaşması gereğince 9 uncu Amerikan ordusu Elbe nehri doğusundaki topraklardan geri çekilmiştir.

Londra'da sığınaklar kapandı

Londra 8 (A.A.) — Evvelki akşam 1940 eylülünden beri ilk defa olarak, Londra yer altı trenleri garlarının sığınakları boş bulunuyordu. Bunlar resmen dün gece kapanmıştır.

Hitler'in otomobili ele geçirildi

Paris 8 (A.A.) — Fransız bayrağı Berchtesgaden'de dalgalanmaktadır. General Leclerc kuvvetleri hava akınları sonunda tamamiyle tahribedilmiş olan Hitler'in evini işgal etmişlerdir. Evin mahzenlerinde mühim miktarda harb malzemesi bulunmuştur.

Fransızlar Hitler'in otomobilini de ele geçirmişlerdir. Bu, siyah bir Mercedes'dir. Hitler'in otomobili şimdi Gl. Leclerc'in otomobilidir.

Nevyork 8 (A.A.) — Beş buçuk sene sürmüş olan bu harb esnasında Müttefikler Almanlardan 10 milyon esir almışlardır.

Teslim olan gemiler

Londra 8 (A.A.) — Alman ağır kruvazörü Prinz Eugen ile hafif kruvazör Nuremberg'in Mareşal Montgomery kuvvetlerine teslim olduğunu resmen bildirilmektedir. Bundan başka 160 bin ton tutarında ticaret gemisi de teslim olmuştur.

Londra 8 (R.) — Londra halkı bütün gece sokaklarda şarkı söylemiş, dansetmiştir. Halk Bukingham sarayı önüne giderek tezahüratta bulunmuştur. Holanda, Danimarka'da da büyük sevinç tezahürleri yapılmıştır.

Günler Geçerken

Memur sayısı meselesi

Basın ve Yayın Umum Müdürlüğünce, savaşın gösterdiği son durum üzerine bazı memleketlerdeki basın ataşeliklerinin kaldırıldığını ve yeniden kurulması düşünülenlerden de vazgeçildiğini öğreniyoruz. Bu, bize sulha doğru gidildiği sırada lüzumu kalmıyan memurlukların yavaş yavaş kadrolardan çıkarılarak maaş bütçesini hafifletme zamanının yaklaştığını göstermek bakımından ehemmiyetli göründü. Yarının başta gelen büyük işi şüphesiz ki dolgun maaşlı az memurla çok iş görmek meselesini sağlamaktır. Nüfusuna ve arazi ölçüsüne göre dünyanın en fazla memur kullanan hükûmetlerinden biri de biziz. Vaktile tuttuğumuz, bir türlü bırakamadığımız, belki de daha ziyade saplandığımız bu sistemi Tanzimat devrinde Fransız idare şeklini kendimize örnek almamız yüzünden memlekete soktuk. O asırda Anglo-Sakson âlemi ile münasebetimiz azdı; Garp ve medeniyet dünyası Fransa ve Fransanın ikinci imparatorluk hükûmeti idi. Yani çok kırtasiyeci ve memurcu bir saltanat ve adam kayırma idaresi...

Cumhuriyet inkılâbımız çeşitli sahalarda büyük işler görmekle beraber o beklenilen değişikliği yapamadı; hele 1939 dan sonra memur kullanma, harb kargaşalığı yüzünden israf şeklini aldı. Meselâ bir Yerli Mallar Pazarının İstanbul şubesinde muhasebe ve yazı memuru olarak acaba kaç kişi çalışmaktadır? Her halde bütün Büyük Britanya İmparatorluğu Maliye Bakanlığından bir kaç misli fazla olacak... Zira İngiliz Maliye dairesindeki memur sayısı yüz rakamını bulmaz! Kırtasiyeci dediğimiz Fransada meselâ üç milyon nufuslu Paris belediye kadrosunun, sekiz yüz bin nüfuslu İstanbul şehir idaresi kadrosundan daha az yüklü olması ihtimali de çoktur.

Onun içindir ki zaten Arz üzerinde haber alıp verme mekanizmasının tam ve mutlak bir hürriyetle işleyeceği gözönünde tutularak basın ataşeliklerinin kaldırılmasını — icabında o vazifeyi elçilik kâtiplerinden biri de görür — pek yerinde bir karar saymak lâzımdır. Geri kalmış hayırlı bir idare inkılâbının ilk adımı olursa daha âlâ!

Refik Halid Karay

Cumhuriyet

22 inci yıl Sayı: 7492

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299-24290

Çarşamba 27 Haziran 1945

San Francisco Konferansı Kapandı

Başkan Truman'ın dün verdiği tarihî söylev

Anayasa 50 milletin oy birliğile kabul edildi

Başkan Truman: "Bütün dünyada sulhu uzun zaman için kurmak ve korumak artık elimizdedir. Bu fırsatı kaçırmıyalım,, diyor

Amerika Cumhur Başkanı Mr. Truman'ı konferans kürsüsünde gösteren bir foto montaj

Sovyet şartları

Dostluk muahedesini yenilemek için bizden Karsla Ardahanı ve Boğazlarda imtiyaz istediler

Bu haberi veren Londra radyosu Türk - İngiliz Hükûmetleri arasında sıkı temasın muhafaza edilmekte olduğunu ilâve ediyor

Londra 26 (B.B.C.) — Saat 23,45 — Sovyetlerin, Türkiye ile aralarındaki dostluk muahedesini yenilemek için ileri sürdükleri şartlar hakkında malûmat alınmıştır. Times'in İstanbul muhabirine göre Sovyetler Boğazları idarede imtiyazlı bir mevki istedikleri gibi 1921 de Türkiyeye verilen Kars ve Ardahanın iadesini de taleb etmektedirler.

Siyasî bir muharrire göre Boğazlara aid her hangi bir değişiklik Montreux muahedesini imzalıyanların hepsini alâkalandıracak bir iştir.

Türkiyenin bu gelişmeler hakkında Müttefiklere mütemadiyen haber vermekte olduğu bildirilmektedir.

* * *

İngiliz radyosu dünkü Elence yayımında haberi tekrarlıyarak İngiliz ve Türk hükûmetleri arasında bu mevzudaki *sıkı temasın muhafaza edildiğini* ilâve eylemiştir.

Başkan Truman ile Dış Bakanımız arasında dünkü uzun mülâkat

San Francisco 26 (Arkadaşımız Doğan Nadi bildiriyor) — İki Cihan Harbinin hâdiseleri Amerikan halk efkârını tamamen değiştirmiştir. Şimdi Amerika, bütün muahedelere, imza ve teminat sahibi olarak iştiraki lâzım geldiğine kani bulunmaktadır. Konferanstaki Amerikan murahhas heyetinden bir şahsiyet, Amerikanın dünya sulhunu alâkadar eden her türlü muahedelere imza koymağa tamamen karar vermiş olduğunu söylemiş ve meselâ Montreux muahedesinin de yeniden gözden geçirilmesi icab ettiği zaman, Amerikanın bu muahedeye, bu defa imza koyacağını ve onun tatbikını garanti edeceğini ilâve etmiştir.

Başkan Truman'ın konferansta söylediği nutuk da bu noktai nazardan gayet mühimdir. Aynı suretle Dış İşleri Bakanımız Hasan Saka'nın Londra seyahati de daha büyük bir ehemmiyet kazanmaktadır.

Mr. Truman bugün bir kabul resminde Dış İşleri Bakanımızla uzun uzun ve çok dostane bir şekilde konuşmuştur.

DOĞAN NADİ

Mr. Churchill

Anglo-Saksonlar ve Sovyetler

Churchill ile Amerika İç *İşleri Bakanının verdikleri* demeçler

New-York 26 (a.a) — Amerikanın Rusyaya karşı bir harbe sürüklenmek yolunda çıkarılan şayiaları reddeden Amerikan İç işleri Bakanı Mr. Harold *Ickes dün verdiği bir nutukta demiş*

— *Arkası sahife 3, Sü. 3 de* —

San Francisco konferansı işini bitirirken

Dumbarton Oaks"da geçen yıl temelleri atılan, iki aydanberi de San Francisco'da tamamlanmasına çalışılan Birleşmiş Milletler teşkilâtının anayasası, politikacılar ve bilginler arasında uzun konuşma ve tartışmalara sebeb olduktan sonra, nihayet son şeklini alarak imzalanacak bir hale gelmiştir.

Böylelikle, milletlerarası tarihinde ikinci bir kollektif yaşama denemesine yol açılmış oluyor, demektir. Bu denemenin birincisine kıyasla daha başarılı bir şekilde yürümesini ve yeryüzündeki bütün milletlere hayırlı bir barış devri getirmesini dileriz.

Bütün milletleri içine alan bir teşkilât kurarak politika davalarını harbsiz çözmek uğrunda bundan önce harcanan gayretlerin boşa çıkması idealist insanları yıldıramamdı ve yıldırmamıştır. Devamlı bir barış, ancak birlik gayretlerle korunabileceği için, bu işe gönül ve fikir bağlıyanlar, eski tecrübenin neden iyi yürümediğini araştırmaktan ve bu seferki dünya teşkilâtına daha sağlam bir temel hazırlamağa çalışmaktan bir an bıkmadılar. Şimdi atıldığını gördüğümüz temel ne dereceye kadar sağlamdır, bunu zamanla öğreneceğiz. İnsanların ve cemiyetlerin hayatında olduğu gibi milletlerarası münasebetlerde de tecrübenin verdiği dersler mühimdir. Arkada kalan hataları gözönünde tutmuş olacaklarını düşünerek San Francisco'da toplanan milletlerin geçen seferkine nazaran daha ümid verici bir dünya barışı kurmağa muvaffak olduklarını temenni ederiz.

Eski Milletler Cemiyeti, başlıca iki sebebden ötürü iyi yürüyememişti.

1 — Büyük devletlerin Cemiyete aynı ilgiyi göstermemesi.

2 — Kanun dışı harekette bulunacak olanlara karşı yeter derecede tesirli vasıtalardan Cemiyetin yoksun kalışı.

Şimdi hazırlanan teşkilâtta bu iki noksanın kısmen giderilmeğe çalışıldığını görüyoruz. Birleşik Amerika Dev-

NADİR NADİ

— *Arkası Sa. 3, Sü. 4 te* —

İmza töreni

Truman'ın nutkundan şayanı dikkat bir cümle: «Siz barış, emniyet ve insanlığın terakkisi için büyük bir âlet yaptınız. Şayed biz bu âleti kullanmakta kusur gösterecek olursak burada toplanmamız uğrunda hayatlarını feda edenlere ihanette bulunmuş olacağız.»

San Francisco 26 (O.W.I.) — Birleşmiş Milletler anayasası bu sabah Türkiye saatile 5,33 te, konferansın genel oturumunda oy birliğile tasvib edilmiştir. *Konferans milletlerarası adalet divanının* teşekkülünü ve itizarî komisyonun tesisini de oy birliğile tasvib etmiştir.

Konferansın bu oturumuna, İngilterenin Washington elçisi ve konferanstaki İngiliz murahhas heyeti başkanı Lord *Halifax reislik ediyordu. 50 millet* murahhasları tarafından oylar verildikten

— *Arkası sahife 3, Sü. 5 te* —

Müttefikler Pasifikte yeni bir adaya çıktılar

Japon sanayi merkezlerine büyük hava hücumları devam ediyor

Bir Müttefik uçak gemisine hücum eden ve geminin güvertesine düşen Japon intihar uçağının çıkardığı yangın söndürülürken

— *Telgraflar 3 üncü sahifede* —

Topraklarımıza düşen iki Rus uçağı

Daha evvel paraşütle atlıyan pilotlar sefaretin talebile Sovyet ataşemiliterliğine teslim edildiler

Ankara 26 (a.a.) — Haber aldığımıza göre *Bulgaristanda İzlimiye - Yanbolu* - Burgaz bölgesinde gece talimi yapmak üzere havalanan ve yollarını şaşırarak İstanbul üzerinden Kızılcahamam istikametinde uçmağa mecbur kalan birer kişilik iki Sovyet av uçağı, benzinlerinin bitmesi üzerine 22 haziran 1945 te saat 1.15 te Kızılcahamam *bölgesinde düşmüşlerdir. Her iki tay*yarenin pilotları tayyarelerin düşmesinden evvel paraşütlerle atlamışlardır. Bunlardan asteğmen Mihailof Rijof

— *Arkası sahife 3, Sü. 2 de* —

Suriyede durum

Hududumuz civarında çıkan karışıklıklar artıyor

Adana 26 (Özel) — *Bir kaç gün ev*vel Çerablusta Suriyelilerin Fransız karakollarına yaptıkları baskın neticesinde, Fransız subay ve erlerinden bir kısmı sınır karakollarımıza sığınmak zorunda kalmışlardı. Bu Fransızları takib etmek üzere 200 kişi kadar tahmin edilen bir Arab süvari müfrezesi sınırlarımızı aşmıştır. *Arabların bu* harekâtları karşısında kendilerine dur emri verilmiş, Arablar buna itaat etmediklerinden üzerlerine ateş açılmıştır. Bir kaç ölü ve yaralı veren mütecavizler kendi topraklarına kaçmışlardır.

Verilen diğer malûmata göre, Halebe bağlı Kürddağı *bucağındaki bir takım* çeteler de, çılgın hareketlerine devam ederek bu civardaki Türk köylerine fasılasız baskınlar yapmaktadırlar. Yaptıkları bu baskınlar sırasında, yüzlerini maskeliyen ve bilhassa hayvan sürülerini sürüp götüren Arab haydudlar,

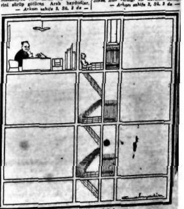
— *Arkası sahife 3, Sü. 2 de* —

Tütün Bankası

Banka nizamnamesinin kararlaşan esasları

Ankara 26 (Telefonla) — Kurulacak Tütün Bankasının nizamnamesi Tekel Bakanlığı tarafından hazırlanmaktadır. Düşünüldüğüne göre, bankanın merkezi İzmirde bulunacak, sermayesi 30 milyon lira olacak ve ileride 60 milyona çıkarılabilecektir.

Tütün Bankasının bütün bölgelerde şube ajanlıkları bulunacak, banka tacirlere kredi verecek, çiftçilere lüzumlu vasıtaları sağlıyacaktır. *Nizamname hazırlanınca*, mütalealarını alınmak üzere, tütüncülere gönderilecektir.

Çalışma Bakanlığı!..

Cumhuriyet
22 inci yıl Sayı: 7514
İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298, İdare ve Matbaa kısmı: 24299-24290
Perşembe 19 Temmuz 1945

Üçler Konferansında İkinci Toplantı

Başbakan Churchill, Berlin harabelerini geziyor (Radyo - Foto)

Almanyanın 20 yıl müddetle işgali projesi görüşüldü

İki Taraflı Konuşmalar

Başkan Truman dün Mr. Churchill ve Mrl. Stalin'i ayrı ayrı ziyaret etti

Mr. Eden Amerika Dış İşleri Bakanı şerefine bir ziyafet verdi, Anglo - Sakson askerî erkânı da şehri gezdiler

New-York 18 (R.) — Potsdam'daki Üçler konferansı mesaisine devam etmektedir. Bugün geç vakit, üç büyük şef arasında ikinci resmî toplantı yapılmıştır. Henüz resmen teyid edilmiyen haberlere göre, Mr. Truman bu ikinci toplantıda Müttefiklerin Almanyayı 20 yıl müddetle işgal etmelerine aid olan projesini takdim etmiş ve bu proje üzerinde konuşmalar yapılmıştır.

Potsdam 18 (O.W.) — Başkan Truman bu sabah Mr. Churchill'in ikamet ettiği köşke gitmiş ve öğle yemeğini orada yemiştir. Cumhur Başkanı öğleden sonra, Dış İşleri Bakanı M. Byrnes ile birlikte Mareşal Stalini ikametgâhında ziyaret etmiştir.

Berlin 18 (a.a.) — İngiliz Dış İşleri Bakanı Mr. Eden, bugün Amerika Dış İşleri Başkanı Mr. Byrnes şerefine bir öğle ziyafeti vermiştir.

Amerikan ordusu Genelkurmay Başkanı General Marshall ve İngiliz İmparatorluğu Genelkurmay Başkanı Mareşal Sir Alan Brooke, İngiliz - Amerikan zırhlı tümenini teftiş etmişler ve sonra Berlinde gezinti yapmışlardır.

— Arkası sahife 3, Sü. 1 de —

Potsdam'da Üçlerin toplantılarını yaptıkları salon

Churchill, Berlindeki gezileri arasında

Avrupanın Büyük Üçlerden bekledikleri

Büyük Üçlerin bu ittifakî toplantılarında ve görüşmelerinde halledecekleri meseleler, ihtimal ki Avrupaya münhasır kalmıyarak bütün dünyayı kaplıyan mahiyet alacaktır. Fakat dünyanın her bölgesinden önce Avrupanın, Büyük Üçlerden son derece isabetli, şümullü ve çok ciddi tedbirler ve kararlar beklediği şüphe götürmez. Hele Avrupa kıt'ası içinde «kurtarılan memleketler» diye tanınmış olanlarla «yenilmiş memleketler» diye ayırd edilenler bu kararları sabırsızlık içinde bekliyorlar.

Avrupada kurtarılan memleketlerle yenilen memleketleri birbirine benzeten bir âmil ikisinin de istilâ görmüş, ikisinin de yanmış, yıkılmış ve ezilmiş olmalarıdır.

Bütün bu memleketler halkının aç ve sefil olduğunu, yardım beklediğini söylemek durumlarını tasvir etmeğe yetmez. Çünkü Avrupa kelimenin her manasile yıkılmıştır ve yeniden kurulmağa, yeniden yaşatılmağa muhtac bir haldedir.

Bunu yakından anlamak için, son günlerde okuduğumuz geniş bir etüde dayanarak şunu söyleyebiliriz:

Kurtarılan memleketlerin başında olan Fransa ömründe geçen kış olduğu kadar aç kalmamış, ömründe bu derece üşümemiş, bu derece elbisesiz, gıdasız ve ışıksız kalmamıştır. Kedilerin bile karaborsalara düşerek fahiş fiatlarla satıldığını ve yendiğini söylersek vaziyeti belirtmiş oluruz. Fakat Belçikanın hali daha beterdi ve daha beter olmağa devam etmektedir. Çünkü Belçikanın fabrikaları ve madenleri işlemiyor. Holanda halkının durumu ise daha fecidir ve bu halk büsbütün aç sayılacak haldedir. Polonyanın ve Balkanların vaziyeti, hattâ bunlarla da kıyas kabul etmiyecek fecaattedir. Çünkü bu ülkelerin hepsi de istilâ yıllarında neleri varsa hepsini vermişler, zahirelerini vermişler, davarlarını vermişler ve insanlarını da vermek zorunda kalmışlar, istilâdan kurtuldukları sıralarda da hiç olmazsa kurtarıcı kuvvetleri beslemek zaruretile karşılaşmışlardır.

Bütün bu Avrupa memleketlerini bu derece yoksulluğa mahkûm eden sebeb, Almanya tarafından istilâ edilen, yahud onun nüfuz sahasına giren bütün memleketlerin, evvelce Alman ihtiyacına göre organize edilmiş olmaları, daha sonra Almanyanın yıkılışı üzerine bütün bu teşkilâtın da altüst edilmiş olmasıdır. Bunun neticesi olarak kurtarılan Avrupanın sanayi istihsali de, ziraat istihsali de meflûç bir hale gelmiş ve işsizlik bütün gereklerile almış, yürümüştür. Tahmin edildiğine göre Fransada işsizlerin sayısı nerdeyse üç milyonu bulacak, yani Fransanın yarı işçi kuvveti devletin sırtından beslenecektir. Halbuki yukarda Fransanın diğer kurtarılan memleketlerden daha iyi bir durumda sayılabileceğini söylemiştik. Artık diğerlerinin halini tahmin etmek kolay olur. Genel durumu hulâsa etmek için bütün Avrupanın siyasî buhranlar ve iktısadî ıztırablar içinde yüzdüğünü ve bütün bu kıt'ayı yeniden inşa etmek gerekleştiğini söylemek icab eder.

Büyük Üçlerin mukadderatını tayin etmek ve sulha kavuşturmak için toplandıkları Avrupa işte bu durumdadır.

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

* * *

Japonyanın sulh istediği yalanlandı

Müttefiklerin deniz ve havadan taarruzları şiddetle devam ediyor

Başkan Truman'ın Potsdam'a Japonyaya aid bir teslim projesi götürdüğü haber veriliyor

İşgal edilen Japon topraklarında bir Japon istihkâmı dinamitle atılırken

Japon ana adalarını gösterir kroki

Londra 18 (B.B.C.) — Amiral Nimitz umumî karargâhının tebliğinde bildirildiğine göre Amerikan hava-deniz filosile bazı İngiliz gemileri tarafından teşebbüs edilmiş olan hava taarruzu hâlâ devam etmektedir. Akına dün şafak sökerken başlanmıştı.

Tokyo radyosu bugün de, Tokyo da dahil olmak üzere Honshu adasında bulunan 6 hedef üzerine 1500 Müttefik uçağının hücum ettiğini söylemiştir. Bu taarruz 3 saat sürmüştür.

Japonlardan hiç bir mukavemet görülmüyor

Londra 18 (B.B.C.) — Aralarında King George dritnotu da bulunan In-

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Balkan meselesi

Londra, Epir hakkındaki Yunan isteklerine hak verirken Bulgaristanda keyfi değişiklikler yapıldığından şikâyet ediyor

Londra 18 (B.B.C.) — Yunan hükûmeti tarafından kuzey Epir hakkında İngiltereye verilen nota, halen Londrada tetkik olunmaktadır. Yunan vesikası bu bölgede Arnavudlar tarafından Yunanlı halka dayanılmaz zulümler icra edildiğini söylemekte ve bunu önlemek üzere kuzey Epirin Müttefikler tarafından işgal ve himaye edilmesini istemektedir. Yunanlıların kuzey Epir meselesinde haklı sebebler gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Yunanlıların tekzib etmelerine rağmen, Belgrad radyosu Yunan Makedonyasındaki Slavlara karşı tedhiş hareketlerinin devam ettiğini iddia etmektedir. Belgradda çıkan komünist Borba gazetesi Buradan Yugoslavyaya iltica edenlerin sayısının 14 bin kişiyi bulduğunu yazmaktadır.

«Bulgaristanda keyfi mahiyette değişiklikler»

Londra 18 (a.a.) — Manchester Guardian gazetesi şunları yazmaktadır:

9 eylül 1944 te eski rejimin devrilmesindenberi Bulgaristanda ihtilâl mahiyetinde bir değişiklik olmuştur. Uzun senelerdenberi ilk defadır ki, Bulgaris-

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Mareşal Tito, bir toplantıda konuşurken

Hayatı ucuzlatmak

Ticaret Bakanlığının kurduğu komite raporunu verdi

Ticaret Odaları temsilcileri ise bu bahiste pek az ümidvar gözüküyorlar

Ankara 18 (Telefonla) — Hayatı ucuzlatmak ve ihtikârı önlemek mevzularını incelemek üzere Ticaret Bakanlığı tarafından kurulan komite, tetkiklerini bitirmiş ve raporlarını hazırlamıştır. Bu tetkiklerde tesbit edilen esaslara göre, hayatı ucuzlatmak için topyekûn tedbirler alınacak, memlekettimizde çıkan maddelerin fiatlarını indirmek üzere çalışılacaktır.

Diğer taraftan, Tekel ve Ekonomi Bakanlıkları da hayatı ucuzlatmak bahsinde kendi mamullerinin fiatlarını ne nisbette indirebileceklerini Ticaret Bakanlığına bildirmişlerdir.

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Harice hiç bir haber sızmıyor

Anglo – Sakson basını şikâyete başladı

Fransız membaları bir Beşler toplantısından bahsediyorlar

Paris 18 (a.a.) — Haber verdiğine göre, Üçler arasındaki Potsdam konferansı sona erer ermez bir beşler konferansı toplanacaktır.

Londra 18 (a.a.) — Britanova muhabiri, Potsdam konferansı hakkında şu tafsilâtı vermektedir:

Mr. Truman'la Churchill ve Stalin arasındaki ilk toplantıda, «üç hükûmet şefi tarafından karara bağlanmış...

— Arkası sahife 3, Sü. 6 da —

Hitler'in akıbeti

Arjantinin tekzibine rağmen Patagonyaya gittiğinde ısrar ediliyor

New-York 18 (R.) — Amerika Dış İşleri Bakanlığından bir sözcü tarafından verilen bir habere göre Buenos Airesteki Amerikan elçiliği, Hitler'in Arjantine sığındığı hakkındaki haberler etrafında araştırmalar yapmak hususunda emir almıştır.

Hitler ve karısı Eva Braun cenub Arjantinde bir yere çıkmışlardır. Bunlar buradan Patagonyada bir Alman malikânesine gitmişlerdir. Hitler ile metresinin buradan da cenub kutbunun ıssız bölgelerine kaçtıkları sanılıyor.

Hitler Patagonyaya nasıl gitmiş?

Washington 18 (a.a.) — Söylendiğine göre, eski Führerle karısının Arjantine U. 530 denizaltısile gelmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Bu denizaltının de-

— Arkası sahife 3, Sü. 6 da —

Millî Şef

Dün Ankara Tıb Fakültesine aid hazırlıkları tetkik ettiler

Ankara 18 (Telefonla) — Millî Şef İnönü bugün Hıfzıssıhha Enstitüsünü şereflendirmişler, Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlıkları müsteşarları, Millî Eğitim Yüksek Öğretim umum müdürü ve Tıb Fakültesi dekanı ile yeni fakültenin hazırlıkları üzerinde görüşmüşlerdir.

Millî Şefimiz, aldıkları malûmattan memnun olarak Fakülte dekanı Abdülkadir Noyan'a tebriklerini ve muvaffakıyet temennilerini bildirmişlerdir.

Batı bölgesindeki Alman ordusu

Moskova 18 (a.a.) — «Reuter»:

Kızıl Yıldız gazetesinin yazdığına göre, Schleswig - Holstein'da ki Alman zabıt ve erleri hâlâ silâhlarını muhafaza etmektedirler. Danimarkadaki Almanlar, söylendiğine göre, Danimarka kanunlarına riayetten imtina etmektedirler. Gazete, Norveçte Almanların yerli halktan daha iyi yaşadıkları hususunda ısrar etmekte ve Almanyada Amerikan işgali altındaki bölgede bazı Almanlara nazi propagandası yapmak müsaadesinin bile verildiğini yazmaktadır.

Kızıl Yıldız gazetesi, bütün bu hâdiselere rağmen, Müttefiklerarası işbirliğinin gitgide daha kuvvetlenmekte olduğunu belirterek yazısına son vermektedir.

— Arkası sahife 3, Sü. 7 de —

İspanyanın durumu

Mr. Churchill, Franco'nun adamlarile görüştü mü?

Franco'nun son nutku etrafında akisler

Paris 18 (a.a.) — İspanyol tahtının varisi Prens Juan'ı görmek üzere çarşamba günü İsviçreye giden kral tarafları mühim bir ... France - Press muhabirine ... Franco'nun krallığı ...

— Arkası sahife 3, Sü. 4 de —

Trieste'de tevkifler

Londra 18 (a.a.) — Trieste bölgesinde Müttefik askerî komiseri albay Bee. C. Bowman, Trieste bölgesinde bir bozguncu hareketinin meydana çıkarılması üzerine 45 kişinin tevkif edildiğini dün açığa vurmuş ve bu hareketin Müttefik idaresini baltalamak maksadını güttüğünü söylemiştir. Gizli kuvvetler için hazırlanmış çok miktarda silâh ve cephane ele geçirilmiştir.

Tevkif edilenler arasında Trieste'nin komünist gazetesi Voratere'nin başyazarı Jacactic de bulunmaktadır. Başka iki gazeteci de tevkif edilmiştir. Albay Bowman bu tevkiflerin siyasî mahiyette olmadığını, emniyet sebeblerinden dolayı yapıldığını ve mevkufların alenî olarak yargılanacaklarını söylemiştir.

Fabrikatörlerin istekleri

Çalışma Bakanı, dün iş verenlerle görüştü, bunların da dileklerini öğrendi

Çalışma Bakanı, Bölge İktisad Müdürile beraber fabrikatörlerle konuşuyor

— Yazısı 3 üncü sahifemizde —

7
AĞUSTOS 1945
SALI
YIL: 28 • SAYI: 9895

İdare evi: Ankara cad. VAKIT Yurdu
Posta Kutusu: İst. 46
Telg. VAKIT İstanbul
Telefon 24370 (İdare) 21413 (Yazı)

Sayısı her yerde 10 Kuruştur

VAKIT

Benci insan

Yazan: Hüseyin Hulki

2 nci sayfamızda

Dünyanın en korkunç silâhı bulundu:

Atom bombaları!

10 tonluk bir bombanın yaptığı tesir 20.000 ton dinamitin tesiri kadar!

İlk Atom bombası Japonyaya atıldı

Evet, C. H. P. sol ve sosyalist bir partidir

Madem ki "Tan" gazetesi bizim ne sağımızda, ne yanımızdadır. Fakat solumuzda bulunuyor. Bu takdirde kendisi Komünistliği kabul ediyor mu? Ediyorsa bunun sol diktatörlüğü demek olduğunu da tasdik ediyor mu? Yani Türkiyede hürriyet olmadığından şikâyet eden sayın Sabiha Zekeriya Sertel Rusyada Sovyet hükûmetini tenkid edecek bir "Tan" gazetesi veya parti çıkabileceğini bize söyliyebilir mi?

Bu sorulara açık ve kısa cevap isteriz.

Yazan: *Asım Us*

İngilteredeki son siyasi değişikliklerden sonra Avrupa haritasını iki renge boyamak mümkündür: Komünist, Sosyalist. Bu iki esas renk dahilinde olmak üzere her memleket tarihi geleneklere, iktisadi zaruretlere göre daha koyu, daha açık olabilir. Fakat mahiyet değişmez. Avrupa çeşitli Komünist ve çeşitli Sosyalist devletler kıtası olacaktır.

Türkiye bir Avrupa devletidir ve diğer kıtalardan ziyade siyasi ve iktisadi bakımdan tabii olarak Avrupaya bağlıdır. Ve böyle kalacaktır. Avrupa kıtasındaki siyasi ve iktisadi değişikliklere kayıtsız kalamaz. Hele Komünist Avrupanın başı olan Rusya en yakın komşumuz, Sosyalist İngiltere de siyasi müttefikimiz olunca bu alâka bir kat daha artar.

Şu halde Avrupada göze çarpan değişiklikler karşısında acaba Türkiye ne yapacak? Bilhassa tek parti olarak memleketin idaresi sorumluluğunu elinde tutan Cumhuriyet Halk Partisi kendi bünyesinde bir değişikliğe lüzum görecek midir? Daha başka partiler kurulacak mıdır? Kurulursa o partiler hangi renklerde olacaktır? Bu soruları tekrar edenler çoğaldı. Gazetelerde her gün artık etrafımıza bakarak kendimize bir çeki düzen verelim diye hükûmete öğüt veren bazı başyazarlar ve yahut fıkracılar görüyoruz.

Bir kaç gün evvel bu türlü yazarların merakını tatmin etmek için bir yazı yazmıştım: "Bu gibi arkadaşlarımız merak etmesinler, C. Halk Partisi solcu bir partidir. Esasen üç sene evvelki kurultay harp sonrası dünyasına gelecek değişikliklere göre hareket etmek serbestisini almak için programının iktisadiyata ait bir kısım maddelerini çıkarmıştır. Kaldı ki bugün İngiliz işçi partisinin harp sonrası programına koyduğu maddeler içinde Cumhuriyet Halk Partisinin devletçi olan programı ile gerçekleştirilemiyecek bir tanesi bile yoktur. Ve hattâ birçoğu gerçekleştirilmiştir bile." demiştim.

Tan gazetesinin ikinci başyazarı Bayan Zekeriya Sertel her nedense benim bu yazıma içerlemiş, bir fıkrasında: "Asım Us bizim sol ve sosyalist bir devlet olduğumuzu söylüyor. Türkiye nasıl bir sosyalizmdir? Sol olduğumuzu söyliyenler Alman Nazizmi iktidarda iken bizim rejimin mahiyeti itibarıyle Faşist olduğunu iddia ettiler. Sola karşı cephe alındı, Faşizm yıkıldı. Bu yeni sollar müttefiklerin zaferine bin güçlükle inandılar. Fakat zafer gününde bizim de demokratik bir devlet olduğumuzu iddia ettiler. Daha düne kadar bize sol diye hücum edenlerin bugün bizi sağlarına alıp kendilerinin sol olduklarını iddia etmeleri bir orta oyunu seyredenleri güldürecek kadar komiktir.„ diyor.

Her şeyden evvel sayın Bayan Sabiha Sertelin şimdi bizim kendisini sağımıza aldığımızı söylemekle bir iftirada bulunduğunu kaydedelim. Biz hiçbir vakit Faşistlik iddiasında bulunmadık. Vakıt'ın koleksiyonları meydandadır. Böyle bir yazımız varsa göstermesi ve iddiasını isbat etmesi lâzımdır. Biz olduğumuz yerde duruyoruz. Bir adım ne daha sağa, ne daha sola gitmedik. Bugün de Tan gazetesinin soldaki yerini almak arzusunda değiliz ve sayın Bayan Zekeriya Sertel bugün de bizim sağımızda değil, solumuzdadır. Bizim sağ veya sol diye birer kelime ile ifade ettiğimiz partiler hakikatte bir türlü değildir. Türlü türlüdür. Hem pek çok türlüdür. Türkiye Cumhuriyet Halk Partisi tarihi kuruluşu bakımından

(Devamı Sa. 4 Sü. 5 de)

Başkan Truman izahat veriyor

Bu keşif için yıllarca uğraşılmış ve iki milyar dolar harcanmıştır. Japonya tahripten kurtulmak için savaştan vazgeçmelidir

Bu keşif İngilizlerle Amerikalıların müşterek çalışmaları mahsulü

Londra, 6 (Radyo) — Amerikan kuvvetleri Japonyaya karşı korkunç bir silâh kullanmağa başlamışlardır. Harp silâhlarının en müthişi ve en tesirlisi olan bu silâh "Atom Bombası„ dır. Bu heyecan uyandırıcı haberi başkan Truman Ogüsta kruvazöründen bir mesajla bildirmiş, Harbiye Bakanı da daha sonra tamamlayıcı malûmat vermiştir.

İlk Atom bombası pazar günü Japon ordusunun önemli bir üssü

(Devamı Sa. 4, Sü. 1 de)

1259 öğretmen terfi etti

Ankara, 6 (A.A.) — Haber aldığımıza göre, 1944 - 1945 ders yılında almakta bulundukları maaşın kıdem sürelerini dolduran lise, ortaokul ve öğretmen okulu öğretmenlerinin haklarındaki talim sicilleriyle müfettiş raporları Bakanlık müdürler komisyonunca incelenmiş ve ödevlerinde başarıları görülen 1259 öğretmenin bir üst derece maaşa terfileri karar altına alınmış ve mahallerine tebliğ olunmuştur.

Öğretmenlerden altısı 20 liradan 25 liraya, 53 ü 25 liradan 30 liraya, 267 si 30 liradan 35 liraya, 453 ü 35 liradan 40 liraya, 182 si 40 liradan 50 liraya, 85 i 50 liradan 60 liraya, 92 si 60 liradan 70 liraya, 29 u 70 liradan 80 liraya, 12 si 80 liradan 90 liraya, 12 si 90 liradan 100 liraya, terfi ettirilmişlerdir.

100 lira maaşa terfi eden 12 öğretmen 38 - 39 yıl gibi uzun bir müddet meslekte muvaffakıyetle çalışmış olanlardır.

Geçen ders yılında da 1489 öğretmen terfi ettirilmişti. Bu suretle iki yıl içinde 2680 orta öğretim öğretmeni bir üst derece maaşa terfi ettirilmiş bulunmaktadır.

İspanyada ihtilâl hazırlıkları

Gizli bir radyo halkı ayaklanmağa çağırıyor

Londra, 6 (A.A.) — "Müstakil İspanya" adıyla gizli bir yerden yayın yapan faşist aleyhtarı bir radyo istasyonu dün gece İspanyol çiftçilerine hitap ederek bugün İspanyada iktidarda bulunan Falanj partisi için çalışmamalarını söylemiştir.

Yayında sık sık inkitalar olmasına rağmen gizli istasyonun şunları söylediği işitilmiştir:

"Çiftçiler, Falanj partisi iktidarda kaldığı müddetçe hükûmete bir gram buğday vermeyiniz.

"Tüccarlar ve imalâtçılar, Falanj emirlerine itaat etmeyiniz. Vergileri ve para cezalarını ödemeyiniz."

"Askerler, Frankoya ve Falanja ettiğiniz sadakat yemininden vazgeçiniz."

"İspanyollar, hürriyetinize tekrar sahip olunuz."

* * *

Londra, 6 (A.A.) — Madridden Röytere bildiriliyor:

Galicedeki köşkünde bulunmakta olan General Franko, cumartesi günü işçileri bakanı Blaz Pereze telefon ederek Potsdam tebliğinin İspanyada karışıklıklara sebebiyet verip vermediğini sormuştur. Kendisine verilen cevapta, sonradan bazı hâdiseler vuku undan endişe edilmekle beraber, bütün memlekette sükûn hüküm sürmekte olduğu bildirilmiştir.

Hergün yeni bir tahmin!

Boğazlar

Dış işleri Bakanları komisyonunda görüşülecekmiş

Londra, 6 (A.A.) — Anadolu ajansının özel muhabiri bildiriyor:

Dispeç Sandey gazetesinin diplomatik muharriri şunları yazmaktadır:

"Üç büyük devlet dışişleri bakanlarının, Potsdamda üç büyükler şahsen kati olarak halletmemiş oldukları bazı meselelerle meşgul olmaları beklenmektedir.

Bu meseleler arasında, Rusya tarafından Boğazların müdafaasına iştirâk, bazı toprak tâvizleri hakkında Türkiyeden istekleri ile doğu Avrupa ve Balkan memleketlerinin demokratlaştırılması meselesi ve güney doğu Avrupadaki eski düşman memleketlerindeki müttefik kontrol komisyonları meselesi de bulunmaktadır.

Ruslar, Potsdamda, Türk - Rus meselesinin ele alınmasını önlemeğe muvaffak olmuşlardır. Onlar, bu meselenin doğrudan doğruya hallini ümit etmektedirler.„

Dışişleri Bakanımız Hasan Saka

Bugün Beyruttan Ankaraya hareket ediyor

Beyrut, 6 (A.A.) — Memleketine dönmekte olan Türkiye Dışişleri Bakanı Hasan Saka dün gece Beyruta varmıştır. Türkiye Dışişleri Bakanının, Suriye ve Lübnanın bağımsızlıklarının Türkiye tarafından tanınması meselesini de görüşeceği sanılmaktadır.

Lübnan Dışişleri Bakanı Henri Farson tarafından Hasan Saka şerefine bu akşam bir ziyafet verilecektir. Türkiye Dışişleri Bakanının bu münasebetle Suriye Dışişleri Bakanı Cemil Mardam beyle buluşması ihtimali vardır.

* * *

Ankara, 6 (R.) — Yafa radyosu bildiriyor: Türkiye Dışişleri Bakanı Hasan Saka bugün Lübnan Cumhurbaşkanlığı sarayına giderek özel defteri imzalamıştır. Hasan Saka yarın öğleyin Türkiyeye hareket edecektir.

Mareşal Peten davası

Dünkü oturumda beş general şahitlik etti

Paris, 6 (R.) — Mareşal Petenin yargılanmasına bugün de devam edilmiştir. Bugünkü celsede mareşal Petenin müdafaa şahidi olarak yedek kadrodan general Lakay dinlen

(Devamı Sa. 4 Sü. 5 de)

Günlerin peşinden:

Fişek yolcu uçakları

Muharip devletler şimdiye kadar herkesin umumi şenliklerde bir ateş eğlencesi diyebildikleri fişeği silâh olarak türlü şekillerde kullandılar. Hâlâ da Japonyaya karşı Uzakdoğu harbinde kullanıyorlar. Son zamanlarda ise fişek esasına göre uçaktan çok sür'atli ulaştırma vasıtaları yapılmağa başlamıştır. Amerikadan gelen bir habere göre, Nevyork ile Londra arasında Amerikalılar yolcu nakline mahsus fişek uçaklarını işletmeğe başlıyacaklarmış.

İlk zamanlarda bir fişek - uçak için bir, yahut iki yolcu alınacakmış. On dörder dakika fasılalarla fişek yolcu uçakları sahyerilecekmiş. Bunların sür'ati ilk hareketleri sırasında saatte 2400 kilometre olacak, sonra bu sür'at 12000 kilometreye kadar çıkacakmış!

İnsanlarda bir sür'at iptilâsı vardı. Harp bu iptilâyı âdeta çılgınlık derecesine getirdi. Saatte on iki bin kilometre sür'atle giden fişek yolcu uçakları aya seyahat düşüncesinin hayalden hakikat sahasına intikali ihtimallerini bile hatıra getiriyor.

Yalnız fişek yolcu uçaklarının bu fevkalâde sür'ate göre içindeki yolcuların bu âleti istedikleri istikamete sevkedecek şekilde idare etmeleri imkânsız gibi görünüyor. Nevyorktan bu âletler ile hareket edecek yolcuların Londraya varacak yerde Atlantik içinde kaybolup gitmesi tehlikesi olacaktır. Henüz ilk tecrübe devresinde bu fişek uçaklara binecek yolcuların cesaretlerine şaşılır.

HASAN KUMÇAYI

İstanbulda celebler saltanatı!

Fiatları beğenmeyerek koyun kestirmediler

İstanbulluların bir kaç gün ete boykot yaparak onları yola getirmesinden başka çare kalmadı

(Yazısı 3 üncü sayfada)

Cumhuriyet

22 inci yıl Sayı : 7536

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298, İdare ve Matbaa kısmı: 24299-24290

Cuma 10 Ağustos 1945

Japonya için kara bir gün

1-Kızılordu Mançuriya hududunu geçti, 2-Nagasakiye ikinci atom bombası atıldı, 3 - Amerikan donanması Japon kara sularına girdi

Uzakdoğudaki Sovyet zırhlı birliklerinden birinin karargâhı

Rusyanın harbe girişinin akisleri

Amerikan gazeteleri Sovyetlere Uzakdoğuda bazı tavizler yapılacağını yazıyorlar

Rusya neden harbe girdi?

Dünkü yazımın sonunda «Önümüzdeki günler her bakımdan dikkate değer hâdiselere gebedir» demiştim. Gebe olan meğer günler değil saatlermiş. Sovyet Rusya Japonyaya harb ilân etmekle, Potsdam konferansındanberi gelişmesini beklediğimiz olaylara yeni bir hız vermiş, anlaşılması oldukça güç bir takım meselelerin çözümünü kolaylaştırmış oluyor.

Moskova hükûmeti Japonyaya son dakikada acaba neden harb açtı? Japon mukavemeti zaten sönmek üzere bulunurken, hele atom bombası da kullanılmağa başlandıktan sonra bu jeste artık lüzum var mıydı?

Yukarki sualin cevabını çeşidli yollarda aramaya kalkanlar elbette çıkacaktır. Belki Sovyet hükûmetinin hareketini (Uzakşarkta otobüs kaçırmak) kaygusuna yoranlar bulunacak, hattâ belki de -bir Amerikalı gazetecinin dün îyma ettiği gibi- atom bombasile son Moskova kararı arasında bir münasebet arayanlar görülecektir.

Zavahire bakılırsa Rusyanın Japonyaya harb açmasını türlü manalara yormak vakıâ mümkündür. Üçler tarafından Potsdam'da yayınlanan ültimatomvâri tebliğ, bir çok izah yollarına geçid verecek kadar müphemdi. O tebliğ, Sovyet Rusya Japonyaya karşı durumunu kesin olarak belli ettikten sonra -hattâ daha şiddetli bir dille- yayınlansa ve ilk atom bombası da böylece Müttefik istekleri reddedildikten sonra kullanılsaydı, hem hâdiseleri doğru bir şekilde tahlil etmek daha kolay olur, hem de Tokyo hükûmetinin harbe devam inadından vazgeçmesi daha kısa bir zamanda sağlanırdı. Müttefikler, Rusyanın durumunu açıkça tayin etmeden Tokyoya ültimatom vermekle, başlarına gelecek akıbeti Japonlara iyi gösteremediler. Çıkmadık canda ümid vardır, derler: Sovyet Rusyadan yana kendini emniyette duyabileceğini sanan Japonya -yeni bombaların tesirini de nefsinde tecrübe etmediği için- Müttefik istekleri önünde boyun eğmedi. Bunun üzerine atom bombasının ilk örneği Hiroşima önüne atıldı ve arkasından Sovyet hükûmeti de Japonyaya karşı harb açtı.

Görülüyor ki hâdiselerin yürüyüş şekline bakılırsa bunlar hakkında türlü türlü yorumlarda bulunmağa imkân vardır. Fakat gerek Molotof'un, gerek Truman'ın dünkü gazetelerde okuduğumuz sözleri, Rus - Japon münasebetlerine aid kararların Potsdam'da üç Müttefik şef tarafından alındığını gösteriyor. Bombanın önce atılması, Rusyanın bundan sonra harb ilân etmesi gibi olaylardan mana çıkarmağa kalkışmak, görünüşe göre fetva vermek olur. Rusyanın Japonyaya karşı takınacağı durum Potsdam'da üç şef arasında kararlaştırılmış bulununca da hâdiseyi gelip geçici sebeblere yormak yanlıştır.

NADİR NADİ

— Arkası Sa. 3, Sü. 4 te —

Harb hızını Çinliler büyük sevinçle, Ruslar ise soğukkanlılıkla karşıladılar

Washington 9 (a.a.) — Rusyanın ilânı harbine başyazılarını tahsis etmiş olan Washington gazeteleri, ancak Kızılordunun şu sırada Çinde bulunan Japon kuvvetlerini mağlûb edebileceğini ve bundan dolayı da Birleşik Amerika Devletlerinin Sovyetlere Uzakdoğuda bazı tavizlerde bulunmasının normal bir hareket olacağını kabul etmektedirler.

Washington Post gazetesi şöyle demektedir:

«Atom bombası bile Çindeki Japon kuvvetlerini tasfiyeden âciz kalırdı. Binaenaleyh bu ordu ile ve bilhassa İmparatorluk ordusunun gözbebeği olan Mançuriya'da tahşid edilmiş kuvvetlerle karşılaşmak vazifesi Rusyaya düşecektir.»

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Japon imparatorunun yaptığı sulh teklifi

İmparator harbden evvelki hududlara çekilmeyi teklif etmişti, fakat reddedildi

Londra 9 (B.B.C.) — M. Molotof dün akşam, Japonyanın, temmuz ortalarına doğru Rusyaya müracaat ederek kayıdsız şartsız teslimden gayri şartlar elde etmek için İngiltere ve Amerika nezdinde tavassutta bulunmasını taleb etmiş olduğunu açıklamıştır.

Bu teklifi Japon imparatorunun şahsî bir mesajile, Kremlin'e Japon elçisi getirmiştir. İmparator Japonyanın Pearl Harbour'dan evvelki hududlarına çekileceğini söylüyordu. Teklif Müttefikler tarafından derhal reddedilmiştir.

— Arkası sahife 3, Sü. 7 de —

Harb suçluları

Muhakemenin ne suretle ve nerede yapılacağı hakkında anlaşmaya varıldı

Tarihi bir sahne: Mareşal Keitel Berlinde Alman ordularının kayıdsız şartsız teslimini bildiren vesikayı imzalıyor

— Telgraflar 3 üncü sahifede —

Kızılordu dün 22 km. ilerledi

Japon mukavemeti şimdilik zayıf, iki ordu arasında büyük muharebeler vukuu her an bekleniyor

Ruslar Almanyaya karşı savaşan tecrübeli kuvvetlerini uzakşarka gönderdiler, bunlara Mareşal Zukov kumanda ediyor

Moskova 9 (R.) — 1 numaralı Sovyet tebliği:

Uzakdoğuda, Uzakdoğu saatile 9 ağustos sabahı geniş bir cephe üzerinde Mançuriyaya taarruza geçen ordularımız Habarovsk ve Zabaykal kesimlerinde düşman cephesini yarmışlardır.

Primorİye'de düşmanın kuvvetli tahkim edilmiş çelik ve beton siperlerini yaran ordularımız, 15 kilometre ilerlemişlerdir.

Habarovsk kesiminde Amur ve Ussuri nehirlerini muhtelif bölgelerde aşan ordularımız, Puyuvan şehrile diğer bazı şehirleri almışlardır.

Zabaykal bölgesinde düşmanın şiddetli mukavemetini kıran ordularımız Manculi - Dalay Nor hattını yarmışlar ve Manculi ile Dalay Nor şehirlerini zaptetmişlerdir.

Puir Nor bölgesinde ordularımız düşmandan esaslı bir mukavemet görmemişlerdir.

Genel olarak 9 ağustos günü ordularımız Mançuriyada 15-22 kilometre ilerlemişlerdir.

Hava kuvvetlerimiz Mançuryanın başlıca demiryol merkezleri olan Harbin ve Kirin şehirlerile bazı limanları bombalamışlardır.

Japon tebliği

Çungking 9 (a.a.) — «France Presse» Japon tebliği:

Sovyet kuvvetleri, 8-9 ağustos geceyarısında Mançuriya'nın doğu ve batı kesimlerinden taarruz ederek hududları geçmişler ve aynı zamanda Sovyet bomba uçakları da Mançuriya'nın mühim şehirlerinden bir çoklarına akınlar yapmışlardır.

Büyük muharebeler bekleniyor

New-York 9 (O.W.İ.) — «Columbia Broadcasting Systems muhabirinin Çungking'den bildirdiğine göre Mançuriya'da Sovyet ve Japon kuvvetleri arasında dakikadan

— Arkası sahife 3. Sü. 2 de —

Harekât sahasını ve ikinci atom bombasının atıldığı Nagasaki limanını gösterir harita

Ilk Atom bombası 150,000 kişi öldürdü

Dün Nagasaki'ye atılan bombanın yaptığı tahribat henüz bilinemiyor

Yugoslav Kralı Pierre

Kral Pierre - Mrl. Tito davası

Tito, Kralın kendisini azledemiyeceğini söylüyor

Londra 9 (a.a.) — «Reuter»

Yugoslavya Kralı Pierre'in beyanatının metni aşağıdadır:

«Memleketimdeki bugünkü durum hakkında şimdiye kadar tam bir sükût muhafaza ettim. Bilindiği gibi ben, büyük Müttefiklerin tavsiyesi üzerine, yeni dahilî harblerin önlenmesi ve Müttefiklerimiz tarafından bedbaht vatandaşlarıma yapılan yardımın kolaylaştırı-

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Guam 9 (O.W.İ.) — Amerikan ordusu stratejik hava kuvvetleri umumî karargâhından bildirildiğine göre, ikinci Atom bombası bugün öğle vakti (Japonya saati) Nagasaki Japon şehrine atılmıştır.

Alınan ilk raporlara göre bu akın çok muvaffak olmuştur. Amerikan tayyarecileri seferlerinden döner dönmez tam tafsilât bildirilecektir. Bu haber, neşredilen hususî bir tebliğde bildirilmiştir.

Japonyanın ehemmiyet itibarile 12 nci büyük şehri olan Nagasaki, Kyushu adasındadır. Bu şehrin nüfusu 200,000 dir.

Hiroshima'da 150,000 kişi ölmüş

Londra 9 (a.a.) — Hiroshima'da insan zayiatının 150,000 olduğu tahmin olunuyor. Tokyo radyosu, Atom bombasının infilâkı ile hemen bütün insanların ve hayvanların yandıklarını söylemiştir.

Spiker şunları ilâve etmiştir:

«— Bombanın tahrib kuvveti hiç bir sıfatla tarif edilemez. İnfilâk kuvveti tasavvur edilemiyecek kadardır. Esas tahribat bölgesinde her şey buhara münkalib olmuştur.»

Tokyo radyosu bu gibi hücumlara nihayet verilmesi için İsviçre hükûmetinin müdahalede bulunmasını istemiştir.

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Truman'ın nutku

New-York 9 (R.) — Cumhur Başkanı bu gece saat ikide (sabah beşte) Amerikan halkına yarım saat sürecek olan bir nutuk söyliyecektir. Başkanın Potsdam konuşmaları ve üçler arasındaki anlaşmadan bahsedeceği, bundan başka atom bombasına dair malûmat vereceği, ayrıca Sovyetler Birliğinin Japonyaya karşı harb ilân etmesine aid konuşmaları izah eyliyeceği anlaşılmaktadır.

Hasan Saka Ankarada

Dış İşleri Bakanı Parti Grupunda bugün izahat verecek

Ankara 9 (Telefonla) — Dış İşleri Bakanımız Hasan Saka bu akşam saat 20,35 te Toros ekspresine bağlanmış olan özel vagonla Ankaraya geldi. Gar'da Meclis Başkanı, Başbakan, Vekiller

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

«Ahır gelir hazma [illegible]

AKŞAM

Sene 27 — No. 9637 — Fiatı her yerde 10 kuruştur. ÇARŞAMBA 15 Ağustos 1945 Sahibi: Necmeddin Sadak — Neşriyat müdürü: Hikmet Feridun Es — AKŞAM Matbaası

Bütün cephelerde toplar sustu, her tarafta ateş kesildi

İkinci Dünya harbi dün gece saat ikide bitti

Japonlar teslim vesikasını bir zırhlıda veya Okinava'da imza edecekler

Dünyanın her tarafında bugün ve yarın şenlikler yapılacak

Vaşington 15 (R.) — Japonyanın Müttefik notasını kabul ettiği haberi dün gece Başkan Truman tarafından ilk olarak Basın konferansında verilmiştir. Bazı yüksek memurlarla askeri liderler de Başkanın beyanatını dinlemek imkânını bulmuşlardır.

Vaşington 15 (OWİ) — Bu sabah saat 2 de (Türkiye saati) Başkan Truman, Beyaz Sarayda bir beyanatta bulunarak Japon hükûmetinin Müttefik teslim şartlarını kabul ettiğini haber vermiştir. Başkan Truman, mesajında şöyle demiştir:

«Bugün, 11 ağustosta Dış İşleri Bakanı M. Byrnes tarafından gönderilmiş olan notaya cevap olarak Japon hükûmetinden bir mesaj aldım. Bu cevabı, Japonyanın kayıtsız şartsız teslimi hakkındaki Potsdam beyannamesini tamamen kabul eden bir vesika addediyorum. Japon hükûmetinin cevabında hiç bir ihtirazî kayıt yoktur.

General Mac Arthur, Japonyanın teslim vesikasını kabul etmek üzere Müttefik başkumandanlığına tâyin edilmiştir. Büyük Britanya, Sovyetler Birliği ve Çin yüksek rütbeli subaylar tarafından temsil edileceklerdir. Bu arada Müttefik silâhlı kuvvetlerine, her türlü taarruz harekâtını durdurmaları için emir verilmiştir.»

Başkan Truman, Japonlara «Ateş kes» emrini verdi

Vaşington 15 (OWİ) — Başkan Truman, Dış İşleri Bakanı M. Byrnes vasıtasile bütün cepheler üzerinde ateşin kesilmesi için Japon hükûmetine emir tebliğ etmiştir.

Başkan Truman tarafından bu hususta gönderilen telgraf şunları emretmektedir:

1 — Muhasamatın bilfiil duracağı tarih ve saatin general Douglas Mac Arthur'e derhal bildirilmesi;

2 — Japon hükûmeti, Japon kuvvetleri hakkında malûmat getiren ve düşmanın katî surette teslimi için general Mac Arthur'le icabeden bütün anlaşmaları doğrudan doğruya yapmağa salâhiyetli zevatı derhal general Mac Arthurün nezdine gönderecektir;

3 — Japon hükûmeti, katî teslimin ne zaman, nerede yapılacağı ve diğer bütün tafsilât hakkında general Mak Arthur tarafından verilecek malûmatı bekliyecektir.

M. Attlee'nin nutku

Londra 15 (R.) — Japonya kayıtsız şartsız teslim oldu, bu suretle İkinci dünya harbi dün gece yarısından (Türkiye saat ayarile ikiden) sonra sona erdi. Bu haber, bir sürü şayialar ve tekziplerle dolu bir günün akşamında büyük heyecan içinde bekliyen halka bildirildi ve her tarafta çanlar çaldı.

Başbakan Attlee bu sevindirici haberi radyo ile halka bildirdi. Başbakan bu münasebetle dedi ki: «Japonya bugün teslim oldu, bu suretle düşmanlarımızdan sonuncusu da yere serildi. Bugün tebliğ edilen Japon notasında Potsdam kararlarının kabul edildiği, imparatorun bu husustaki vesikaları imza etmek için hükûmete ve genel karargâha emirler vermeğe hazır bulunduğu, bütün Japon kuvvetlerine faaliyetlerine son vermeleri ve silâhlarını bırakmaları için emir verildiği bildirilmektedir. Müttefik kuvvetleri başkumandanınca hemen gönderilecek buna benzer emirleri vermeğe de hazır olduğu ilâve edilmektedir.

Japonya 937 de Çin'e saldırmıştır. Bundan 4 sene sonra 941 de bize ve Amerikaya taarruz etti. Gafil avlanmamızdan ve fırsattan ... rını kısa zamanda işgal etti. Bir aralık Avustralya ve Hindistana girecek oldular. Talih iptida onlara yaver iken, evvelâ yavaşça, sonra hızla lehimize döndü. Ordular bütün heybetlerile harekete geçtiler. Şimdi hiçbir yerde teşkilâtlı Japon mukavemeti kalmadı. Kazandıkları muvaffakıyetten dolayı bütün askerlerimizi övmeliyiz. Bütün kahraman müttefiklerimize, bilhassa harbi birkaç sene kısaltan Amerika Birleşik hükûmetlerine minnet duygusu besliyoruz. Şimdi düşmanın elindeki harb esirlerile dostlarımızı düşünüyoruz. Bunların ıstırapları çok geçmeden sona erecektir.

Çarşamba ve perşembe tatil günleridir. Cuma sabahı iş başına dönünce karşısında bulunduğumuz büyük ödeve canla başla atılmalıyız. Şimdi herkes şenlik yapmalıdır.

Dünya gene sulha kavuştu. Bu büyük kurtuluştan dolayı Tanrıya teşekkür ederim. Yaşasın kıral!»

Bu nutuktan sonra İngiliz, Amerikan, Sovyet, Çin millî marşları çalınmış, bunu radyo ile yayınlanan dinî âyin takibetmiştir.

İngiltere kıralının nutku

Londra 14 (R.) — İngiltere kıralı bu akşam Londra yaz saatile 9 da radyoda konuşacaktır. Bundan evvel Tanrıya şükran âyini yayınlanacaktır.

Moskova ve Paris'te

Londra 15 (R.) — Moskova radyosu Japon notasını 2 defa okumuş, sonra marşlar çalmıştır. Bundan sonra nota 2 defa daha okunmuş ve bir müzik programı yayınlamıştır. Program bitince notayı tekrar okumuş, müteakiben Sovyet millî marşını çalmıştır. Paris radyosu musiki programını yarıda bırakarak notayı 4 defa tekrarlamış, bundan sonra askerî havalar çalmıştır.

Memleketimizde şenlik

Bugün ve yarın her taraf bayraklarla donatılacak

Japonyanın teslim olması üzerine Birleşmiş Milletlerde olduğu gibi memleketimizde de bugün ve yarın şehir bayraklarla donanacak bu gece ile yarın gece de tenvirat yapılacaktır.

Harb suçluları

Muhakemelerinin gecikmesi muhtemel

Londra 15 (A.A.) — Her ne kadar Nazi harb suçlularının Nürnberg'de yargılanması için yakın bir tarih tesbit edilmişse de, kanunî mahiyette bir çok güçlükler yüzünden bu yargılamaların ekim ayından önce başlıyamaması ihtimal dahilindedir.

Von Papen'in muhakemesi

Londra 13 (A.A.) — Gelecek ay Nürnberg'de yargılanması gereken ilk harb suçluları arasında bulunan Von Papen'in iddia makamının mühim şahitlerinden biri olması [illegible] kuvvetle muhtemeldir. Von Papen'le beraber yargılanacak olan diğer harb suçluları arasında, Ribbentrop, Goering, Keitel, Jodl, Streicher ve Ley bulunmaktadır.

Cumhuriyet vapuru geliyor

Ankara 15 (Telefonla) — Ulaştırma Bakanlığına gelen malûmata göre Cumhuriyet vapuru dün Marsilyadan hareket etmiştir. Önümüzdeki pazar günü İstanbul limanına gelecek olan bu vapurla İsviçreden memleketimize geniş ölçüde ilâç, bazı ticaret eşyası ve bu arada da çeşitli tarak ve diş fırçası gelmektedir.

Hürriyete dair

Atom devrine girerken

Yazan: Halide Edib - Adıvar

Bugün beşinci sahifemizde

Sovyetler - Çin

Dostluk ve ittifak muahedesi imzalandı

Londra 14 (A.A.) — Moskova radyosundan haber veren bir Amerikan muhabiri, Sovyetler Birliğiyle Çin arasında bir dostluk ve ittifak muahedesinin imzalandığını bildirmiştir.

Moskova 15 (A.A.) — Mareşal Stalin bu sabah Çin Başbakanı M. Soong ile Çin Dış İşleri Bakanı Vang Şin Şieh'i kabul etmiş ve kendilerile uzun uzadıya görüşmüştür. M. Molotov'un da iştirâk ettiği bu görüşmede siyasî, iktisadî ve askerî meseleler tetkik olunmuştur. Bu meseleler halledilmek üzeredir.

Tanımadığımız meşhurlar

Yeni başladığımız seri bugün

Beşinci sahifemizdedir

DIKKATLER:

Tohumlar dört günde ağaç olacak diye şehrâyin!

Sağda orman yangını, solda orman yangını! Haberler birbirini takibediyor.

Amerikadan gelen müjdelere inanıyor da «tohumlar dört günde ağaç haline gelecekmiş!» diye şehrâyin yapıyorsak en salâhiyetli âmirler:

— Ancak senelerden sonra tatbikata girişilecek! — diyorlar

Başkan Truman'ın halka hitabı

«Bugün serbes hükûmetler kurmak husustaki hakikî vazifemize başlıyabileceğimiz gündür»

Vaşington 15 (OWİ) — Harbin sonunu bildiren resmi beyanatını yaptıktan takriben yarım saat sonra Başkan Truman, önünde binlerce insanın beklediği Beyaz Sarayın methalinde görünmüştür. Bundan sonra Cumhur Başkanı, bir mikrofon yerleştirilmiş bulunan Beyaz Sarayın verandasına gitmiş ve şunları söylemiştir:

«En ziyade müteessir olduğum nokta müteveffa Cumhur Başkanı Roosevelt'in bu gece bizimle beraber bulunamamış olmasıdır.»

Bundan sonra Başkan Truman söylediği kısa bir nutukta şöyle demiştir:

«Bayanlar ve Baylar; bugün büyük bir gündür. Bu, 7 aralık 1941 tarihindenberi beklediğimiz gündür. Bugün faşizmin ve kuvvete dayanan hükûmetlerin dünyadaki mevcudiyetlerine son verildiği gündür. Bu, demokrasi günüdür.

Bugün, dünyada serbes hükûmetler kurmak hususundaki hakikî vazifemize başlıyabileceğimiz gündür.

Tarihte karşılaştığımız en büyük vazifeyi başarmakla mükellef bulunuyoruz. Bu, 7 aralık 1941 tarihinde olduğu kadar aceledir. Bunu başarmak için herkesin yardımına muhtacız. Bu vazifeyi başaracağımızdan eminim.»

Hirohito'nun Japonlara hitabı

«Atom bombasından sonra harbde ısrar edilemezdi»

Londra 15 (R.) — Japon imparatoru Hirohito bu sabah radyoda konuşarak Potsdam ültimatomunun kabulüne dair Japon milletine malûmat vermiştir. Bir imparatorun halkla konuşması Japon tarihinde ilk defa olarak vaki olmaktadır. Hirohito demiştir ki:

«Harb ilânından maksat toprak genişliği değil, vaziyeti sağlamaktı. Elde edilen başarılara rağmen, muharebe Japonya lehinde gelişmedi. Buna sebep dünya efkârında aleyhimizdeki cereyanlardır. Atom bombasından sonra harbde ısrar etmek Japon milletinin nihaî mağlûbiyeti, insanlık ve medeniyetin sönmesiyle neticelenecekti.»

Mac Arthur başkumandan

Askerî mektuplar üzerindeki sansür kaldırılıyor

Nevyork 15 (R.) — Gl. Mac Arthur Japonyaya karşı harekette bulunan Müttefik kuvvetler Başkomutanlığına tâyin edilmiştir. Neşredilen bir tebliğde, Avrupada ve diğer memleketlerdeki askerlere gönderilen mektuplar üzerindeki sansürün, Japonyaya karşı zaferin kazanılmasından bir saat sonra kaldırılacağı bildirilmektedir.

Nevyork 15 (R.) — Başkan Truman, Japonların teslim vesikasının nerede imza edileceğini söylememiştir. İmzanın bir zırhlıda veya Okinava'da yapılması muhtemeldir.

Başkan Truman, Windsor Dükünü kabul etti

Vaşington 14 (A.A.) — Başkan Truman, Windsor dükünü kabul etmiştir. Başkanın kâtibi M. Ross, Windsor dükünün Başkana bir nezaket ziya-

Petain idam cezasına mahkûm edildi

Emlâki de müsadere edilecek

Mahkeme reisi, yaşı dolayısile idam cezasının infaz edilmemesi kanaatinde olduğunu söyledi

Paris 15 (R.) — On dokuz gündenberi devam eden Pétain'in muhakemesi dün akşam bitmiş, jüri heyeti müzakereye başlamıştır. Müzakere tamam 6 saat sürmüş ve celse saat dörtte yeniden açılmıştır.

Pétain avukatlarile birlikte içeriye girmiştir. Elinde kepisi bulunuyor, asabi görünüyordu. Mahkeme reisi jüri heyetinin kararını okumuştur. Heyet Pétain'in suçlu olduğunu kabul ediyordu. Reis bu kararın neticesi olarak Pétain'in idama ve emlâkinin zaptına mahkûm edildiğini bildirmiş, fakat mahkûmun yaşının ilerlemiş olması dolayısile idam kararının infaz edilmemesi kanaatinde olduğunu söylemiştir.

Pétain kararı hayret içinde dinlemiştir. 89 yaşında bulunan Pétain hücresinde karısile birlikte duasını yapmıştır. Hiç bir hâdise olmamıştır. Binlerce halk adliye dairesi önünde bekliyordu.

Verilen karar temyiz edilebilir. Bu takdirde temyiz işinin ekim ayında tetkik edilmesi muhtemeldir.

Son müdafaalar

Paris 14 (R.) — Pétain muhakemesinde bugün evvelâ avukatı Payen müdafaasını tamamlamıştır. Avukat Pétain'in hiç bir zaman iki yüzlü siyaset takibetmediğini, daima bir tarafı Fransa'nın menfaatini düşündüğünü, sonunda İngiltere'nin harbi kazanacağına emin olduğunu söylemiştir.

Avukattan sonra Pétain demiştir ki: Fransız halkına durumumun sebebini izah ettikten sonra dâvanın devamı müddetince sükûtu muhafaza ettim. Düşüncem, tek düşüncem, milleti korumak ve ıstıraplarını tahfif etmek için onunla Fransız topraklarında kalmaktı. Her ne olursa olsun Fransız halkı bunu unutmıyacaktır. O biliyor ki, Verdün'ü nasıl müdafaa ettim ise onu da öylece müdafaa ettim.

Sayın jüri heyeti, hayatım ve hürriyetim şimdi ellerinizdedir. Fakat şerefimi vatana emanet etmiş bulunuyorum. Hakkımda vicdanınızın emrine göre karar veriniz. Benim vicdanım müstarihtir. Zira, yaşım itibarile ölümün eşiğinde bulunduğundan anda, uzun hayatım boyunca, Fransaya hizmet etmekten başka bir ihtiras beslememiş olduğunu temin ederim.

Son kurban

Bir Amerikan kruvazörü battı

Newyork 15 (R) — Ağır İndianopolis kruvazörü son günler zarfında Guam adasına giderken Japonlar tarafından hasara uğratılmış ve batmıştır. Gemide atom bombasına ait malzeme vardı.

Bugün Ankara ekspresi geç gelecek

Her sabah dokuzu on geçe Haydarpaşaya gelen Ankara ekspresi, bugün hat üzerindeki bir marşandiz katarının bozulması dolayısile altı saatlik bir rötar yapmıştır. Bugünkü ekspres ancak saat on beşte gelebilecektir.

Günler Geçerken

Kara borsanın sonu

Tüccar istifçiler tarafından gizlenmiş malların yavaş yavaş piyasaya sürülmeğe başlandığını görüyoruz. Bunu ben gazetelerde okumadan önce çocukların bir dükkâna girerek cep fenerleri için tanesi 25 kuruştan kuru pil almalariyle öğrendim. O pil ki karartma olduğu sıralarda kara borsaya başvuramıyan büyükler bile kapı kapı dolaştıkları halde bulamıyorlardı. Netekim şimdi de ampuller aynı vaziyettedir, yüksek bedel vermedikçe ve kara borsa simsarlarına yalvarmadıkça elde edilememektedir. Piyasada kalmadığını sandığımız tarak ve traş fırçası artık ayak satıcılarının işportalarına düştüğüne, yani memlekette bol miktarda saklandığı anlaşıldığına göre şüphesiz ki ampul de vardır. Ampul olduktan sonra büyük bir ilâç stokunun gizlenmemesine de sebep yoktur; ambarlar doludur. Kara borsacı tüccar her şeyi sakladı, alay edercesine iki nesnenin serbestçe satılmasına müsaade etti: Yakalara balina, dişlere kürdan!

Karartma gecelerinde pil bulamadığımız halde karartma geçince alâkalı makamların müsaadesile Bulgaristana o maldan ihracat bile yapıldığı söyleniyor. Haber doğru ise kimsenin pil stokçularına «bunları nereden buldunuz? Niçin piyasaya sürmediniz?» diye sormamasının sebebini kimden sormalı? Mal gizlenirken farkında olmadık; sonra gizlendiği yeri bulamadık... Peki, meydana nereden, hangi depolardan çıktığını da mı anlamak imkânsızdı? Sözün kısası kara borsa ile ciddî bir savaş yapılmadı; kara borsacılar bu harbi beşinci kol vasıtasile ve Kislinglerle kolayca kazandılar. Teslim oluvermiştik ve bir mukavemet teşkilâtı bile kuramamıştık.

Nihayet, işte bizi o insafsız işgalden kurtaracak olan kuvvet, Amerikan ordularından arta kalan mallarla dolu gemiler ufukta görünüyor. Ne yapılsa bunların karaya çıkmalarını önlemek mümkün olamıyacak, karşı duracak bütün menfaat sedleri yıkılacaktır. Vurguncu, istifçi ve karaborsacı cephesi çöküyor.

PERŞEMBE
16
AĞUSTOS
1945
5 kuruş

C. H. P. ULUS MÜESSESESİ
Çankırı Caddesi Ankara
Telgraf adresi: ULUS Ankara
Başyazarlık 1371
Müessese Müdürlüğü 1144
Yazı İşleri Müdürlüğü 1061
Yazı İşleri Müdürlüğü 1062
Muhasebe, İşletme Şefliği, İlân ve Abone İşleri 1064

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

Harbin sonu Türkiyede sevinçle kutlanıyor

Birleşmiş Milletler Anayasası Mecliste onandı

Dışişleri Bakanı Hasan Saka etraflı bir demeç yaptı

Tasarı 332 oyla ve hazır bulunan üyelerin oybirliği ile kabul edildi

Hasan Saka, dün Meclis kürsüsünde konuşurken

Türkiye'de bayram

Japonya'nın kayıtsız şartsız teslimi ile sona eren ikinci dünya savaşı dün şehrimizde büyük bir sevinçle kutlanmıştır. Bu münasebetle Başkent bayram günlerine mahsus bir renk almış ve sabahın erken saatlerinden itibaren bayraklarla süslenen şehrimiz gece de ışıklarla donatılmıştır. Halk günlerdenberi heyecanla beklenen haberin verdiği neşe ile gecenin geç saatlerine kadar bu mesut günü heyecanlı gösterilerle kutlamıştır.

Yukarıki resimde donanan Ankara'dan bir manzara görüyorsunuz.

MECLİS toplantılarına 1 kasıma kadar ara verdi

Büyük Millet Meclisi Şemsettin Günaltay'ın başkanlığında toplanmış ve Birleşmiş Milletler Anayasası ile Milletlerarası Daimi Adalet Divanı statüsünün onanması hakkındaki kanun tasarısı görüşülmüş, 332 oyla ve hazır bulunanların oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu münasebetle söz alan Dışişleri Bakanımız Hasan Saka, San Francisco Konferansı ve anayasa üzerinde etraflı bir demeçte bulunmuştur. Onu takiben birçok milletvekilleri söz alarak düşüncelerini bildirmişler ve anayasanın tasdiki lehinde bulunmuşlardır.

Büyük Millet Meclisi, tasarının kabulünü müteakip, harbin sona ermesi dolayısiyle duyulan sevinci belirten ve bu sevincin Çin, Birleşik Kırallık, Birleşik Amerika ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri meclislerine

★ Sonu 2 nci Sa. 1 inci sütununda

Kamutayda sevinç tezahürleri

Büyük Millet Meclisinin dünkü toplantısında Müstakil Grup Başkanvekili Ali Rıza Tarhan kürsüye gelerek demiştir ki;

"Sayın arkadaşlarım, dün gecedenberi insanlar, bütün milletler için devamlı olmasını temenni ettiğimiz, barış havasını teneffüs etmektedir. Bu münasebetle hepinizin duygularına tercüman olduğumuza inanarak üç arkadaşla beraber yüksek Başkanlığa bir önerge sunduk, kabul buyurmanızı rica ediyorum."

Bunun üzerine şu önerge okunmuştur:

"Japonların da kayıtsız şartsız teslim olmaları üzerine, yıllardanberi dünyayı kasıp kavuran, milyonlarca insan hayatına malolan savaşın, artık sona erdiği haberinin sevinci içindeyiz.

Saldırganlara karşı hayatlarını [illegible] feda edenler için derin takdir duymakta; [illegible] ailelerinin [illegible] samimî olarak paylaşmaktayız. Bu sonucu elde etmek için, türlü faaliyet sahalarında beşer kuvvetinin [illegible] nümunelerini göstermiş olanlara karşı hayranlığımız ölçüsüzdür.

Bu duygularımızın, Çin, Birleşik Kırallık, Birleşik Amerika ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Millî Meclislerine bildirilmesini teklif ederiz."

Bravo sesleriyle karşılanan bu önerge, sürekli alkışlarla kabul edilmiştir.

Halkevleri için Parti'de yapılan dünkü toplantı

Halkevleri ve Halkodaları Yüksek Danışma Kurulu dün sabah C. H. Partisi Genel Sekreter Vekili Nafi Atuf Kansu'nun Başkanlığında, İl Halkevlerinden gelen temsilcilerle birlikte toplanmıştır. Halkevleri ve Halkodalarını ilgilendiren meseleler üzerinde konuşan Danışma Kurulu bazı meseleleri de Halkevleri ve Odaları Yönetim Kurulunun incelemesine bırakarak toplantısına son vermiştir.

TESLİMDEN SONRA

Japon İmparatoru Tokyo radyosunda konuştu

Japonya atom bombası yüzünden teslim olmuş!

Harbin bitmesi her yerde sevinçle kutlanıyor

Mac Arthur işgal kuvvetleri Başkomutanı oldu

Londra, 15 a.a. — Japon İmparatoru Hirohito bu sabah erken saatlerde Japon milletine hitabederek teslim haberini bildirmiştir.

Bu, İmparatorun radyoda söylediği ilk nutuktur. Hirohito, Japonya'nın Potsdam ültimatomunu kabul ettiğini bildirmiş ve demiştir ki:

"— Aziz ve sadık tebaamız:

Dünya işlerinin seyri ve bugün imparatorluğumuzda cari olan şartlar üzerinde uzun uzadıya teemmülden sonra hali hazır meseleleri olağanüstü bir tedbire başvurmak suretiyle tanzim kararına vardık.

Japonya'nın bakasını sağlamak ve Doğu Asya'ya istikrar kazandırmak hususunda duyduğumuz samimî arzu ile Amerika ve İngiltereye harp ilân ettik. Bunu yaparken diğer milletlerin hükümranlıklarını çiğnemek ve topraklarımızı genişletmek yolunda maceraya atılmak niyetinde değildik. Fakat harp dört sene kadar sürdü ve Japonya'nın lehine inkişaf etmedi. Üstelik, düşman birçok masumların hayatına mal olan zalimane bir icadı, yeni bir bombayı kullanmağa başladı. Savaşa devam insan medeniyetinin ortadan kalkmasına müncer olacaktı. Hal böyle olunca milyonlarca tebaamızı nasıl kurtarabilirdik? Bu sebepledir ki düşman devletlerin müştereken yayınladıkları beyanname hükümlerinin kabul edilmesini emrettik."

Japonya'nın İngiltere ve Amerika'ya harp ilân ettiğini itiraf eden İmparator Hirohito bir tören arabasında

Japon hükümetinin Japonlara mesajı

Tokyo, 15 a.a. — Japon hükümeti, Japon milletine hitaben şu beyannameyi yayınlamıştır:

Bizim için harp gayelerine erişmek imkânı kalmamıştır. Ve artık harp lehimize inkişaf edemez. Duyduğumuz teessür ve hicap hudutsuzdur. Majeste imparator dünyanın sulha kavuşmasını arzu ediyor. Onun için imparatorluk buyruldusunun yayınlanmasını emretti. Majeste imparatorun tebaaları için takibedilecek yol aşikârdır. İstikbalde Japonya yabancı otoritelerle karşılaşacak ve milletten daha büyük bir mukavemet istiyen bir imtihan geçirecektir. Millet tetikte bulunmalı ve başkalarının faydalanacağı kuruntulara ve mide kavgalarına kapılmamalıdır. Ecdadımızın arzu ettiği veçhile yaşamamız bilinir. Memur ve bakanlar majeste imparatorun arzu ve iradesini kemali sadakatle yerine getirmeli ve yeniden kalkınma kararını kalblerinde yaşatarak millete önder olmalıdırlar.

★ Sonu 3 üncü Sa. 3 üncü sütünde

Şimdi önünde Japonların toprağı öpüp ağladıkları Tokyo'daki imparatorluk sarayı sevinçli günlerde böyle donanırdı

Amerika için yeni devir

Falih Rıfkı ATAY

Amerika ikinci dünya harbinden çıkıyor. Bu seferki çıkış eskisi ile üç bakımdan kıyaslanamaz. Biri, Amerika'nın gerek Avrupa, gerek Uzak - Doğu harplerinin kazanılmasında şeref ve fedakârlık payı büyük olmasıdır. Bazı harpler ve zaferler doğrudan doğruya onundur. Bazı harplerin ve zaferlerin ise, onun yardımı olmaksızın kazanılmasına imkân yoktu. İkincisi, bugünkü Amerika, denizde, karada ve havada en büyük askerî kuvveti temsil etmektedir. En yeni, en tesirli silâhlar onun elindedir. Endüstrisi, bu devrin makine harplerini en fazla besliyecek durumdadır. Üçüncüsü, Amerika, devamlı bir barış ve güvenlik meselesini uzaktan yakından ilgilendiren hiç bir meseleden artık kayıtsızlanamaz.

Hitler demişti ki: "— 1918 bir daha tekrarlanmıyacaktır!" Nitekim demokrasiler bir daha o gaflete düşmediler. Yani, yeni bir harp hazırlamasına fırsat verecek bütün imkânları Almanya'nın elinden aldılar. Amerika dahi 1919 u bir daha tekrarlamıyacaktır. Yani, gene bir dünya harbi olacağı için kendisini de ister istemez içine sürükliyecek olan yeni bir savaşın hazırlanmasını serbest bırakarak, kabuğu içine çekilmiyecektir.

Bugün asıl dâva, yeni bir harbe hazırlanma şartlarını ortadan kaldırmaktır. Bu, hegemonya, nüfuz ve başka milletlerin hürriyetlerini ellerinden almak, milletlere onları sosyal, ekonomik ve siyasi rejimlerini aramakta ve seçmekte iradesiz bırakmak gibi zor metotlarının yürümesine imkân vermemektir. Böyle olmazsa, hürriyet nizamcısı demokrasiler yalnız o kadar pahalıya oturan zaferleri-

★ Sonu 3 ncü Sa. 1 inci sütununda

İngiliz Parlâmentosu dün Kıralın bir nutkiyle açıldı

Londra konferansı son barış işini tanzim edecektir

Kıral iç işlerden geniş ölçüde bahsetti

Londra, 15 a.a. — Bu sabah Kıral ve maiyeti ince ve devamlı bir yağmur altında Buckingham sarayından ayrılarak parlâmentonun açılış töreninde bulunmak üzere Westminster'e gitmişlerdir. Büyük bir kalabalık Kıral içlığınca alkışlamıştır. Kıral amiral üniforması taşıyordu. Kıraliçe mavi rop ve mavi şapka giymiti.

[illegible] hava Londra halkının heyecan ve sevincini azaltmamıştır. İş mahallerinin [illegible] olmasına mukabil Westend caddeleri adam almamaktadır. Belediye şenlikler ve balolar tertiblemiştir. Saint Paul kilisesinin 9.30 da çalan büyük çanı tekrar kavuşulan sulhun ilk sabahını kutlamıştır.

Kıral Altıncı George parlâmentonun açılışı vesilesiyle verdiği nutukta bilhassa şunları söylemiştir:

[illegible] Bakanlarım, Berlin'de Truman ve Stalin'le müzakerede bulunarak Avrupa milletlerinin memleketlerini tekrar ihya edebilmeleri için gerekli olan temelleri atmışlardır. Yakında Londra-

★ Sonu 3 ncü Sa. 6 ncı sütunda

İngiliz Parlâmentosunun önünde büyük günlere mahsus yapılan tören

C. H. P. Meclis Grupunda

Dış politikamız ittifakla tasvip edildi

Ankara, 15 a.a. — C. H. P. Meclis Grupu Başkan Vekilliğinden:

C. H. P. Meclis Grupu Genel Kurulu 15. VIII. 1945 çarşamba günü Büyük Millet Meclisi Kamutayından sonra Başkanvekili Tekirdağ Milletvekili Fayik Öztrak'ın başkanlığında toplandı.

İlk defa söz alan Dışişleri Bakanı Hasan Saka, Meclisin tatili münasebetiyle harici siyasetimiz hakkında Parti Grupuna bilgi verdi ve siyasî çalışmalara dair bundan evvelki izahları tamamlayıcı beyanlarda bulundu. Bazı Milletvekilleri tarafından vaki sualleri Başbakan cevapladı. Bundan sonra Grup genel kurulu hükümetin harici siyaset alanındaki çalışmalarını ittifakla tasvibetti ve oturuma son verildi.

Petain idama mahkûm edildi

Verilen hüküm, mahkûm yaşlı olduğundan infaz edilmiyecek

Paris radyosu (saat 12 yayımı) — Dün gece Petain'in muhakemesinde oturuma saat 21.30 da ara verilmiştir. Mahkeme heyeti karar için salondan ayrılmıştır. Yedi saat müzakereden sonra sabahın saat 4 ünde okunan karar, Petain'in rejimi değiştirmek ve düşmanla işbirliği suçlarından ölüme mahkûm edildiğini bildirmekte idi.

İdama mahkûm edilen Mareşal Petain

Mahkemenin kararından sonra başkan mahkûmun yaşlı olması dolayısiyle mahkeme heyetinin hükmün infaz edilmemesini tavsiye ettiğini söylemiştir.

Hüküm infaz edilmiyecek

Londra radyosu (saat 12,30 türkçe yayımı) — Fransız radyoları tam Japonya'nın teslim haberini verirken Petain'in mahkûm olduğunu haber almışlar ve Japon teslimine ait haberi ortada bırakarak bu mahkûmiyet haberini vermişlerdir. B.B.C. muhabirinin verdiği habere göre General De Gaulle hükmün infaz edilmemesi hakkındaki mahkemenin tavsiyesine elbette riayet edileceğini bildirmiştir.

Karardan sonra

Paris, 15 a.a. — Mahkeme kararının okunmasından sonra adliye sarayı önünde büyük bir hareket göze çarpıyordu. Hâkimler polis memurlariyle

★ Sonu 3 üncü Sa. 7 inci sütunda

22 EKIM 1945 PAZARTESI
YIL: 29 * SAYI: 9969
Idare evi: Ankara cad. VAKIT Yurdu
Posta Kutusu: Ist. 46
Telg. "VAKIT" Istanbul
Telefon 24370 (Idare) 21413 (Yazı)
Sayısı her yerde 10 Kuruştur

VAKIT

Sayım başarı ile yapıldı

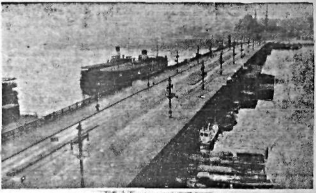
Kesin rakamlar bu akşam belli olacak

Ankara nüfusunun 230,000 ve Istanbulun bir milyon kadar olduğu tahmin ediliyor

VAKIT 29 yaşında

VAKIT, bugünkü sayısı ile 28 yaşını bitirip 29 yaşına basmış bulunuyor. 1917 yılı 22 ekim, Vakit'in ilk sayısının çıktığı gündür. Vakitin arkada kalan uzun seneleri, çok şükür, memleket hizmetinin öncülüğünde en ufak bir ayrılık göstermeden sayfalarının kara yazılarını alnının akı yapabilmiştir. Vakit, yetiştirdiği kalem ordusunu, bugün gerek matbuatta, gerek diğer yurd hizmetlerinde vazife başında görmekle yerinde bir övünç duymakta haklıdır. Vakit, mensuplarına sadece gazetecilik aşkını değil yurd sevgisini, vazife kudsiyetini de aşılıyabilmiş bir yuva olmaktan hiçbir zaman çıkmamıştır. Bunu, bugün iç sayfalarımızda "Vakit'de yetişenler" in kaleminden okuyacaksınız.

Vakit, her zaman milletine, milletinin imanına bağlı kalan gazete olmuştur. Milli Mücadele günlerinin bozguncularına karşı kalem mücadelesinde tek kalan, fakat hiçbir tehlikeden yılmıyan Vakit, bozguncu zihniyet ile bugün aynı milli mücadele ruhu ile savaşmaktadır ve bozguncu ruh hortladığı müddetçe bu mücadelesinde yılmadan devam edecektir. Gayesi Türk ulusunun refah ve saadeti olan Vakit, geçen yıl dönümünde şu temennide bulunmuştu: "Umarız ki yeni yılımız, okuyucularımızın şahsi saadetleriyle birlikte, yurdun, Türk âleminin hep yükseldiğini ve insanlık dünyasının onu kasıp kavuran felâketlerden sıyrıldığını kaydetmek bahtiyarlığına ersin.. 28 inci yılımız bizi harbin sona erdiğini görmek bahtiyarlığına kavuşturmuştur. Yeni yılımızda da dileğimiz dünyanın beklediği sulha kavuştuğunu görmektir.

Sayım günü Galata köprüsünün bomboş hali.

Millî Şef istatistik genel müdürlüğünde izahat aldı

Ankara, 21 (Vakit muhabirinden) — Yurdun her yerinde genel nüfus sayımına bu sabah başlanmış ve sayım bir kısım yerlerde hemen öğle üzeri, bir kısım yerlerde ise akşama doğru sona ermiştir.

Alâkalı makamlardan aldığım malûmata göre nüfus sayımı yurdun her yerinde çok intizamlı ve disiplinli olmuş ve başarı ile bitmiştir.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü bugün saat 18 de nüfus sayımı münasebetiyle istatistik umum müdürlüğünü şereflendirmişler ve sayımın cereyanı şekli hakkında izahat alarak memnuniyetlerini izhar buyurmuşlardır.

Ankarada sayım saat 10 da sona ermiştir. 1940 nüfus sayımında 157 242 nüfusu olan Ankaranın bu sayımda 230 bini bulacağı tahmin edilmektedir. Hastane ve okul gibi topluluklarını bulunduğu bazı yerlerin defter sayımı gece geç vakit tamam olmuştur.

Resmi makamlara gelen haberlerden Istanbulda sayımın çok intizamlı bir şekilde geçtiği anlaşılıyor. Bura-

(Devamı Sa. 4, Sü. 3 de)

Müttefikler arasında yeni bir anlaşmazlık

ingiltere ve Amerika Rusyayı protesto ettiler

Bir ticaret anlaşması ile...

Rusya Macar ekonomisine kısmen el koydu

Bu anlaşma müzakereleri müttefik komüsyonundan habersiz yapılmış

Budapeşte, 21 (A.A.) — Reuter: İyi bir kaynaktan öğrenildiğine göre, İngiltere ve Birleşik Amerika hükûmetleri Rusya ile Macaristan arasında beş senelik bir ticaret anlaşmasının imzalanması işini Sovyet hükûmeti nezdinde protesto etmişlerdir.

Beş sene için yürürlükte kalacak ve bu müddet zarfında Macaristanın ticari menfaatlerinin yarısını Sovyetler birliğine faydalandıracak olan şu ticaret anlaşması hakkında esasen geçen eylül zarfında da bazı yorumlar yapılmıştı.

Bu anlaşma Sovyet ve Macaristan murahhaslarından mürekkep birçok kontrol müesseselerinin tesisini derpiş etmektedir.

(Devamı Sa. 4, Sü. 5 de)

— Hayrola bu ne hal yahu?
— Pazar günü nüfus sayımı olduğu için evde oturup bayanla hüffer müzakeresi yaptık!

Sayım günü doğan yavrularından biri ve annesi.

Fransada genel seçim

Mahdut yetkili bir meclis kurulacağı anlaşılıyor

Londra, 21 (R.) — Fransada bugün genel seçim yapılmıştır. Kesin netice belli değilse de muhabir telgraflarına göre seçim her yerde büyük bir sükûn içinde olmuştur.

Fransız kadınları ilk defa olarak seçimlere iştirâk etmişler ve büyük bir çoğunluğu oy haklarını kullanmışlardır.

Muhabirler halkın çoğunluğun

(Devamı Sa. 4, Sü. 1 de)

Fransada Genel Seçimler

Yazan: Asım Us

Fransada dün genel seçim yapıldı. General dö Golün başkanlığında Fransız milli mukavemet hareketinin teşkil ettiği bugünkü hükûmet geçicidir. Yeni kurulacak Fransız rejimini bu defaki seçim neticesinin göstereceği milli irade tayin edecektir. Fransız milletini temsil edecek meclis için Fransız seçmenlerinin oyları toplanırken kendilerine aynı zamanda "evet, yahut "hayır, la cevap verilecek iki de sual sorulmuştur. Bu suallerin birincisi şudur:

— Seçilen meclisin kurucu olmasını ister misiniz?

Ikinci sual de şudur:

— Yeni meclis kurucu olduğu takdirde yeni anayasa yürürlüğe girinceye kadar bu meclisin aynı zamanda geçici bir hükûmet de teşkil etmesini tasvip eder misiniz?

Bu suallerle bu defaki Fransız seçimi bir referandum mahiyetini almış oluyor. Sebep açıktır: İkinci dünya harbine Fransayı sokan ve bu harpte memleketi büyük bir felâkete götüren 1875 anayasasiyle kurulmuş olan üçüncü Cumhuriyet hükûmetidir. Fransa bu felâketten İngiltere ve Amerikanın yardımiyle ve milli Fransız mukavemet teşkilâtının fedakârlıkları ile kurtulabilmiştir. Öyle olunca Fransız milletinin 1875 anayasasiyle kurulmuş olan üçüncü Cumhuriyet hakkındaki hüküm ve kararı acaba nedir? Bunu anlamak Fransa idarecileri için tarihi bir vazifedir.

Işte bu defaki Fransız genel seçimi Fransız milletinin bu hüküm ve kararını gösterecektir. Fransız seçmenleri haklarında rey verecekleri millet temsilcilerinin kurucu bir meclis olmasını istiyorlarsa üçüncü Cumhuriyet mahkûm olmuş olacak ve artık tarihe karışacaktır. Onun yerine yeni seçilen meclis dördüncü Fransız Cumhuriyetine temel olmak üzere yeni bir anayasa hazırlıyacaktır.

Normal olarak kurucu meclisin

(Devamı Sa. 4, Sü. 2 de)

Stalinin öldüğü söylentileri yalanlandı

Söylentiler Viyanada çıkmış ve süratle yayılmış

Paris 21 (USİS) — Sovyet büyük elçiliğinin sözcülerinden biri, bugün mareşal Stalinin öldüğüne dair dolaşan rivayetleri yalanlamıştır.

Bu rivayetler Viyanada çıkmış ve müttefik ve Sovyet işgal kuvvetleri arasında sür'atle yayılmıştır.

Arap Devletlerinin notası

Filistinde yahudi devleti kurulursa

Orta doğuda harp ihtimali vardır

Nevyork, 21 (A.A.) — Mısır, Irak, Lübnan ve Suriye elçilikleri on iki ekimde dışişleri bakanı Börnse verilen notanın metnini yayınlamışlardır.

Bu vesika bir ihtar mahiyetini taşımakta ve Filistinde müstakil bir yahudi hükûmeti kurmak teşebbüsleri devam ederse Yakınşarkta harp çıkması ihtimali hatırlatılmaktadır.

Azzam bey Londra temaslarından memnun

Londra, 21 (A.A.) — Birkaç gün sonra Vaşingtona müteveccihen Londrayı terkedecek olan Arap birliği genel sekreteri Abdürrahman Azzam bey, Suudi Arabistan orta elçiliğinde verilen ziyafette hazır bulunmuştur.

Azzam bey, Filistin meselesi ve Ortaşarka ait Arap talepleri hakkında İngiliz hükûmeti ile yaptığı müzakerelerin neticelerinden pek memnun kaldığını beyan etmiş, fakat, hiçbir izahatta bulunmamıştır. Azzam beyin, hareketinden evvel basına yeni beyanatta bulunması ümit edilmektedir.

Ankara cinayeti

Haşmetin yargılanmasına bugün devam edilecek

Ankarada doktor Neşet Naciyi öldüren katil Reşid Mercanın muhakemesi ehemmiyetli bir safhaya girmiştir. Sebebi; katil işinde Reşid Mercanın yalnız olmaması Haşmet Orbay adında bir arkadaşının cinayetle alâkalı bulunması ve cinayetin ikisi arasında şantaj yoliyle zengin olmak gibi bir suç ortaklığı ile kurulması neticesinde vukua gelmesidir.

Reşid Mercan askerden yeni gelmiştir. Parasızdır. Çalışarak yaşamak zorluklarını göze alamıyor. Annesinden para istiyor, bulamı-

(Devamı Sa. 4, Sü. 7 de)

Görüp düşündükçe:

VAKIT'ın Yıldönümü

"Vakit"in yıldönümü.. benim de şakakları ağarmış başımın içinde bir film dönüyor. Ne zengin, ne güzel, ne sıcak hatıralar! O kadar hoş şeyler ki, gövdemin ağırlaştığını, gözlerimin solduğunu duyamıyorum.. Geçen ömrüme acımak, kaybolan gençliğime yanmak aklıma gelmiyor.

Ben, bu gazetede sel gibi gelip geçmedim; kum gibi kaldım. Çilesini sahipleriyle birlikte çektim. Şerefine, zevkine ortak oldum.

"Vakit,, belki bir fıskiye gibi sıçramadı, bir çağlayan gibi köpürmedi. Fakat aktığı billûr yatağın, daima dibi göründü. Suyu hiçbir zaman bulanmadı. Hangi yılın; hangi günün sayısını alırsanız alınız, orada yurd sevgisinden, vazife aşkından, *kafa ve gönül temizliğinden* başka bir şey bulamazsınız.

Ben, "Vakit,, i işte bunun için severim. Yazdığım yazı sahiplerinin aleyhinde de olsa gazeteye girer. Elime kalemi aldığım zaman, bu yakar!, bu kokar! diye düşünmek zorunda kalmam. Bazan ihtiyatsızlığım, taşkın heyecanımla onlara zarar verdiğim de oldu. Gazete, benim yüzümden kapandı. Fakat bu cezayı gülerek karşıladılar. Sitem etmediler.

Bunlar, öyle nadir patron meziyetleridir, ki adamı müesseseye kaynatarak, yuvanın bir parçası haline kor. Istiklâl savaşı yıllarında, bu memlekette hiçbir gazete, "Vakit,, kadar açık ve korkusuz bir milli mücadele ocağı olmamıştır.

Halkın imanını yükseltmekten, Anadoludaki kahramanların —fetvalara rağmen— şanlı menkıbelerini yazmaktan bir gün bile geri kalmadı.

Hiç unutmam, İstanbuldaki itilaf devletleri mümessilleri, İstanbul hükûmetinin kudretinden ümitlerini kesince, Anadoludaki "Bagi" lerle görüşüp anlaşmak ihtiyacını duymuşlar ve bunu temin için "İnebolu,, ya bir milli şahsiyet gönderilmesini istemişlerdi.

Anadolu, "Refet" paşayı seçti. Fakat sansür, kuş uçurmuyor, bunun duyulmasına, İngilizlerin siyaset rotalarını değiştirdiklerinin anlaşılmasına izin vermiyordu.

Sansür şefi "Kapiten Marşal"a:

— Refet paşanın İneboluya [illegible] [illegible] yazmanızın bir mahzuru var

(Devamı Sa. 4, Sü. 6 de)

Cumhuriyet

22 inci yıl Sayı : 7619

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298, İdare ve Matbaa kısmı: 24299-24290

Cuma 2 Kasım 1945

Millî Şefin Tarihî Nutku

Yalnız yurd içinde değil, dış dünya efkârında da derin akisler uyandıracak olan bu nutuk Cumhuriyet tarihinde her zaman için şerefli bir yer tutacaktır

Millî Şefin son resimleri: Cumhuriyet balosunda (solda) İngiliz büyük elçisi, (sağda) Sovyet büyük elçisi ile görüşürlerken

Dış politika durumu

"Türk topraklarından ve haklarından hiç kimseye verilecek borcumuz yoktur. Şerefle yaşayacak ve şerefle öleceğiz,,

Millî Şef: "İkinci dünya harbindeki hareket hattımız Müttefik milletlerin vicdanında da zamanında zarurî görülmüş ve hakkımızdaki tenkidler, kara günler geçtikten sonra, sun'i olarak meydana çıkarılmıştır,, dediler

Ankara 1 (a.a.) — Millî Şefin bugünkü tarihî nutuklarının dış politika durumuna aid kısmı şunlardır:

«— Sayın Milletvekilleri!

Cihan barışının kurulması için çalışmaları biz de heyecanla takib ediyoruz. Bu kadar felâket ve ıstırabdan sonra insanlığın birleşmiş milletler tarafından ilân olunan esaslar üzerine barış içinde yaşama gayesine kavuşabilmesi, bütün milletler için bugün tek emel olmuştur. Bu kesin hesab günlerinde Türkiye, adalet hissi olan her insana ve her cemiyete karşı, alnı açık ve temiz vicdanla bakacak durumdadır. Türkiyenin İkinci Cihan Harbindeki rolünü altı senedenberi türlü değişik durumlarda birleşmiş milletler türlü açıdan görmüşler ve türlü teraziye vurmuşlardır. Müsaade buyurursanız, memleketimizin İkinci Cihan Harbindeki durumunu, henüz söylenemiyecek sırlara dokunmamağa çalışarak, bir kaç cümle ile tekrar gözönünden geçirmek isterim.

Türkiye hakkındaki tenkidlere cevab

1939 ilkbaharında ufuklar karardığı zaman, Türkiye kendi benzerleri içinde tek millettir ki, idealin doğru istikametini görerek açıktan İngiltere ve Fransanın yanında mevki almıştır.

1940 ta Fransa düştüğü ve Britanya harbe başladığı zaman, İngilterenin kahramanlığını öven ve onun yanında bulunduğunu söyliyen tek millet gene biziz. Fransa ve İngiltere arasında siyasî münasebetlerin kesildiği ve Merselkebir ve Dakar muharebelerinin yapıldığı günlerde bulunuyoruz. Fransa ve İngiltere ile yaptığımız üçlü ittifak andlaşması, iki müttefikimiz arasındaki olaylar yüzünden bizi hukukça kat'î bir tarafsızlığa mecbur ediyordu. Buna karşı kendiliğimizden İngiltere ile ittifakımızın yaşamakta olduğunu ilân eden biz olduk. İttifak taahhüdlerimizin bizi Sovyet Rusya ile hiç bir silâhlı ihtilâfa sevkedemiyeceğini, hususî bir protokolla kayıd altına almıştık.

1941 başında Rodostan Trakyaya kadar, bütün Alman ve İtalyan kuvvetlerine karşı seferber olarak bekliyorduk. Hatırlamanızı isterim ki, bu zamanda Irakta bir Mihver hükûmeti kurulmuş ve Suriyede Vişi hükûmeti İngilizlere karşı açıktan cephe almıştı. Her taraftan Mihverle sarılmış olan Türk milletinin, bütün Avrupayı ellerinde bulunduran mağrurlara karşı yalnız kendi insanlarile ve ...

— Arkası sahife 5, Sü. 1 de —

Millî Şefi dinlerken

Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni çalışma yılını açan Cumhur Başkanı İsmet İnönü dün çok mühim bir nutuk söyledi. Yalnız memleket içinde değil, dış dünya efkârında da derin akisler uyandıracak olan bu nutuk, etrafımızı çevreleyen politika şartlarının bugünkü durumu itibarile, büyük bir değer taşımaktadır. Millî Şefin dünkü sözleri, Cumhuriyet tarihinde her zaman için şerefli bir yer tutacaktır.

Son altı yıl boyunca dünya politikasında Türkiyenin oynadığı rol nedir? Harb talihinin iniş ve çıkış dalgaları arasında bu hususta o kadar değişik iddialar ortaya atılmıştı ki, duyduğuna göre hüküm vermek zorunda bulunan bir insanın kendi başına bir karara varması adeta imkânsız bir hale gelmişti. 1939 yılında İngiltere ve Fransa hükûmetlerile ayrı ayrı birer ittifak muahedesi imzaladığımız zaman dışarıda bizi alkışlıyanlar olduğu gibi bize kızanlar, surat edenler de vardı. Yaptığı anlaşmalarda şu veya bu devletin hoşuna gitmek düşüncesine yer ayırmıyan, her kararında millî politikasının temel prensiplerinden ilham alan Türkiye Cumhuriyeti alkışlara da, söylentilere de lüzumundan fazla bir ehemmiyet vermemişti. Harbin kendine mahsus gelişme seyri içinde türlü devletler ne beklenmedik sürprizlerle karşılaştılar? ne umulmadık politika çıkmazlarına sapıtılar? bunları yıldan yıla, aydan aya bütün dünya efkârı bazan ibretle, bazan da hayretle gördü. Kötü ve felâketli günlerin dostluk değerini yüksek tuttuğu anlarda bize karşı vaktile surat asanlardan bir kısmının nasıl duygu değiştirdiklerini de unutanlar belki olmuştur. Tehlike havası bütün bütün ortadan kalkınca bunların sonradan edindikleri iyi duygulara bağlı kalmalarını gönül isterdi. Fakat yazık ki öyle olmadı. Her şey yoluna girip de Müttefik zaferi ufukta belirdiği zaman, bazı çevreler yenibaştan Türkiyeyi beğenmez oldular. Harb hazırlıkları devrinde, yeryüzünün ilk devleti olarak hürriyet cephesine katılmamızı doğru bulmazken, kendileri tecavüze uğrayınca bize kucak açanlar felâket bulutları dağıldıkça gene bizi tenkide başladılar. Her vasıtaya başvurarak yaptıkları propagandalarla harb yılları içindeki politikamızı belelemek hevesini güttüler.

Millî Şef İsmet İnönünün gerçek hâdiselere ve vesikalara dayanarak veciz ve toplu bir şekilde açığa vurduğu hakikatler, son altı yılın tarihini iyi bilmeyenleri veya unutanları iyiden iyiye aydınlatarak bir kudrettedir. Haklarından emin olan milletler, her şeyden önce kendilerine güvenirler ve sözlerile hareketlerinde doğru olurlar. Cumhur

NADİR NADİ

— Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

Mecliste ulvî tezahürat

Millî Şef «Türk toprakları ile haklarından kimseye borcumuz yoktur» deyince kopan alkışlar ve bravo sesleri ardı gelmiyecek hissini veriyordu

Ankara 1 (Telefonla) — Cumhur Başkanımızın her bakımdan önemli olan hitabelerile, Büyük Millet Meclisi bugün yeni çalışma yılına başladı. Salon erkenden dinleyicilerle hıncahınç dolmuştu. Kordiplomatiğe mahsus locada, aralarında Sovyet büyük elçisi de dahil olmak üzere büyük elçilik ve elçilikler ileri gelenleri görülüyordu. Cumhur Başkanımızın sayın eşlerile çocukları da kendi localarında idiler. Bir locada Genelkurmay başkanı Orgeneral Kâzım Orbay ve asbaşkanı Orgeneral Salih Omurtak, diğer bir kısmında da sayıştay, danıştay ve yargıtay başkanları bulunmakta idiler. Yerli ve ecnebi basın

— Arkası sahife 3, Sü. 3 te —

Şehir Meclisi dün yeni yıl çalışmalarına başladı

Vali bütçeyi anlattıktan sonra seçimler yapıldı

Vali, nutkunu söylerken

İstanbul Şehir Meclisi dördüncü seçim dönümünün dördüncü yılı kasım toplantısını dün yapmıştır. Oturumun açılmasından evvel Meclis salonuna konan radyodan Cumhur Reisimiz İsmet İnönünün nutku büyük bir ilgi ile dinlenmiştir. Bundan sonra Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar kürsüye gelerek açış nutkunu söylemiştir. Vali, Cumhur Reisimizin İstanbula karşı izhar etmek lûtfunda bulundukları sevgi ve teveccühe karşı İstanbulun şükran ve minnetlerini bir defa daha tekrar ifade ettikten sonra «Memleketi harbden koruyan, hem de aynı zamanda ilerleme

— Arkası sahife 3, Sü. 6 da —

Orta Avrupada ve Balkanlarda son durum

İngiliz Dış Bakanının verdiği izahat

Londra 1 (a.a.) — Avam Kamarasında sorulan bir çok suallere cevab veren Dış İşleri Bakanı Bevin, aşağıdaki konulara da temas etmiştir:

Macaristan: Mr. Bevin, genel seçimlerin, evvelce tesbit edilmiş olduğu gibi, ayrı listeler üzerinden 4 kasımda yapılması hakkında Macar siyasî partileri tarafından verilen kararı memnunlukla karşılamış olduğunu belirtmiştir. Seçimlerin doğru cereyan edeceği hususu açıkça anlaşılır anlaşılmaz, İngiltere hükûmeti Macar hükûmetinin tanınması işini mütalea edecektir.

Rumanya: Rumanyada ... meselesinin girdiği çıkmaz devam etmektedir. İngiliz hükûmeti tarafından tanınmağa değer temsilî bir hükûmet kurulması yolunda hiç bir terakki kaydedilmiş değildir.

— Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

İç Politika durumu

"Tek eksiğimiz hükûmet partisinin karşısında başka parti bulunmamasıdır,,

Millî Şef: «Tek dereceli olmasını istediğimiz 1947 seçiminde milletin çoklukla vereceği oylar gelecekteki iktidarı tayin edecektir» dediler

Ankara 1 (a.a.) — Cumhur Başkanı İsmet İnönü bugün Büyük Millet Meclisinin yedinci döneminin üçüncü toplantısını aşağıdaki nutukla açmışlardır:

«— Sayın milletvekilleri;

Büyük Millet Meclisinin yedinci döneminin üçüncü toplantısını açmakla bahtiyarım. Dışarıda ve içeride, bütün güç şartların yaman etkilerine karşı, Türk milletinin kaderini selâmet yolunda yürütmek için, Büyük Millet Meclisinin harcadığı engin gayretlere şükranlarımı sunmak ilk borcumdur. Yeni toplantı yılının candan çalışmalarınızla daha verimli olacağına güvenerek hepinizi sevgilerle selâmlarım.

Millî Şefimizin bundan evvel Millet Meclisi kürsüsünde alınmış resimleri

Cumhuriyet hükûmetinin memleket ve milletin hayrına olarak aldığı cesur kararları takdir buyuracağınıza şüphem yoktur.

Toprak mahsulleri vergisinin kaldırılması teklifinden gerçek bir sevinç duydum. Türk milleti dar zamanlarda kendinden istenen fedakârlıkların, ilk imkân belirir belirmez, hafifletilmesi için Büyük Meclisin ve Cumhuriyet hükûmetinin gösterdiği dikkati farkedecektir.

İhracat vergisinin kaldırılması da, iyi bir teşebbüstür. Mahsullerimizin cihan piyasasında tutulması için hükûmetin durmadan tedbir arayacağına güveniyoruz.

Yeni bütçede birikmiş dalgalı borçlara karşılık olarak ehemmiyetli bir ödenek konması, sağlam bir malî bünye için şifalı bir tedbirdir. Bütün bunlarla beraber, Cumhuriyet hükûmetinin memleketin imarına ve millî donatıma ödenekler ayırması, muvaffakiyetli tertibler sayılır.

Geçen toplantıda, uzun ve geniş tartışmalardan sonra, toprak kanununu kabul buyurdunuz. Çalışan çiftçinin kendi işliyeceği toprağının kendi malı olması prensipi, bu memleket için uzun zamandanberi kıymetli bir hayal idi. Toprak kanununun adaletli, vukuflu ve mümkün olduğu kadar çabuk tatbiki ile bu kıymetli hayalin memleketi yükselten bir gerçek olduğu anlaşılacağı gün...

— Arkası Sa. 5 Sü. 3 te —

Dünkü açılma töreninde İstiklâl marşı söylenirken

Üniversite açıldı

Rektör, nutkunda yapılacak ıslahat ve yeni çalışmaları hakkında izahat verdi

İstanbul Üniversitesi dün sabah törenle açılmıştır. Bu münasebetle saat 10 da konferans salonunda yapılan toplantıda Vali ve Belediye Başkanı Doktor Lûtfi Kırdar, profesörler ve yüzlerce genç bulunmuşlardır.

Törene gençlerin söyledikleri İstiklâl marşile başlanmıştır. Marştan sonra kürsüye gelen Rektör Tevfik Sağlam uzun bir söylev vererek Üniversitenin bir yıllık faaliyetini ve bu yıl yapılacak işleri anlatmıştır.

Tevfik Sağlamın verdiği izahata göre, bu yıl Üniversite Tıb fakültesinden 57

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Şüpheli taahhüd hesabları

Millî korunma teşkilâtı bazı müteahhidlerin dedikodu uyandıran işlerine el koydu

Ticaret Bakanlığı Millî Korunma teşkilâtı, son zamanlarda bir çok dedikoduları mucib olan bir çok müteahhidlerin işlerine el koymuştur. Bir kaç büyük taahhüd firması ve müteahhidin evrakile muameleatı görülen lüzum üzerine tetkike başlanmış, bazı defterleri tetkik olunmak üzere alınmıştır. Hemen hepsi devlet taahhüdlerine girişen bu firmaların isimleri şimdilik gizli tutulmaktadır.

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Byrnes'ün nutku

"Atom devrinde nüfuz bölgesi siyaseti tehlikeli olur,,

Amerika Dış Bakanı: «Rusya aleyhinde hiç bir bloka girmiyeceğiz» diyor

New-York 1 (USIS) — New-York Herald Tribune tarafından New-Yorkta tertib edilen âmme toplantısında söz alan Dış İşleri Bakanı Mr. Byrnes, mühim bir nutuk söylemiştir. Mr. Byrnes demiştir ki;

«— Milletler arasında anlayış ve hüsnüniyet mevcud olmadıkça devamlı

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Cumhuriyet

22 inci yıl Sayı: 7642

ISTANBUL — CAGALOGLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul — Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366, Tahrir heyeti: 24298, İdare ve Matbaa kısmı: 24290-24299

Çarşamba 28 Kasım 1945

Şarkî Ürdün Emirinin «Cumhuriyet» e demeci

"İngiliz - Rus rekabeti yeni bir kapışmaya varırsa bu defaki harb sahası Ortaşark olacaktır„

Emir Abdullah: "Ortaşarkın demokrasilerle birleşerek istikbalini koruyacak tedbirler alması lâzımdır„ diyor

(Sureti mahsusada giden arkadaşımız Ömer Rıza Doğrul bildiriyor):

Amman 27 — Şarki Ürdün Emiri Abdullah Hazretleri tarafından kabul edildim. Emir Hazretleri bana vaki beyanatında dünya durumu içinde Ortaşarkın ehemmiyetinden bahsederken «Harb bitti ise de henüz sulh yoktur. Galibler, ihtiras ve ihtiyat içinde birbirlerini kollayor.» buyurdular. Emir Hazretlerine göre «Avrupa İngiliz - Rus rekabetinin halledilmesi ihtimali karşısındadır. Maamafih, rekabet bir kapışmaya müncer olursa bu defaki harb sahası Ortaşark olacaktır. Bu vaziyet karşısında Ortaşarkın demokrasilerle birleşerek istikbalini koruyacak tedbirler alması lâzımdır. Bittabi Rusyaya düşmanlık kimsenin aklından geçmez. Fakat kabul etmek lâzımdır ki durum korkuludur: Akdenize sarkmak, Boğazları kurcalamak, İranda yerleşmek, Basra körfezi-

— Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

Şarki Ürdün Emiri Abdullah Hazretleri

Kurtulan nedir?

Günlerce düşünüp taşındıktan sonra, Anglo - Saksonlar, yukarı İran meselesi hakkında Sovyet hükûmetine nihayet birer nota verdiler; 1943 Tahran anlaşmasına göre [hareket ed]erek durumun açıklanmasını istiyorlar. Diplomasi nezaketinin bütün inceliklerine dikkatle uyulduğu sezilen bu notalarda «Yukarı İrandaki Sovyet kumandanının her halde merkeze danışmadan İran kuvvetlerini durdurduğu» sanılmakta, hâdise bir yanlışlığa yorulmakta ve «bundan böyle İran askerlerinin hareketine mâni olunmıyacağı ümid edildiği» bildirilmektedir. Washington hükûmeti tarafından gönderilen notada ayrıca, harb sona erdiği için İrandaki Müttefik kuvvetlerine artık lüzum kalmadığı, bunlar çekilirse iyi olacağı yazılıdır. Kendi kuvvetlerini şimdiye kadar İrandan hemen hemen çekmiş bulunan Amerika, Rusya ile İngiltereye askerlerini, vaktile kararlaştırıldığı gibi gelecek yılın 2 martında değil, fakat daha önce, en geç yılbaşına kadar İrandan uzaklaştırmalarını teklif ediyor.

Sovyet Rusyanın yazılı olarak bu notalara ne cevab verdiğini henüz bilmiyoruz. Arada geçen zaman çok kısa olduğu için belki Sovyet cevabı Moskovada daha kaleme bile alınmamıştır.

Fakat iş ve hareket olarak, Rus hükûmeti, İngiltereye de, Amerikaya da açık birer cevab vermiştir. Hem de o kadar açık cevablar ki, onları ayrıca kâğıd üzerine geçirmeğe bince lüzum bile yoktur.

Bir numaralı cevab: Yukarı İranda Tebrizde toplanan bir halk meclisi, büyük devletlere başvurarak Azerbaycanın muhtariyetini istemiştir. Ne şekilde yazıldığını bilmediğimiz bu istek, öyle anlaşılıyor, Anglo - Saksonların notalarında göze çarpan nezaketli diplomasi diline, en az onlar kadar uymuştur. Muhtariyet kelimesinden gocunulmasın diye Sovyet himayesindeki Azeriler dikkat buyuruyorlar. Muhtariyet = bağımsızlık istiyorlar ama, İrandan ayrılmıyacaklar. Sınırları gene İran devletinin politik sınırları içinde kalacak. İrana asker verecekler, vergi verecekler. Nüfus kâğıdlarında «İranlı» kaydı bulunacak. Yalnız büyük devletler müsaade ederlerse -sanki etmezlerse ne olacak?- bu adamlar muhtar = bağımsız sıfatını taşımak hevesindedirler. Amaçları çok mütevazıdır: Mekteblerinde kendi dillerini okutacaklar, yerli ihtiyaçlarını kendi emekleriyle karşılıyacaklar, bir meclisleri olacak, Lâfın kısası, elden geldiği kadar kendi kendilerini idareye çalışacaklar.

İki numaralı cevab: Yukarı İranda durdurulan Tahran askerlerine diledikleri yere gitme izni çıkmıştır. Zaten topu iki üç taburu zor bulan bu kuvvetler, isyan bölgesinde belki de hiç bir iş göremiyeceklerdir. Tebrizde meclis kurulmuş, «halk» isteklerini ortaya atmış, sesini bütün dünyaya ulaştırmıştır. Bu halkı dağıtmak, meclisi lâğvetmek, hattâ Tebriz şehrinin içine girmek Tahranlı üç taburun başaracağı iş midir? Mesele bu kadar dallanıp budaklandıktan sonra memlekette kan dökmeğe başvurmanın sorumluluğunu, bir binbaşı ile üç yüzbaşı paylaşabilecek midir? Organize bir hale gelen, büyük devletlerin bilgisine sunulan bir teşebbüs, öyle bir avuç askerle yatıştırılabilir mi?

Görülüyor ki, Anglo - Saksonların Moskovadan beklediği cevab, onlara hâdiseler tarafından açık bir dille verilmiştir. Bunun üzerine Rus hükûmeti başkaca bir açıklamada bulunmaya belki de hiç lüzum duymıyacaktır. Duysa bile, bu, herhalde güç olmıyacaktır. Ortada Tahran anlaşmasına aykırı bir hareket gören var mı? Bir kısım İranlılar

NADİR NADİ

— Arkası sahife 3, Sü. 4 te —

Resmî otomobillere kadın ve çocuk binemiyecek

Vali Lûtfi Kırdar, dün polise verdiği emirde, bu gibi yolcu taşıyan resmî arabaların seferden menedilmesini bildirdi

Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar dün devaire gönderdiği bir yayımda resmî binek otomobillerine kimlerin bineceklerinin kanunen tayin edilmiş olduğundan, bunun haricinde herhangi bir kimsenin, bilhassa kadın ve çocukların bu otomobillerde gezmelerinin memnu olduğunu, bu emre karşı hareket edenlerin tecziye edileceğini bildirmiş ve İstanbul Emniyet müdürlüğüne verdiği emirde de herhangi bir resmî otomobilde bu kabil kimselere tesadüf edilirse derhal otomobilin seferden menedilmesini ve içindekilerin kimler olduğunun Vilâyete bildirilmesini istemiştir.

İngilterede Almanya lehinde tezahürler

Almanyayı açlıktan kurtarmak üzere mitingler yapılırken «Avrupa bir parya millet kabul edemez» diye söylevler veriliyor

Sovyet işgal bölgesinden Batıya muhaceret eden Almanlar bir istasyonda beklerlerken

Londra 27 (a.a.) — İngilterede «Avrupayı kurtaralım» adlı bir komite kurulmuştur. Komitenin tertib ettiği muazzam bir mitinge, İngilterenin bütün siyasî ve ruhanî gruplarının temsilcileri iştirak etmiştir. York eyaletinin başpiskoposu Cyril Garbett söz alarak şunları söylemiştir:

«— Derhal bir müdahale yapılmadığı takdirde, Avrupanın üzerine misli görülmemiş bir felâket çökecektir. Felâket

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

İran meselesi

Rusya fikrini İran hükûmetine açıkça söyledi

İran Parlamentosunun gizli içtimaları

Washington 27 (a.a.) — İran Büyük Elçisi Hüseyin Alâ dün akşam, «France Presse» ajansı muhabirine yapmış olduğu bir demecde «yabancı kıt'alar çekildikten sonra, güçlüklerin izale edileceğine ve İranın iç sulhuna kavuşacağına itimadımız vardır» demiştir. İran Büyük Elçisi, bir İran heyetinin Moskovaya gitmiş olduğunu yalanlamış, fakat Rusyadaki İran Büyük Elçisinin M. Molotov ile görüşmüş olduğunu teyid etmiştir.

Washingtona gelen haberlere göre,

— Arkası sahife 3, Sü. 2 de —

Bulgaristanda muhalefet sesini yükseltiyor

Muhalefet liderleri bir beyanname neşrederek hükûmetin seçimlere fesad karıştırdığını bildirdiler

Amerikanın sesi radyosu 27 (B.Y.U.M.) — New-York Times gazetesinin Sofya muhabiri Bulgar Başbakanı Kimon Georgiyef ile yaptığı bir mülâkatı bildirmektedir. Başbakan kendisine an-

— Arkası sahife 3, Sü. 1 de —

Komünistleri sevmiyen Avusturya

Komünistler seçimde bu kadar ağır bir hezimete niçin ve nasıl uğradılar?

İstifa etmesi beklenen Avusturya Başbakanı sosyalist Dr. Karl Renner

Viyana 27 (a.a.) — Seçimlerin kat'î neticelerine göre, halkçı katolik partisi 1 milyon 587,474 oy ile 85 saylavlık elde etmiş ve bu suretle parlamento da tam çoğunluğu sağlamıştır.

Avusturya Avrupa kıt'asında iki partili tek memlekettir. Maamafih halkçı katolik partisi sosyalistlerden pek az üstündür. Diğer taraftan, Avusturya, içinde komünistlerin ciddî bir siyasî kuvvet olarak yerleşemedikleri tek serbest Avrupa devletidir.

— Arkası sahife 3, Sü. 3 te —

Amerikaya yollanan 500 ton incir red mi edildi?

İzmir 27 (Telefonla) — Amerikan gümrüğünün 500 ton incirimizi reddettiği hakkında son günlerde burada bir haber yayılmış ve piyasada endişe uyandırmıştır.

Mesele ile en ziyade ilgili ihracat müessesesi olan Tarım Satış Kooperatifleri Birliği Umum müdürü Salâhaddin bu hususta hulâsatan şöyle demiştir:

«— Kat'î haberimiz olmamakla beraber, bizim de kulağımıza bazı şayialar geldi. Bizim sevkiyatımızla alâkası olmadığından bunun ne derecede doğru olduğunu bilemeyiz. Diğer incir hanlarında da mallar bizimki kadar itina ile hazırlanmasa ve kurdlu olmamasına dikkat edilmişse, mühim nisbette red melhuz olamaz. Şimdiye kadar satışlarımızın ancak yarısı Amerikaya gönderilmiştir. Bizim gönderdiğimiz mallara itimadımız vardır.»

Tanınmış ihracatçı Şerif Remzi de bazı partilerin Amerikan gümrüğünden geçecek durumda olmamasının daima mümkün bulunduğunu, fakat bunun küçük bir nisbete münhasır kalabileceğini, 500 ton gibi mühim bir miktar hakkında böyle bir ihtimalin varid görülemiyeceğini, piyasa için endişeyi mucib hiç bir vaziyet bulunmadığını söylemiştir.

Beşinci Dil Kurultayının evvelki gün Ankarada toplandığını bildirmiştik. Yukarıdaki resimlerde Kurultayı toplantı halinde ve Millî Şefimizi Kurultay görüşmelerini takib ederlerken görüyorsunuz.

Refik Koraltan Partiden çıkarıldı

Parti Grupunun dün İçel milletvekili hakkında yaptığı müzakere ve verdiği karar

Refik Koraltanın karardan sonraki düşüncelerile Parti mahfillerinde söylenenler

İçel milletvekili Refik Koraltan

Ankara 27 (a.a.) — C. H. P. Meclis grupu başkan vekilliğinden:

C. H. P. Meclis grupu genel kurulu salı günü başkan vekili Kütahya milletvekili Receb Pekerin başkanlığında toplandı.

Oturum açıldıktan sonra geçen toplantı tutanak özeti okundu. Gündemin birinci maddesinde İçel milletvekili Refik Koraltanın Vatan gazetesinin 2 ekim 1945 tarihli sayısında çıkan demecindeki düşünce ve sözlerinin, Parti tüzüğü hükümlerine göre, kendisinin partiden çıkarılmasını gerektirdiği hakkındaki Parti genel idare kurulunun genel başkanlık divanı tarafından grupa havale edilen kararı vardı. Parti genel idare kurulunun bu kararı ve İçel milletvekilinin yazılı savunması okunduktan sonra söz alan Refik Koraltan, evvelce Partiden çıkarılmış olan Adnan Menderes ve Fuad Köprülü haklarında Parti divanınca alınmış olan çıkarma kararı-

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Rusların Boğazlar hakkındaki talebleri

Bir İsviçre gazetesi: «Son muharebede Boğazların muhafazasını temin eden Türkiyenin sulhta bu siyasetinden niçin vazgeçmesi lâzım geldiği sorulabilir» diyor

Cenevre 27 (a.a.) — Anadolu ajansının muhabiri bildiriyor:

«Tribune de Genève» gazetesi, Boğazlara tahsis ettiği bir yazıda Boğazların tarihçesini ve askerî durumunu inceledikten sonra, 1914 - 1918 harbinde Müttefiklerin Boğazları zorlıyarak İstanbulu işgal ve Rus donanmasile birleşmek için yaptıkları hücumların, Türk askerlerinin Geliboludaki kahramanlıkları karşısında uğradıkları feci akıbeti ve nihayet Lord Kitchener'in kararile Müttefik hücumlarından vazgeçildiğini kaydederek diyor ki:

«Ruslar, Montreux ahkâmının tadil edilmesini ve Boğazlarda kendilerine bazı üsler verilmesini istiyorlar. Bu da Türk diplomasisinin bildiği hikâyedir.»

Yazıcı Boğazlar hakkındaki mukaveleye bazılarının top seslerini tercih ettiklerini söyliyerek diyor ki:

«Boğazlar meselesinin halli ancak böyle bir mukaveleyi imzalıyanların samimiyetile kabildir. Toprak bütünlüğünü şuurlu şekilde müdafaaya karar veren gene Türk Cumhuriyetinin Boğazlarda kimseye üs vermeye niyeti yoktur.

Son muharebede mahirane siyasetile Boğazların muhafazasını temin eden Türkiyenin, sulhta bu siyasetinden niçin vazgeçmesi lâzım geldiği sorulabilir.»

Ruslar, Yunanistanın fikrini mi sormuşlar?

Atina 27 (a.a.) — Dış İşleri Bakanı M. Sofianopulos, hükûmetin Moskova-

— Arkası sahife 3, Sü. 5 te —

Seçim hazırlığı

Dün de bazı kimseler adaylıklarını koydular

Pazar günü yapılacak milletvekili seçimi için müracaatler devam etmektedir. Maamafih müracaatler bundan evvelki kadar hararetli değildir. Galib Kemali Söylemezoğlu, avukat Osman Taşkınbaştan başka Şoförler Cemiyeti reisi Semihi Yürüten, doktor Mustafa Kemedli, Bakırköyünde çiçekçi Hasan Fehmi Köprülü, Necmeddin Delierman, Şehir Meclisinde Vasfi Akın (bu zat bundan evvelki seçimde Muhiddin Üstündağ ve Hakkı Tarık Ustan sonra üçüncü olarak en çok rey alandır) adaylıklarını koymuşlardır. En kuvvetli namzed olduğu söylenen Baro Reisi avukat Mekki Hikmet henüz müracaat etmediği gibi Hakkı Tarık Us hakkında

— Arkası sahife 3, Sü. 1 de —

Tunceli Vilâyet ve Komutanlığı kaldırılıyor

İç İşleri Bakanlığı bir kanun tasarısı hazırladı

Ankara 27 (Telefonla) — Hususî bir kanunla kurulmuş bulunan Tunceli vilâyetinin lâğvı uygun görülmektedir. Bu kanunun bir takım hususî hükümleri olduğu malûmdur. İç İşleri Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan bir kanun tasarısına göre, Tunceli vilâyeti ve komutanlığı teşkilâtı kaldırılmaktadır. Şimdiye kadar bu vilâyet teşkilâtında bulunan kazalardan Pülümür Erzincan vilâyetine, Ovacık, Nazimiye, Mazgirt, Pertek ve Çemişgezek kazaları da Elâzığ vilâyetine verilmektedir. Elâzığ vilâyetinin Karakaçan kazası da Bingöl vilâyetine bağlanmaktadır.

Atom bombası ve Ruslar

Moskova, Washington beyannamesi hakkında mütaleada bulunmuyor

Washington 27 (a.a.) — Dış İşleri Bakanlığı, atom bombası hakkındaki Washington beyannamesinin alınmış olduğuna dair, M. Molotov'un bir mesajını almıştır. Sovyet mesajı, alınmış olduğu vesikanın münderecatı hakkında hiç bir mütalea yürütmemektedir.

— Arkası sahife 3, Sü. 6 da —

Rusya Atinaya elçi gönderiyor

Moskova 27 (R.) — Sovyetler Birliği Radianov'un Atina elçiliğine tayinini Yunan hükûmetinden istimzac etmiştir.

Kötümser — Biz adam olmayız birader... Bizde takib fikri yok...
İyimser — Nasıl yok yahu!.. Şu aday listesine bak bir kere, eski seçimlerde kaybedenlerle dolu!..

SALI
4
ARALIK
1945
5 kuruş

C. H. P. ULUS MÜESSESESİ
Çankırı Caddesi Ankara
Telgraf adresi: ULUS Ankara
Başyazarlık 1371
Yazı İşleri Müdürlüğü 1061
Yazı İşleri Müdürlüğü 1062
Müessese Müdürlüğü 1144
Muhasebe, İşletme Servisi, İlan ve Abone İşleri 1064

ULUS

ADIMIZ ANDIMIZDIR

Kozlu'da yeni kuyunun açıldığı yer ve bu iş için kurulan ilk tesisler

Zonguldak ve havza bir bayram günü yaşadı

İlk modern maden kuyusunun ad koyma töreni dün yapıldı

Ekonomi Bakanı Fuat Sirmen nutkunda "Azametli bir inşa ve tesis p'ânının tatbikı yolunda ilk adımı atıyoruz„ dedi

Kömür havzamız için yeni plân

Uzun Mehmet adı verilen yeni kuyu, burada kurulacak diğer iç ve dış tesislerle birlikte 30 milyon liraya çıkacaktır

Zonguldak, 3 (Heyetle birlikte giden arkadaşımız Mümtaz Faik Fenik bildiriyor) — Zonguldak havzası bugün müstesna günlerinden birini daha yaşadı. Ankara'dan gelen Ekonomi Bakanı Fuat Sirmen'in başkanlığındaki heyet, kıymetli maden mühendislerinin büyük bayramlarına katılarak, hep beraber, sevinçle Cumhuriyetin büyük eserlerine bir yenisini daha eklediler.

Ekonomi Bakanı Fuat Sirmen

Bu bayramın manası şudur: Kozlu'da yeni açılan bir kuyu, içinde yapılacak olan yeni tesisleriyle birlikte günde 4.000 ton kömür verebilecektir. Kuyunun ismi "Uzun Mehmet Kuyusu"dur. Zonguldak kömürünü Türkiye'de [illegible] ilk bulan ve bundan 118 yıl önce ve bu keşfi İstanbul'a bildirmek üzere yola çıktığı zaman rakipleri tarafından boğularak öldürülen bu ilk Türk madencisi için muhteşem bir anıt olmaktadır. Toprağı 625 metre delecek ve birçok galerilerin işlemesine yol açacak olan bu kuyu, toprak üzerinde Uzun Mehmed için dikilecek herhangi bir heykelden de daha kıymetlidir.

Törende, Ekonomi Bakanından başka Zonguldak Milletvekilleri, Büyük Millet Meclisinin Sanayi İşleri Komisyonları üyeleri, Ekonomi Bakanlığı Müsteşarı, Başbakanlık Genel Murakabe Heyeti üyeleri de hazır bulunmuşlardır.

Zonguldak baştan aşağı donanmıştı. Kozlu'ya, törenin yapılacağı yere birçok trenler tahrik edilmişti. Saat 14.30 da Kozlu'ya varıldı. Uzun Mehmet kuyusunun önünde binlerce halk [illegible] Zonguldak Valisi Halit Aksoy, [illegible] ve değerli bir söylevle töreni açtı. Vali şöyle anlatıyordu:

"— Daha dün diyebileceğimiz yakın bir geçmişte, yarı sömürge iktisadi istismar şartları altında yabancı sermaye tarafından işlenen havza, bugün devletin ve milletin öz malı olarak sadece bu tarafı ile Cumhuriyetin gözbebeğinde duran güzel ve büyük bir eserdir.„

★ Sonu 4 üncü Sa. 3 üncü sütununda

Çirkin bir "taktika"

Falih Rıfkı ATAY

Artık hiçbir içyüzleri kalmuyan, renklerini, ruhlarını ve oyunlarını olduğu gibi açığa vuran Sertler gittikçe cüretlerini artırmaktadırlar. Kızıl anarşi tahrikleri yapabilmek için, bu memlekette, büyük sermayeciler [illegible] yoktur. Endüstri kurumlarının en ehemmiyetli [illegible] ve madenler devlet elindedir. Umumi hizmetleri ilgilendiren imtiyazlar ve şirketler devletçe satın alınmıştır veya kamulaştırılmıştır. Türk işçileri koruyucu kanunların [illegible] altındadır ve hepsi milliyetçidirler. Toprak esiri yoktur. Köylülerden topraksız olanların da alınteri döktükleri tarlalar kendilerine verilmek için kanun tedbirleri alınmıştır.

Bu türlü nizamlanan bir cemiyette kızıl anarşinin sömürebileceği tezatlar bulunamaz. Fakat onlar vazifelerini yapmak, kışkırtma fırsatlarını, olmasa bile, yaratmak, uydurmak, yalan söylemek, iftira etmek zorundadırlar. Esasen bu yolda vazife almış olanların, eskiden burjuva, şimdi kamuflaj tedbiri olarak, faşist denen milliyetçilere karşı her türlü ahlâk ödevlerinden affedilmiş olduklarını yalanın, iftiranın ve her oyunun kendilerine mubah kılınmış olduğunu herkes bilir.

Mülkiyet ve serbest vatandaşların teşebbüs ve çalışma haklarını h ı r s ı z l ı k diye teşhir etmek halk yığınlarına yüksek, orta ve ufak hükümet memurları ve serbest meslekler tarafından çalınıyor duygusu vermek lâzımdır. Bir eviniz, bir tarlanız mı var: hırsızlık! bir apartmanınız veya çiftliğiniz mi var: haydutluk! Tüccarlar hırsız, müteahhitler haydut, ve hepsi, devlet ve Meclis faşistleri ile ortak!

Her bahçenin parmaklığında her evin kapısında her tek defterinin başında durup hesap sormak, milletin bütün fertlerini birbirine musallat etmek herkese "— gel burayın sanık efendi, bize vesikalarını göster!„ demek lâzımdır.

Hükümette, Mecliste, şehirlerde ve kasabalarda bakan milletvekili, serbest vatandaş mal mülk sahipleri vardır. Her mal mülk [illegible] bunların hepsi soygunla çelmelidir. Tamamiyle, yüzde yüzden fazla her ölçü bulunmamış mümkün olsaydı o kadar yalnız bir iftira, bu Tudecilerin başında ve sadece "rivayete göre„ kaçamağı kullanılarak, bu kısım, ne kadar kolayca yer bulmaktadır: Hükümet 935 ve 936 senelerinde bakanlık ve milletvekilliği eden kimselerin servetleri hakkında derin incelemeler yaptırmış; banka ve tapularda el varyoklarını tespit ettirmiş, hattâ merkezi İsviçre'de bulunan bir teşkilât vasıtasiyle yabancı memleket bankalarına pa-

★ Sonu 4 üncü Sa. 6 ıncı sütunda

Sâdabat Paktı hakkındaki asılsız haber

Delhi, 3 (BYUM.R.S.) — [illegible] bir kaynaktan öğrenildiğine göre, Kahire'de Arap Birliği konferansına iştirak eden Irak heyeti başkanı Nuri Sait Paşa'nın Sadabat Paktı ile [illegible] bazı görüşmeler yapmak [illegible] heyetle beraber Ankara'ya geleceği [illegible] Irak heyetine [illegible] Suriye, Lübnan, Suudi Arabistan, Mısır ve Maverai Ürdün [illegible] Türk [illegible]

Yapılacak toplantılarda Sadabat Paktına [illegible] İran ve Afganistan temsilcileri de hazır bulunacaklardır.

Nuri Sait Paşa'nın bir yalanlaması

Yafa, 3 (BYUM.R.S.) — Eski Irak Başbakanı Nuri Sait Paşa'nın, Sadabat Paktına dahil olan hükümetlerle temasa geçeceğine dair çıkan haberleri yalanladığı Kahire'den bildiriliyor.

İstanbul'da seçim günü bir aday demeç verirken

İstanbul'da

Ilcelerde seçim sonucu anlaşıldı

Resmi rakamlara göre Hakkı Tarık Us 108, Mekki Hikmet Gelenbey 72, Zühtü Çubukçuoğlu ise 44 oy aldılar

Adaylardan muharrir Hikmet Nisan ikinci seçmenlerle karşı karşıya

İstanbul, 3 (Telefonla) — Şehrimizde yapılan milletvekilliği seçiminde çoğunluk nisabı doldurulamadığı, bu yüzden seçime çarşamba günü devam edilmesi kararlaştırıldığı malûmdur. Resmi rakamlara göre, pazar günü İstanbul belediye sınırları içinde 1372 ikinci seçmen oyunu kullanmıştır. Çoğunluk nisabının olması için geri kalan ikinci seçmenlerden altısının daha oy vermesi gerekmektedir.

Teftiş heyeti seçime iştirak etmemiş olan ikinci seçmenlere tebligat yaparak çarşamba günü belirli saatte sandık başına gelmelerini bildirmiştir. Oy sandığı, mühürlü bir halde zabıtanın nezareti altında bulundurulmaktadır.

Belediye sınırları dışındaki ilcelerden alınan resmi haberlere göre, Yalova, Şile, Silivri, Çatalca ve Kartal'daki seçimlerde Hakkı Tarık Us 108, Mekki Hikmet Gelenbey 79, Zühtü Çubukçuoğlu ise 44 oy kazanmışlardır. Çarşamba günü kati sonuç belli olacaktır.

Yeni Denizli Milletvekili Dr. Cemil Çalgüner

Adaylardan şair Asaf Hâlet Çelebi söylev veriyor

Adaylardan Yassıviran köylü muhtarı Fahri Öztürk konuşuyor

Bir Sovyet teklifi

Ortaşark işleri için konferans isteniyor

Bir Amerikan gazetesi, Sovyetlerin komşu memleketlerle münasebetlerini inceliyor

Nevyork, 3 (BYUM.R.S.) — Nevyork Times gazetesi, Sovyet Rusya'nın, Doğu ve Orta Avrupa devletlerinin dış politikalariyle yakından ilgili olduğunu ve kendine komşu ve yakın bulunan memleketlerde Sovyet rejimiyle uyuşan dost elemanların iktidar mevkiinde bulunmasına azami dikkat ettiğini bahis mevzuu ederek demektedir ki: [illegible]

Bir Ortaşark konferansı için teklif

Londra, 3 a.a. — İyi haber alan bir kaynaktan öğrenildiğine göre, üç büyük devletin bir konferans yapması yolundaki son gayret Sovyet Rusya'nın Ortaşark meselesini görüşmek üzere bir başka konferansın toplanması için teklif [illegible]

★ Sonu 5 inci sayfa 4 üncü sütunda

Cevat Açıkalın dedi ki :

"Türkiye, Birleşmiş Milletler Teşkilâtına candan katılmıştır„

Londra, 3 a.a. — Türkiye'nin Londra Büyükelçisi ve Birleşmiş Milletler hazırlayıcı komisyonunda Türk murahhası Cevat Açıkalın, Britanya Ajansına bugün şu demeçte bulunmuştur:

"Türkiye, Birleşmiş Milletler teşkilâtına bütün samimiyetiyle katılmış bulunmaktadır. Türkiye, Birleşmiş Milletler teşkilâtının gayretlerini bütün kuvvetiyle desteklemek niyetindedir. Birleşmiş Milletler teşki-

★ Sonu 5 inci sayfa 4 üncü sütunda

Yeni bir partiye doğru

Celâl Bayar dün C. H. P. den çekildi

Eski Başbakan Celâl Bayar'ın dün C.H. Partisi Genel Sekreterliğine giderek [illegible] bir dille yazılmış ve Partiden çekildiğini ve Parti [illegible] bir mektubu vermiş olduğu C.H.P. Genel Sekreterliğinden bildirilmiştir.

★

Celâl Bayar İzmir Milletvekilliğinden çekildiberi ortaya büyük söylentiler çıkmış ve eski Başbakanın yeni bir parti kurmağa karar verdiği yolunda birtakım gazete yazıları görülmüştür. [illegible] Celâl Bayar [illegible] yeni bir parti kurmak [illegible] Celâl Bayar'ın Cumhuriyet Halk Partisinden çekildiği hakkındaki haber, bu kararın mantıki bir neticesi sayılmak lâzımgelir.

Kurulacak partiye dair şimdi birçok söylentiler dolaşıyor. Bazıları "Kemalist Parti„, bazıları "Demokrat Çiftçi Partisi„ adı altında faaliyete geçeceğini ileri sürüyorlar.

Ancak bunlar şimdilik birer tahminden ibarettir. Doğru olan yeni bir partinin kurulmak üzere bulunduğu ve resmi [illegible] başlanabilmek için gerekli hazırlıklara girişilmiş olduğudur.

C. H. P. Meclis Grupu bugün toplanıyor

C.H.P. Meclis Grupu Genel Kurulu bugün saat (15) te toplanacaktır.

C. H. P. Müstakil Grupu top'anıyor

C.H.P. Müstakil Grupu, 5. 12. 1945 çarşamba günü saat 9.30 da toplanacaktır.

Parti Grupunda

Ulaştırma işleri hakkında geçen görüşme

Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grupunda Ulaştırma işleri hakkında geçen görüşmelerin tutanaklarını bugünden itibaren neşre başlamış bulunuyoruz. İlk kısmı bugün dördüncü sayfamızda bulacaksınız.

Meclise gelen kanun tasarıları

Çalışma Bakanlığı 3 tasarı hazırladı

İş ve işçi hayatının ihtiyaçlarını daha iyi bir surette karşılıyabilmek için Bakanlığın vazife ve salâhiyetleri de genişletiliyor

Çalışma Bakanlığı tarafından hazırlanan üç kanun tasarısı Hükümetçe Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Bu tasarılar Çalışma Bakanlığı ile iş ve işçi bulma ve sosyal hizmetler kurumlarının kuruluş ve görevlerini ilgilendirmektedir.

Çalışma Bakanlığının kuruluş ve görevleri

Bilindiği gibi Çalışma Bakanlığı 27. 6. 1945 tarihinde yürürlüğe giren 4763 sayılı kanunla kurulmuş ve o zamana kadar Ekonomi Bakanlığınca yürütülen iş hayatını düzenlemek vazifesi bu kanunla Çalışma Bakanlığına verilmiştir. Bakanlığın kuruluş ve görevlerinin kesin olarak tesbit edilebilmesi için araştırma ve incelemelere ihtiyaç olduğu düşünülmüş, ilk safhada dar ölçülü bir kadro kâfi görülerek, ele alınacak konular ve kurulacak teşkilât üzerin-

★ Sonu 2 nci Sa. 6 ıncı sütunda

Atina Ajansının bir yalanlaması

Atina, 3 a.a. — Atina Ajansı, Sosyalist Birliği Ankara B. [illegible] Boğazlara dair Sovyet görüşünü Yunan hükümetinin destekleyip desteklemiyeceğini sorduğu hakkında Türk basınında çıkan haberi [illegible] yalanlamağa salâhiyetlidir.